

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ε' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1983 | ΑΡΙΘ. 20

ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΗΜΜΥΡΙΔΟΣ

Ἡ ἐπισήμανσις τοῦ πολιτιστικοῦ ιδεώδους, ἡ ὁποία ἔγινεν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας (τῆς 1ης Ὀκτωβρίου) ἐπιτρέπει νὰ ἀξιολογήσωμεν, ἰδίως ἀπὸ χριστιανικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς, τὴν πολιτιστικὴν πλημμυρίδα, τὴν ὁποίαν παρουσιάσαμεν φαινομενολογικῶς εἰς τὸ φύλλον τῆς 1/15 Σεπτεμβρίου. Ἡ πλημμυρίς αὕτη ἡ ὁποία συνεχίσθη εἰς ἀλλεπάλληλα κύματα καθ' ὅλον τὸν Σεπτέμβριον, ἔξακολουθεῖ καὶ κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα Ὀκτώβριον νὰ κατακλύζη τὸν πνευματικὸν χῶρον τῆς Ἑλλάδος δι' ἐκδηλώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐξ ἐπόψεως εἰδολογικῆς εἶναι παρόμοιαι πρὸς τὰς ἤδη περιγραφείσας.

Ἡ πολιτιστικὴ αὕτη πλημμυρίς, ἡ ὁποία ἐχαρακτήρισθη καὶ ὡς «ἐκρηξις», ἔχει πολλὰ θετικά, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἴσου πολλὰ ἢ καὶ περισσότερα ἀρνητικὰ σημεῖα καὶ στοιχεῖα. Ἐν πρώτοις ποῖα εἶναι τὰ θετικά της στοιχεῖα:

*

Τὰ κυριώτερα θετικὰ στοιχεῖα τῆς πολιτιστικῆς προσπάθειας τῶν τελευταίων μηνῶν εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Ἡ προσπάθεια αὕτη ἀπορρέει ἐκ τῆς συνειδήσεως, ὅτι γίνεται ὀλονὲν καὶ περισσότερον κατανοητὴ ἢ ἀναγκαιότης τῆς ἀνα-

πτύξεως τῶν πνευματικῶν τομέων τοῦ πολιτισμοῦ. Οὗτος δὲν πρέπει νὰ ἐξαντληθῆται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ οικονομικοῦ βίου καὶ τῶν παραγωγικῶν σχέσεων καὶ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ποσοτικῆς ἢ ποιοτικῆς στάθμης τῶν τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων ἀλλὰ πρέπει νὰ ἰκανοποιηθῆ καὶ τὰς βαθυτέρας πνευματικὰς ἐφέσεις καὶ ἀξιολογικὰς τάσεις τοῦ ἀνθρώπου. Πάντες σήμερον ὁμιλοῦν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διαμορφώσεως τῆς ἐθνικῆς πνευματικῆς πολιτισμικῆς ταυτότητος.

2) Πλείστοι τῶν τομέων τῆς σημερινῆς πολιτιστικῆς δραστηριότητος ἐξηγοῦνται γενετικῶς ὡς ἀγαθὴ καρποφορία ἢ συγκομιδὴ προηγηθείσης προδρομικῆς προσπάθειας καὶ πολιτιστικῆς σπορᾶς πολλῶν ἐτῶν. Εἰς τὴν σπορὰν ταύτην συνετέλεσαν κατὰ τι τὸ πολιτιστικὸν καὶ αἰσθητικὸν περιεχόμενον τῆς Λατρείας, ἢ ἔστω ὑποτυπώδους αἰσθητικῆς καὶ καθ' ὅλον πολιτιστικῆς ἀγωγῆς, ἡ ὁποία παρέχεται εἰς τὰ σχολεῖα, αἱ πολιτιστικαὶ στῆλαι ἢ σελίδες τῶν ἐφημερίδων ἢ τῶν περιοδικῶν, τὰ καλλιτεχνικὰ καὶ καθ' ὅλον πολιτιστικὰ προγράμματα τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως καὶ πρὸ πάντων τὰ πνευματικὰ δημιουργήματα πρωτοπόρων καὶ ῥηξικελεύθων σκαπανέων τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας. Τὸ τελευταῖον σημεῖον ἐξηγεῖ διατὶ μερικοὶ ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν μας διαφωνοῦν ἢ καὶ διαπληκτίζονται ἐσχάτως κατὰ

τὴν διεκδίκησιν τῆς πατρότητος «παλλαϊκῶν» «φεστιβαλικῶν» μουσικῶν ἢ θεατρικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τυγχάνει γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι καὶ αἱ τυχόν μεμονωμέναι ἐκ πρώτης ὄψεως πολιτιστικαὶ ἐκδηλώσεις ἢ ἐπιδιώξεις ποτὲ δὲν ἀπόλλονται, ἀλλ' ἔχουν ἀλυσιδωτὰς ἐπιπτώσεις καὶ ἐπιδράσεις ἐντὸς τῆς ὀργανικῆς ὁλότητος τοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ. Πάντοτε καὶ ἡ πλέον μικρὰ προσπάθεια εἶναι πολὺ καλυτέρα οἰασδήποτε ἀδρανεῖας ἢ χειμερίας νάρκης.

3) Εἶναι εὐχάριστον ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν οὐ μόνον αἱ σχετικαὶ κρατικαὶ ὑπηρεσίαι (λ.χ. Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, ΕΟΤ καὶ σήμερον τὸ Ὑπουργεῖον Νέας Γενιάς), ἀλλὰ καὶ οἱ φορεῖς τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, παρὰ τὴν ἰσχνότητα τῶν σχετικῶν κονδυλίων τοῦ κρατικοῦ ἢ τοπικοῦ προϋπολογισμοῦ, συναισθάνονται ὅτι πρέπει νὰ παίξουν τὸν ρόλον τοῦ Μαικήρα καὶ νὰ προωθήσουν πολιτιστικὰς προσπάθειαι. Μάλιστα εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἀναπτύσσεται ἐσχάτως εὐγενῆς ἢ ἐνίοτε ἐξεζητημένη ἀμίλλα μεταξὺ τῶν διαφόρων τοπικῶν φορέων τοῦ πολιτιστικοῦ ἔργου.

4) Συνέπεια τῆς ἀμίλλης αὐτῆς εἶναι ὅτι μεταβάλλεται καὶ διευρύνεται ἡ «πολιτισμικὴ γεωγραφία» τῆς Ἑλλάδος. Τὸ σύνθημα περὶ «πολιτιστικῆς ἀποκεντρώσεως» ἀκούεται ὀλονὲν καὶ ἐντονώτερον. Ὅχι μόνον τὸ κέντρον, ἢ πρωτεύουσα καὶ ἢ συμπρωτεύουσα, ἀλλὰ καὶ ἡ περιφέρεια, πᾶσα ἐπαρχία ἢ γωνία τῆς ἑλληνικῆς γῆς πρέπει νὰ ἀναπτύξουν ἰδικῶν τῶν πολιτιστικῶν δρασῶν καὶ νὰ ὑπερκεράσων λ.χ. τὸν ἄξονα Ἡρωδείου - Ἐπιδαύρου - Λυκαβηττοῦ - Βεακείου - Κρατικοῦ Θεάτρου Βορείου Ἑλλάδος. Εἰς τὰ πλαίσια αὐτὰ τοποθετεῖται ὁ προγραμματισμὸς τῆς ἰδρύσεως ἢ ἐνισχύσεως δεκάδων περιφερειακῶν βιβλιοθηκῶν ἢ πολιτιστικῶν κέντρων ἢ θεάτρων ἐν Ἀττικῇ καὶ εἰς πολλὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις ἢ καὶ κομποπόλεις.

5) Εἶναι ἐλπιδοφόρον, ὅτι εἰς ὅλην τὴν

Ἑλλάδα ἀναταράσσονται λιμνάζοντα πολιτισμικὰ ὕδατα ὄχι μόνον εἰς τὰ πλαίσια τῆς «πολιτισμικῆς γεωγραφίας», ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπόψεως «πολιτισμικῆς κοινωνιολογίας» ἢ ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς καλλιέργειας περισσότερον δημοκρατικῆς πολιτιστικῆς συνειδήσεως. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς ἀπουσίας τῆς ἐπιθυμητῆς ποιοτικῆς προσφορᾶς, τὸ ὅποιον θὰ θίξωμεν κατωτέρω κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀρνητικῶν σημείων τῆς πολιτιστικῆς πλημμυρίδος, εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀναπτύσσονται πολιτιστικὰ φυτῶρια καὶ εἰς κύκλους τῆς «λαϊκῆς βάσεως», ἢ τῆς νεολαίας ἢ ἐντὸς αὐτῆς ἀκόμη τῆς ΓΣΕΕ. Ἐὰν ἡ ἀνάπτυξις αὕτη εἰς μερικὰς περιπτώσεις εἶναι ὀφθαλμοφανῶς τηλεκατευθυνομένη, εἰς πολλὰς ἄλλας ἔχει ἀγρότητα καὶ πηγαιότητα, ἀνταποκρίνεται εἰς βαθυτέραν πνευματικὴν δίψαν καὶ ἀναζήτησιν, προέρχεται ἐκ τοῦ λαοῦ ἢ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ἀφύπνισιν τῆς πολιτιστικῆς συνειδήσεως καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ. Ἀληθῶς εἰς μερικὰς μουσικὰς ἐκδηλώσεις, ὡς ἐλέχθη, ἡ μουσικὴ ἐξήγαγε τὴν ποίησιν «ἀπὸ τῆς σκοτεινῆς, βαρῦθυμης βιβλιοθηκῆς στὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ τὴν ἔφευρεν ὡς τὸ τραπέζι τοῦ λαοῦ πλάι στὸ ποτήρι του καὶ στὸ ψωμί του» («Τὰ Νέα», 5 Σεπτ.).

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθήσεως αὐτῆς τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτιστικοῦ πνεύματος εἶναι ὅτι ὑποχωρεῖ ὀλονὲν καὶ περισσότερον ὁ πολιτιστικὸς «ἐλιτισμὸς», ἢ διάκρισις ὀλίγων «ἐκλεκτῶν». Τοῦτο συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κριτικῆς τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἡ πολιτιστικὴ πλημμυρὶς ὁμολογουμένως, ὡς ἐλέχθη, ἀφ' ἑνὸς ἀνεστάτωσεν «ἕνα σωρὸ βολεμένους μέσα στὴν ὀλόχρυσον μετριότητά τους καλλιτέχνες, διανοούμενους, κριτικούς καὶ σχολιαστές» («Τὰ Νέα», 5 Σεπτ.) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐδημιούργησε τὴν ἐλπίδα, ὅτι «πολλὲς μικρὲς φωτιὲς εἶναι ἱκανὲς ν' ἀνάψουν τελικὰ ἕνα μέγα φῶς στὴν πατρίδα μας» («Βραδυνή», 23 Αὐγ.). Βεβαίως αὐτὸ θὰ γίνῃ μόνον ὅταν ὑπερνικηθοῦν τὰ ἀρνητικὰ στοιχεῖα τῆς πολιτιστικῆς προσπαθείας.

6) Οὐδείς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι πολλαὶ τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων συμβάλλονται ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ οἰκείωσιν γνησίων πολιτισμικῶν ἀγαθῶν. Ἔστωσαν ὡς παραδείγματα — ὀλίγα ἀνωτέρας ποιότητος — θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ κινηματογραφικαὶ ταινίαι, μουσικαὶ συναυλίαι, φιλολογικαὶ καὶ λογοτεχνικαὶ ἐσπερίδες, ποικίλαι κολλιτεχνικαὶ ἢ φωτογραφικαὶ ἐκθέσεις, λαογραφικαὶ ἐκδηλώσεις, προβολαὶ τῆς λαϊκῆς τέχνης ἢ τοῦ καλοῦ βιβλίου ἢ τῶν ἰδεωδῶν τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης, τοῦ καθολικοῦ ἀφοπλισμοῦ, τῆς ἐνότητος, καὶ τῆς συνεργασίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν. Ἀκόμη ἀξιέπαινοι εἶναι καὶ αἱ — δυστυχῶς μόνον ὀλίγα — προσπάθειαι τοῦ ὑγιοῦς πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοοικονομικοῦ προβληματισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐλευθερώνει ἐκ τοῦ μηδενιστικοῦ «μοντέλου» τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς καταδικαστέας «πολιτικῆς παθητικοποιήσεως» καὶ «ἀποκοινωνικοποιήσεως» τῶν μαζῶν («Ἐλευθεροτυπία», 10 Σεπτ. καὶ 27 Ἀύγ.). Βεβαίως, ὡς θὰ τονισθῇ εἰς τὴν συνέχειαν, αὐτὸ οὐδόλως σημαίνει, ὅτι πρέπει ἢ πολιτιστικὴ προσπάθεια νὰ εἶναι ὑποχείριαι εἰς τὸ ἀ' ἢ β' κόμμα.

7) Ἐπειτα πρέπει νὰ ἐξάρωμεν τὸ γεγονός, ὅτι μερικαὶ ἐκ τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων συνδέονται μετὰ προβολῆς τῆς λαμπρᾶς βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ ἢ μετὰ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ ἐκδηλώσεις αὐταί, εὐλογούμεναι ὑπὸ Ἱεραρχῶν, συνεργαζομένων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀρμονικῶς μετὰ τῶν ὀργάνων τῆς Τοπικῆς Ἀυτοδιοικήσεως καὶ τῶν τοπικῶν πολιτιστικῶν φορέων, ἀποβλέπουν εἰς τὴν προβολὴν τῆς καθ' ὅλον ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως. Ἡ τάσις τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὰς ἐθνικοθηρησκευτικὰς ρίζας τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν «προάγει κλίμα καθολικῆς σύγχυσης», ὡς ὑπεστηρίχθη ὑπὸ καθηγητοῦ Ἀνωτάτης Σχολῆς («Ἐλευθεροτυπία», 10 Σεπτ.), ἀλλ' εἶναι ὁ πόλος συσπειρώσεως πάσης ὑγιοῦς πολιτιστικῆς δραστηριότητος. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ ἑλληνορθόδοξος παράδοσις ἔχει δυναμικὸν χαρακτῆρα ἐπιβάλλοντα τὸν συσχετισμὸν αὐτῆς καὶ πρὸς

τὴν σημερινὴν ἱστορικοκοινωνικὴν πραγματικότητα.

8) Ὡς θετικὸν στοιχεῖον δύναται ἐπίσης νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ γεγονός, ὅτι παλλαϊκαὶ τινες πολιτιστικαὶ συγκεντρώσεις, παρὰ τὰς τυχόν ἀρνητικὰς πλευράς των ἢ τὴν ἀντιλεγομένην ἐκλογὴν ὡς χώρου πραγματοποιήσεώς των τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Σταδίου Ἀθηνῶν, ἔδειξαν ὅτι πολλαὶ δεκάδες χιλιάδων Ἑλλήνων διψοῦν διὰ ψυχαγωγίαν μὴ κομματικῶς κατευθυνομένην («Τὰ Νέα», 29 Σεπτ.). Ἡ ψυχαγωγία αὕτη ἐξήγαγεν ἐκ τῆς στείρας καὶ πιεστικῆς καθημερινότητος καὶ εἰς γιγαντιαίας συναθροίσεις ὠδήγησεν εἰς «ἐντυπωσιακὴν ἔξοδον» καὶ εἰς «μαζικὰς ἐκτονώσεις» («Καθημερινή», 2/3 Ὀκτ.). Τὰ θετικὰ στοιχεῖα τοῦ κοινωνιολογικοῦ αὐτοῦ φαινομένου, ὅπερ παρατηρεῖται συχνάκις καὶ εἰς τὰ ψυχαγωγικὰ κέντρα τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν μονάδων, πρέπει νὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν μελέτην ἐξευρέσεως τρόπων ὀρθῆς ἀξιοποιήσεώς των.

9) Ἡ πολιτιστικὴ προσπάθεια ἐνεπλουτίσθη σημαντικῶς καὶ διὰ μετακλήσεων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὀμιλητῶν, ἐκθέσεων βιβλίων, καὶ θεατρικῶν, μουσικῶν καὶ χορευτικῶν συγκροτημάτων. Ἔστωσαν ὡς παραδείγματα αἱ μετακλήσεις καλλιτεχνῶν ἐκ τῶν λιθουανικῶν μπαλέτων ἢ ἐκ τῆς Ὀπερας Μπολσόβου ἢ ἐκ τῶν μπαλέτων τῆς Σκωτίας ἢ ἐξ Ὀλλανδίας διὰ τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις τοῦ ἐν Ἑλλάδι «Ὀλλανδικοῦ Φεστιβάλ» ἢ ἐκ τῆς Ὀπερας τῆς Λυών· αἱ μετακλήσεις τοῦ «Μιούζικ Χάλλ» τοῦ Λένινγκραντ ἢ τῆς Φιλαρμονικῆς τῆς Χάγης· τὰ πολιτιστικὰ προγράμματα τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου «Γκαῖτε» ἢ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου. Πάντα ταῦτα, παρὰ τὰς τυχόν ἀρνητικὰς πλευράς, περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω, προάγουν τὸ πνεῦμα τῶν πολιτιστικῶν ἀνταλλαγῶν καὶ τῆς γνωριμίας μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ ὑποδαυλίζουν τὸν πόθον τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ συνεργασίας.

10) Τέλος θετικὰ σημεῖα τῆς πολιτιστικῆς «ἐκρήξεως» εἶναι ἢ ἀφύπνισις τῆς πολιτισμικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ ἢ ἀνά-

Ο ΙΗΣΟΥΣ, ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΖΗΛΩΤΩΝ*

Ἡδὴ ὁ Κύριος μεταξύ τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν Μαθητῶν Του εἶχε Ζηλωτὰς ἢ τοὐλάχιστον πρὶν ἀκολουθήσουν τὸν Ἰησοῦν ἀνήκον εἰς τὸ θρησκευτικο-πολιτικὸν κόμμα τῶν Ζηλωτῶν. Περὶ τῶν Ζηλωτῶν ὡς καὶ περὶ τῶν ἐνόπλων ἐξεγέρσεων αὐτῶν κατὰ τῆς Ρώμης αὐθεντικὴν πηγὴν ἀποτελεῖ ὁ ἱστορικὸς Ἰώσηπος, ὅστις συχνάκις ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν τόσον ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Ἰουδαϊκὸς Πόλεμος (Bellum Judaicum, ἰδίως ἐν τῷ Β' Βιβλίῳ), ὡς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία (Antiquitates Judaicae, ἰδίως ἐν τοῖς ΙΗ' καὶ Κ' Βιβλίοις)³³.

Στάσις ἐναντίον τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας ποδηγετούμενη ὑπὸ τοῦ καὶ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων³⁴ μνημονευομένου Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου³⁵,

33. Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς Ζηλωτὰς ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ἰωσήπου βλ. E. Schürer, Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi, Δ' ἐκδοσις, τόμος I, 1901, σελ. 573 κ. ἐξ. καὶ 617 κ. ἐξ. Καὶ A. Schlatter, Geschichte Israels von Alexander dem Grossen bis Hadrian, 1925, σελ. 322 κ. ἐξ.

34. Πράξεις Ἀποστόλων, 5,37. βλ. καὶ Ἰωάννου Ἀγαπίδη, Ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Δικαιοσύνης, Θεσσαλονίκη, 1968, σελ. 28.

35. Περὶ τοῦ Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ Ἰωσήπου, Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XVIII, I, I κ. ἐξ. XX, 5,2 Ἰουδ. Πόλ. II, 8, 1. 17,8. VII, 8,1. Τὸ πρῶτον ὁ Ἰούδας ἐξηγέρθη ἐναντίον τῆς Ρώμης κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἀνωμαλιῶν ἐν Παλαιστίνῃ, αἵτινες ἐπῆλθον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἡρώδου (73 π.Χ. — 1 ἢ 2 μ.Χ.) (Ἰωσήπου, Κατὰ Ἀπίωνος Α' 7. Ἰουδ. Πόλ. Β' α'-στ'. κλπ.). Οὗτος αὐτὸς ἐξη-

μεγίστην ἐξαΐψιν καὶ βαθυτάτην συγκίνησιν προεκάλεσε παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἰκανὸς ἀριθμὸς δὲ τούτων παρασυρθεὶς ἠκολούθησε τὸν Ζηλωτὴν τοῦτον δημε-

γέρθη ἐξ ἀφορμῆς τῆς δευτέρας ἀπογραφῆς τοῦ Κυρηναίου (6 ἢ 7 μ.Χ.). Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἰούδα κατεπνίγη εἰς τὸ αἷμα, τὸ πνεῦμα ὅμως τοῦ Ζηλωτοῦ τούτου ἡγήτου ἐπέζησεν ἐν τῇ αἰρέσει τῶν λεγομένων Ζηλωτῶν, τὴν ἰδρυσιν τῆς ὁποίας ὁ Ἰώσηπος ἀποδίδει εἰς τοῦτον. Ἡ λέξις Ζηλωτῆς ἀρχικῶς ἐκέκτητο σημασίαν ὑψηλὴν καὶ εὐγενῆ, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ζήλου διὰ τὴν θρησκείαν (Λουκᾶ, 6,15. Πράξεων, 1,13), ἐν δὲ τῇ Ἀραμαϊκῇ μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν ἀπῆλθον ἡ λέξις Καναναῖος (Ματθαίου 10,4. Μάρκου, 3,18). Κατὰ τὴν πρωϊαιτέραν περίοδον οἱ Ζηλωταὶ ἐνεπνέοντο ὑπὸ τοῦ ζήλου διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς κατάκτησιν τῆς ὁποίας ἠγωνίζοντο ἀτρόμως ἀψηφούντες καὶ περιφρονούντες καὶ βασάνους ἀνηκούστους καὶ μαρτύρια ἀκατονόμαστα. Τὴν ἐπανάστασιν ταύτην τοῦ Ἰούδα ἠκολούθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ οὕτω προεκλήθη ἀμείλικτος καὶ ἀδυσώπητος ὁ ἀγὼν μετὰ τῶν ἐθνικιστῶν Ἰουδαίων καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας. Λόγω δὲ τῆς μισαλλοδοξίας τῶν Ζηλωτῶν, ἀναπόφευκτος κατέστη, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἢ ἀπροκάλυπτος σκληρότης καὶ ἰαυμότης τῶν Ρωμαίων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑπερέντασις τοῦ ἐπαναστατικοῦ πάθους τῶν Ἰουδαίων. βλ. καὶ M. J. Lagrange, Le Judaisme avant Jésus-Christ, σελ. 313, 314, 315. Περὶ τοῦ Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου βλ. R. H. Pfeiffer, History of New Testament times, New York, σελ. 35, 1949. M. Hengel, ἐνθ' ἄν., σελ. 384, 79-89. R. Schmackenbun, Gottes Herrschaft und Reich, σελ. 31 ἐξ., 1963. G. A. Williamson, ἐνθ' ἄν., σελ. 98-99. M. Mansoor, ἐνθ' ἄν., σελ. 122. Ὁμοίως πρβλ. ἄρθρον «Ἰούδας» ἐν τοῖς Βιβλικοῖς λεξικοῖς καὶ Chr. Alfr. Körner, Judas von Gamala, ἐν: Jahresbericht der Lausitzer Prediger-Gesellschaft zu Leipzig, 1883/84, σελ. 5-12.

πτυξις τῆς «κριτικῆς τοῦ πολιτισμοῦ». Ἡ «ἐκρηξις» αὕτη ἐγένετο ἤδη ἀντικείμενον — περιορισμένης ὑπὸ ὠρισμένην ὀπτικὴν γωνίαν — ἀναλύσεως καὶ κριτικῆς εἰς δημοσιεύματά τινα τοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ Τύπου ἢ εἰς ραδιοφωνικὰς καὶ τηλεοπτικὰς συζητήσεις καὶ θὰ ὀδηγήσῃ — ἀκόμη καὶ ἐκ τῆς ἐμπειρίας τῶν ἐλλείψεων, τῶν ἀρνητικῶν σημείων καὶ αὐτῶν τῶν ἀποτυχιῶν — εἰς τὴν κατανόησιν τῆς δεοντολογίας τοῦ πολιτιστικοῦ γίγνεσθαι. Οἱ κανόνες τῆς Ὑγιεινῆς προσδιορίζονται καὶ ἐκ τῶν δεδομένων τῆς Παθολογίας. Οὕτως καὶ ἡ Πολιτιστικὴ Ὑγιεινὴ δύναται νὰ ὠφελήθῃ ἐκ τῆς Παθολο-

γίας τοῦ Πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ ποία εἶναι ἡ Παθολογία ἢ ἡ Κρίσις τῶν ἐν Ἑλλάδι σημερινῶν πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων; Αὕτη γίνεται φανερὰ δι' ἐπισημάνσεως τῶν ἀρνητικῶν σημείων καὶ στοιχείων τῆς.

Ταῦτα θὰ προσπαθήσωμεν νὰ παρουσιάσωμεν φαινομενολογικῶς καὶ ἰδίως ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς εἰς τὸ ἐπόμενο ἀρθρον μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

γέρτην. Ἡ ἐξέγερσις αὐτῆ τοῦ Ἰούδα ἐκπάσασα ἐν Παλαιστίνῃ κατὰ τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, εἶχεν ὡς ἀφορμὴν τὴν ἀπογραφὴν τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ συγκλητικῆς Σουλπικίου Κυρηναίου, ληγάτου εἰς Συρίαν (6-7 π.Χ.), παρέμεινε δὲ ἐπὶ μακρὸν ζωηρὰ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν Ἰουδαίων λόγῳ κυρίως τοῦ μεγάλου σάλου, ὃν προεκάλεσεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ὁ ἐν λόγῳ Ζηλωτῆς ἡγέτης ἠνώθη μετὰ τοῦ Φαρισαίου Σαδδούκ καὶ διεκήρυξεν ἀνυπακοὴν ἐναντι τῶν Ρωμαίων, δηλῶν ὅτι ἦτο ἀνάξιον εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἀνέχωνται κυρίους θνητοὺς μετὰ τὸν Θεόν³⁶. Μετὰ διαφόρους πείσμονας συγκρούσεις ὁ Ἰούδας ἐφονεύθη. Ἡ ἀρχικὴ ἐπιτυχία τῆς ὑπὸ τὸν Ἰούδα ἐξεγέρσεως μαρτυρεῖται ἀπὸ τὴν σύντομον ὑπενθύμισιν τοῦ νομοδιδασκάλου Γαμαλιήλ Α' εἰκοσι πέντε ἔτη βραδύτερον³⁷. Τὸ ἔργον τοῦ Ἰούδα εἶχε καὶ ἐν θρησκευτικῶν - μεσσιανικὸν κίνητρον: ἐσκόπει νὰ συντομεύσῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐλευθερωτοῦ Μεσσοῦ, ὅστις θὰ ἀπέσειε τὸν ρωμαϊκὸν ζυγόν.

Ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων 5,36,37 ὁ Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἀναφέρεται ὁμοῦ μετὰ τινος ἄλλου ἀρχηγοῦ Ζηλωτοῦ ὀνόματι Θεουδᾶ³⁸, ἡγέτου ἐθνικιστικῆς μεσσιανικῆς ἐξεγέρσεως 400 περίπου ἀνδρῶν. Ὁ νομοδιδάσκαλος Γαμαλιήλ τὸ κίνημα τοῦ Θεουδᾶ ὑπέμνησεν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου, ὡς προηγούμενον τοῦ κινήματος τοῦ Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, γενομένου κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 6-7 μ.Χ. Καὶ τὸ κίνημα τοῦ Θεουδᾶ κατεστάλη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, οἵτινες συνέλαβον καὶ ἐφόνευσαν τὸν ὀργανωτὴν αὐτοῦ. Ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου³⁹ ἀναφερόμενος Θεουδᾶς ὑπῆρξεν ἄλλος, ὅστις ἐπὶ ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας Κουσιπίου Φάδου (44-46 μ.Χ.) ἐπεχείρησε νέαν ἐξέγερσιν, ὑποσχεθεὶς εἰς τοὺς πολυαριθμοὺς ὀπαδοὺς του, ὅτι θὰ ἐπαναλάβανε τὴν θαυμαστὴν διάβασιν τοῦ Ἰορδάνου.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Καινῆς Διαθήκης πᾶσαι αἱ ἐξεγέρσεις τῶν Ζηλωτῶν προεκάλλουν τὴν ἄμεσον

36. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πόλ. II, 118. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XVIII, 4-9, 23-25.

37. Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, 5, 37.

38. Ὁ Θεουδᾶς, περὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἔτος 37 μ.Χ. ὠμίλησεν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου ὁ νομοδιδάσκαλος Γαμαλιήλ Α', ὑπῆρξεν ἡγέτης Ζηλωτῆς, ἐξεγερθεὶς κατὰ τῶν Ρωμαίων κατακτητῶν πρὸ τῆς στάσεως τοῦ Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, ὅστις ἀνέστη κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Λουκᾶ «ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς» (Πράξεων, 5,37) ἦτοι τῷ 4-6 ἢ τῷ 6-7 μ.Χ. Βλ. καὶ Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, σελ. 198, Ἀθήναι, 1955. Oscar Cullmann, Dieu et César, σελ. 16, Paris, 1956.

39. Ὁ Ἰωσήπος μνημονεύει ἐτέρου τινὸς Θεουδᾶ γόητος, ὅστις παρέσυρεν εἰς ἀνταρσίαν πολλοὺς καὶ ἤτις συνετρίβη ὀλοσχερῶς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων περὶ τὸ ἔτος 45 μ.Χ. (Ἰουδ. Ἀρχαιολογ. XX, 5,1. Βλ. καὶ Παναγιώτου Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄν., σελ. 198.

ἐπέμβασιν τῶν στρατευμάτων κατοχῆς, διὸ καὶ κατεστέλλοντο ἅμα τῇ ἐκρήξει των⁴⁰.

Κατὰ τὴν διήγησιν τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων 5,34 ἐξ., ὁ ἐπιφανὴς νομοδιδάσκαλος Γαμαλιήλ Α' τοποθετεῖ τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν ἀρχηγῶν Ζηλωτῶν τάξιν. Οὕτω, τοῦλάχιστον ἐξωτερικῶς, ὁ Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη ὡς ἔχων κοινόν τι πρὸς τοὺς Ζηλωτάς⁴¹.

Ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων 21,38 ἀναφέρεται, ὅτι τὸ Ρωμαϊκὸν Δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προσήχθη ὁ Παῦλος, συλληφθεὶς συνετεία προκληθεισῶν ταραχῶν ἐν τῷ Ναῶ τῶν Ἱεροσολύμων⁴², ἐχαρκτήρισε τοῦτον ὡς Ζηλωτὴν. Ὁ Παῦλος ὑπὸ τοῦ χιλιάρχου ἐθεωρήθη ὡς ὁ Αἰγύπτιος ἐκεῖνος ἀρχηγὸς Ζηλωτῆς («ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας» τὸν τόπον. Ἴδου τί λέγει ὁ Ρωμαῖος ἀξιωματικὸς εἰς τὸν Ἀπόστολον: «οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;»). Τὴν στάσιν ταύτην τοῦ Αἰγυπτίου, ἡτις ἔλαβε χώραν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐπιτρόπου Φήλικος (52-60), ἀφηγεῖται καὶ ὁ Ἰωσήπος⁴³. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος «νεωτεροποιὸς» καὶ «στασιαστής»⁴⁴ ἐν τῇ ἐρήμῳ συνήγαγε μεγάλην δύναμιν ἀνδρῶν, ἵνα ἀνατρέψῃ τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ὠδηγήθησαν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὃ δὲ Φῆλιξ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις κατέβαλε τοὺτους καὶ τὸν Αἰγύπτιον ἐξηνάγκασεν εἰς φυγὴν.

Ἡ περίπτωσις τοῦ Παύλου ἀποδεικνύει σαφῶς, ὅτι τὴν ρωμαϊκὴν φρουρὰν τῶν Ἱεροσολύμων δεινῶς

40. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πληροφορίαν τοῦ Ἰωσήπου περὶ τοῦ Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, οἱ F. J. Foakes-Jackson καὶ Kirsopp Lake, The Beginnings of Christianity, τόμος Α', σελ. 321 κ. ἐξ., 1920, ἀμφισβητοῦσιν, ὅτι ὁ Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἀνήκεν εἰς τὴν κίνησιν τῶν Ζηλωτῶν, ἀνάγοντες τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν λόγῳ κινήσεως εἰς χρόνους ἱκανῶς μεταγενεστέρου.

41. Βλ. Oscar Cullmann, The State in the New Testament, σελ. 38. Τοῦ αὐτοῦ, Dieu et César, σελ. 32, Paris, 1956.

42. Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, 21,27-40.

43. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πόλ. 2,13,5. Ἰουδ. Ἀρχαιολ. 20,8,6. Αἱ περὶ τοῦ Αἰγυπτίου ἀφηγήσεις τοῦ Ἰωσήπου δὲν συμφωνοῦν καθ' ἅπαντα τὰ σημεῖα πρὸς τὴν τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Ἐνταῦθα ἔχομεν περίπτωσιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ παρουσιάζεται ἀδύνατον νὰ ἀποδείξωμεν ἐξάρτησιν τοῦ Λουκᾶ ἀπὸ τοῦ Ἰωσήπου, καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη δημιουργεῖ προηγούμενον, ἐξ οὗ ἐμφαίνεται, ὅτι καὶ εἰς τὰς ἄλλας παραλλήλους περιπτώσεις ὁ Λουκᾶς εἶναι ἀνεξάρτητος τοῦ Ἰωσήπου. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, ἔνθ' ἄν., σελ. 578-579.

44. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ὀμιλία ΜΣΤ', MPG, 60, 324.

ἀνησυχίει καὶ ἡ ἀπλή εἰσέτι σκέψις ἐμφανίσεως Ζηλωτοῦ· τοῦτο διότι τὰ κατὰ καιροὺς ἐκτραγέοντα κινήματα μεγάλως ἐταλαιπώρησαν τὰ στρατεύματα κατοχῆς, ἡ δὲ στρατιωτικὴ φρουρὰ τῆς πόλεως ὑπὸ συμπλέγματος καταδιώξεως οἰονεὶ κατείχεται.

Ἐν τῇ αὐτῇ παραγράφῳ ὁ Λουκᾶς (Πράξεων, 21,38) παραθέτει καὶ τὸν λατινικὸν προσδιορισμὸν, ὅστις χρησιμοποιεῖται παρὰ τοῖς Ρωμαίους διὰ τοὺς Ζηλωτὰς «Sicarii» (Σικάριοι)⁴⁵ (ἡ λέξις σικάριοι σημαίνει λησταί)⁴⁶. Ἴδου ὁ ἱστορικὸς Ἰώσηπος τί λέγει περὶ τῶν Σικαρίων: «Σικάριοι λησταί εἰσι χρώμενοι ξιφιδίοις παραπλησίους μὲν τὸ μέγεθος τοῖς τῶν περσῶν ἀκινάκαις, ἐπικαμπέσι δὲ καὶ ὁμοίοις ταῖς ὑπὸ Ρωμαίων σίκαις καλουμέναις, ἀφ' ὧν καὶ τὴν προσηγορίαν οἱ ληστεύοντες ἔλαβον πολλοὺς ἀναρῶντες»⁴⁷.

Κατὰ τὴν ἀποψιν τῶν Ρωμαίων οἱ ἀναρχικοὶ οὗτοι ἐνεφοροῦντο ὑπὸ πνεύματος ἄκρως ἐπαναστατικοῦ. Πιθανῶς, οἱ «Γαλιλαῖοι»⁴⁸ οἱ ἀναφερόμενοι

45. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XX, 8,10. Οἱ Σικάριοι, ἐκ τοῦ λατινικοῦ sica, ἀπετέλουν μίαν ἐκ τῶν πλέον ριζοσπαστικῶν τάξεων τῶν Ζηλωτῶν, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἐνίοτε καλύπτει ὅλην τὴν παράταξιν τῶν Ζηλωτῶν. Βλ. καὶ M. J. Lagrange, *Le Judaïsme avant Jésus-Christ*, σελ. 215, Paris, 1931, ἐνθα λέγει ὅτι «Τότε οἱ Ζηλωταὶ ὠνομάζοντο ὡσαύτως «Σικάριοι» μισθωτοὶ δολοφόνοι, ἡ ὡς θὰ ἔλεγεν τις ἱππότης τοῦ ἐγγειριδίου, ἔτοιμοι πάντοτε νὰ ἐξουδετερώσουν τοὺς ἀντιπάλους των διὰ ταχυτάτου καὶ ἀπροσδοκίτου φόνου». («Alors les Zelotes se nommaient aussi les Sicaires, ou comme on dirait les chevaliers du pognard, toujours prêts à se débarrasser de leurs adversaires par un meurtre rapide et imprevu». Ὁμοίως βλ. καὶ Fritz - Otto Busch, ἐνθ' ἄν., σελ. 150, 155. M. Hengel, ἐνθ' ἄν., σελ. 47-48 καὶ 48-54. M. Mansoor, ἐνθ' ἄν., σελ. 123-124.

46. Βλ. Fritz-Otto Busch, ἐνθ' ἄν., σελ. 150, 155.

47. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Ἀρχαιολ., XX, 8, 10.

48. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν μεταξὺ τῶν εἰδικῶν γνώμων πρόκειται μᾶλλον περὶ προσκυνητῶν ἐλθόντων ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ μίαν τῶν ἑορτῶν, πιθανῶς τῆς Σικηνοπηγίας, οἵτινες συνεκρούσθησαν μετὰ τῶν Ρωμαίων στασιάζοντες κατ' αὐτῶν ἐκ φανατισμοῦ. Ὁ σκληρὸς Ἐπίτροπος τῆς Ρώμης, εὐρισκόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως κατὰ τὴν ἑορτήν, ἔστειλε στρατιώτας κατ' αὐτῶν καθ' ὃν χρόνον προσέφερον τὰς θυσίας των ἐν τῷ Ναφ καὶ οὕτω τὸ αἷμα των ἀνέμιχθη μετὰ τοῦ αἵματος τῶν σφογγέντων ζώων. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, σελ. 403, Ἀθήναι, 1952. Πρβλ. πρὸς τὸ γεγονός τοῦτο καὶ τὴν διήγησιν τοῦ Ἰωσήπου τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Ναοῦ (63 π.Χ.) ὑπὸ τοῦ Πομπηίου (106-48 π.Χ.), καθ' ἣν παρὰ πάντα τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ τῇ ἀλώσει οἱ προσφέροντες ἐξηκολούθουν τὰς θυσίας των καὶ οἱ ἐχθροὶ «ἐσφατον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ, οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίας οὐδὲν ἤττον ἱεουργοῦντες...» (Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XIV, 4,3).

ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐν τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Λουκᾶ 13,1 ἀνήκουν εἰς τὴν τάξιν τῶν Ζηλωτῶν. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ὑπεστηρίχθη κυρίως ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ στενωφὶ κύκλω τῶν Μαθητῶν Του εἶχε Ζηλωτὰς. Μετὰ βεβαιότητος δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐν μέλος ἐκ τοῦ ὁμίλου τῶν Δώδεκα Μαθητῶν τοῦ Κυρίου ἀνήκεν εἰς τὸ θρησκευτικὸν-πολιτικὸν κόμμα τῶν Ζηλωτῶν, ἡ τοῦλάχιστον ἀνῆκε πρὶν τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου κλήσεως εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα. Ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Λουκᾶ 6,13-16 καὶ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων 1,13, ἐνθα ὁ Ἅγιος Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς παραθέτει τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καταχωρίζεται καὶ τὸ ὄνομα «Σίμων ὁ Ζηλωτῆς»⁴⁹.

Τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις Ματθαίου 10,4 καὶ Μάρκου 3,18 προσδιορίζεται «Σίμων ὁ Κανανίτης»⁵⁰. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ Σίμωνος ὡς Κανανίτου παρερμηνεύεται, διότι ἐσφαλμένως ὑποστηρίζεται ὅτι ὁ προσδιορισμὸς οὗτος σημαίνει τὸν ἀπὸ Canaan καταγόμενον. Ἡ ὀνομασία Κανανίτης ἢ Καναναῖος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν χώραν τῆς Canaan. Ἀπλῶς πρόκειται περὶ μεταγραφῆς τοῦ Ἀραμαϊκοῦ προσδιορισμοῦ διὰ τὸν Ζηλωτὴν. Ἡ λέξις Ζηλωτῆς παράγεται ἐκ τῆς λέξεως ζῆλος. Οἱ ἐνθερμοὶ κυρίως ἐχαρακτηρίζοντο διὰ τῆς λέξεως ζηλωταί. Ἡ λέξις Καναναῖος παράγεται ἐκ τῆς βιβλικῆς ἐβραϊκῆς λέξεως καννά, σημαίνει δὲ ζῆλος, ζέσις⁵¹. Kenna, ἐν τῇ Ἀραμαϊκῇ λέγεται ὁ Ζηλωτῆς, ὅπως Siccarius ἐν τῇ λατινικῇ ὀνομάζεται ὁ ἀνήκων εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν πολιτικὸν κόμμα Ἀντιστάσεως⁵². Πιθανῶς καὶ ἄλλοι πλὴν τοῦ Σίμωνος Ζηλωτοῦ νὰ ἦσαν μεμνημένοι καὶ νὰ μετεῖχον εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ζηλωτῶν πρὶν ἢ γίνουσι Ἀπόστολοι.

49. Αἱ γνώμαι τῶν εἰδικῶν διίστανται ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῆς λέξεως «Ζηλωτῆς», δι' ἧς προσδιορίζεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Λουκᾶ ὁ Μαθητῆς τοῦ Κυρίου «Σίμων». Ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ νόμου ζῆλον, διότι ἡ μερὶς τῶν Ζηλωτῶν ἐφάνη εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν ἱστορίαν πολὺ βραδύτερον. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, σελ. 63, Ἀθήναι, 1955.

50. Πρβλ. Λουκᾶ, 6,15. Πράξεων 1,13. Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πόλ. IV, 3,9. 5,1. 6,3. VII, 8,1. Ὁμοίως πρβλ. Oppenheim, *Die Kannaim oder Zeloten*, ἐν: Fürst, *Literaturblatt des Orients*, 1849, col. 289-293. Pressel, *Zeloten*, ἀρθρον ἐν: Herzog's Real-Encyclopädie, XVIII, 6. 485-489. E. Schürer, *Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi*, Band I⁵, σελ. 486)7, ὑποσημ. 138, Leipzig, 1920. M. Mansoor, ἐνθ' ἄν., σελ. 192.

51. Oscar Cullmann, *Dieu et César*, σελ. 18, Paris, 1956. Λεωνίδου Φιλιππίδου, ἐνθ' ἄν., σελ. 398, ὑποσημ. 8.

52. Oscar Cullmann, ἐνθ' ἄν., σελ. 17-18.

Τὸ ὄνομα τοῦ προδόντος τὸν Κύριον, δηλαδή τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου⁵³, δὲν ἔχει εἰσέτι ἐπαρκῶς ἐρευνηθῆ. Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (6,71) ἐν τῷ Σιναϊτικῷ Κώδικι ἐτυμολογεῖ τὴν λέξιν Ἰσκαριώτης ἐκ τοῦ εἰς — Kariot, ὅπερ δηλοῖ τὸν ἐκ Karioth καταγόμενον. Ἄλλ' οὐδένα τόπον γνωρίζομεν φέροντα τῆσιν αὐτῆσιν ὀνομασίαν. Ὑποστηρίζεται ἐπίσης ὅτι ἡ λέξις Iscariot εἶναι Σιμιτική μεταγραφή τῆς Λατινικῆς λέξεως «Sicarius»⁵⁴.

Μόνον ἐὰν ὁ Ἰούδας ἦτο ὄντως Ζηλωτής, θὰ ἐξηγεῖτο πλήρως ἡ ἐπαίσχυντος πράξις τῆς ὑπ' αὐτοῦ προδοσίας τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰούδας ἐνεφορεῖτο ὑπὸ μεσσιανικοῦ ἰδεώδους πάντη καὶ τελείως διαφόρου ἐκείνου τοῦ Ἰησοῦ, φαίνεται δὲ ὅτι παρανοήσας τὸν σκοπὸν τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν ὄμιλον τῶν Μαθητῶν Αὐτοῦ. Οὗτος καὶ τινες ἄλλοι Μαθηταί⁵⁵ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Διδασκάλου ἀσφαλῶς

53. Κατὰ τοὺς εἰδικῶς ἀσχοληθέντας μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰούδα, οὗτος εἶχε κακότητα ἔμφυτον καὶ ἐμπάθειαν ἐπικτητὸν διὰ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπεθύμει πάση θυσίᾳ νὰ βλάψῃ τὸν Διδάσκαλον λέγων: «Κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς» (Μάρκου, 14,4), δηλαδή προειδοποιεῖ συκοφαντικῶς ὅτι εἶναι ὑποπτος φυγῆς καὶ νὰ λάβουν μέτρα ἀσφαλείας ἐναντίον Του. Θὰ ἦτο πλάνη ἀσυγγώρητος διὰ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Ἰούδας τυφλὸν ὄργανον τῆς μοίρας καὶ ἐπομένως ἀνεύθυνος. Εἶχε βεβαίως τὴν κακὴν προδιάθεσιν ἐντὸς τοῦ αἵματός του, περισσότερον παντὸς ἄλλου, ἀλλ' οὐδεὶς ἠμπόδιζεν αὐτὸν ν' ἀλλάξῃ πορείαν εἰς τοὺς συλλογισμοὺς καὶ τὰ τεχνάσματά του, διὰ τῆς συνδρομῆς μάλιστα τοῦ ἀνεκτικοῦ Διδασκάλου Του, «Ὅστις πολλάκις προειδοποιεῖ αὐτόν, διὰ πολλῶν λεπτῶν ὑπαινιγμῶν, διὰ τὴν ὀλισθηρότητα τοῦ δρόμου, ὃν ἠκολούθει. Ὁ Ὀριγένης τὴν ἰδιότητα ταύτην περίπτωσιν ἐξηγεῖ ὡς ἐξῆς: «Οὐκ ἐγένετο αἰτία ἢ πρόγνωσις... Οὐ γὰρ ἐπειδὴ ἐγνωσται γίνεται, ἀλλ' ἐπειδὴ γίνεσθαι ἐμελλεν, ἐγνωσται». Ὀριγένους, Εἰς τὴν Γένεσιν ἐκ τοῦ Γ' τόμου, 1,14. Β.Ε.Π., σελ. 114, τόμος ΙΕ', Ἀθήναι, 1958. Βλ. καὶ Παναγιώτου Ἡλιάδη, ἐνθ' ἄν., σελ. 99.

54. Πρβλ. τὴν ἀνάγνωσιν Skariōth, ἀπαντῶσαν ἐν τοῖς κώδιξι Βέζα καὶ Ἰτάλα. Βλ. καὶ Oscar Cullmann, ἐνθ' ἄν., σελ. 18.

55. Πρβλ. τὴν φιλόδοξον αἴτησιν τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου Μάρκου, 10,35-45. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐλευσεως τοῦ Κυρίου αἱ μεσσιανικαὶ ἰδέαι εἶχον καταστῆ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον παχυλαί. Κατὰ τὴν πίστιν τῶν συγχρόνων τοῦ Κυρίου Ἰουδαίων ὁ Μεσσίας θὰ ἦτο ἀνθρώπινον καὶ φυσικὸν πρόσωπον, ἰσχυρὸς βασιλεὺς, «υἱὸς Δαυὶδ», ἦτοι δεῦτερος Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπαινίδρευε τὸν θρόνον τοῦ Δαυὶδ, θὰ ἐδέσποζεν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου καὶ θὰ ἐκυβέρνηεν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγιότητι. Βλ. Βασιλείου Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Β' ἐκδοσις, σελ. 25, Ἀθήναι, 1959. Ὑπάρχουν ἐρμηνευταὶ οἱ ὁποῖοι βλέπουν σήμερον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰούδα τὸν ἐθνικιστὴν Ζηλωτὴν, ὅστις ἐπρόδωσε τὸν Χριστόν, ἐπειδὴ ἔβλεπε νὰ ἀποκαλύπτεται ὡς ὁ Μεσσίας τοῦ κόσμου, πράγμα τὸ ὁποῖον ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὰς μεσσιανικὰς ἀντιλήψεις τῶν Ἰουδαίων. Βλ. Ἀρχιμανδρίτου Νεκταρίου Χατζη-

τελείως θὰ ἐξέλαβε διάφορον ἐκείνης, περὶ ἧς οἱ Προφῆται ὠμίλησαν καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς θὰ ἐνηθροπεῖτο, ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον, οὐχὶ ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ὑλικῆς δουλείας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ φοβερά δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας, ἥτις ὀλοσχερῶς εἶχεν ἐξουθενώσει τὸν προχριστιανικὸν κόσμον. Ὁ ἐν λόγῳ μαθητῆς, ὡς καὶ ἡ πλειονότης τῶν Ἰουδαίων, ἐφαντάζοντο καὶ ἐπόθουν τὸν Μεσσίαν ὡς δυναμικὸν ἐθνικοκοινωνικὸν ἀπολυτρωτὴν. Διὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐθεωρήθη ὡς Μεσσίας—Βασιλεὺς κατὰ τὸ πρότυπον Ἰούδα τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ Θεοῦδᾶ, τοῦ Barkochba καὶ ἄλλων ἡγετῶν Ζηλωτῶν, Βασιλεὺς ὅστις καταλύει διὰ τῆς βίας καὶ τῶν ὀπλῶν τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν θὰ ἐγκαθίδρυν ἐπὶ γῆς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ κρίσις ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ προδότου Μαθητοῦ ἀρχίζει εἰς τὴν συναγωγὴν τῆς Καιροναοῦμ, ἐνθα ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν Πέτρον ἀφήνει νὰ ἐννοηθῆ ὅτι ὁ Ἰούδας δὲν συνεμερίζετο τὴν πίστιν τοῦ Κορυφαίου⁵⁶. Ὁ προδότης ἴσως θὰ ἐσκανδαλίσθη καὶ ἀπὸ τὰς ἐπανειλημμένας προρρήσεις περὶ τοῦ Πάθους⁵⁷. Ἡ κρίσις τέλος ἐκορυφώθη μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Κυρίου εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτε μὲ τὰς προρρήσεις τοῦ Θεοανθρώπου περὶ τοῦ προσεχοῦς Πάθους Του⁵⁸ διεψεύδοντο παταγωδῶς αἱ κοινωνικοπολιτικαὶ προσδοκίαι τοῦ Ἰούδα. Ὅθεν ἡ ὑπὸ τούτου προδοσία τοῦ Κυρίου ὀφείλεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἰησοῦς⁵⁹ διενόηθη τὴν μεσσιανικὴν Αὐτοῦ ἀποστολὴν ὡς ταύτην διετύπωσαν οἱ Προφῆται καὶ οὐχὶ ὡς εἶχον ἐκλάβει αὐτὴν οἱ σύγχρονοι Αὐτοῦ Ἰουδαῖοι, μάλιστα δὲ οἱ Ζηλωταί, τῶν ὁποίων τὴν μεσσιανικὴν ἐλπίδα, ἥτις ἀπετέλει τὸ ὕψιστον αὐτῶν ἰδεῶδες, ἐχαρακτήρισεν ὡς σατανικὴν, διότι συμφῶνως πρὸς τὰς μεσσιανικὰς ἰδέας τῶν ἀναρχικῶν τούτων, ὁ Μεσσίας προσεδοκᾶτο ὡς ἀνθρώπινον καὶ γῆρινον πρόσωπον, ἰσχυρὸς βασιλεὺς, ὅστις διὰ τῶν ὀπλῶν καὶ τῆς καταργήσεως τῆς ρωμαϊκῆς κυρια-

μιχάλη, Ἡ ἱεραποστολικὴ ἀξία τοῦ σταυρικοῦ πάθους, τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, ἐν περιοδικῷ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, σελ. 92, Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1975, τεύχος 646, Θεσσαλονίκη, 1975.

56. Ἰωάννου, 6,70 κ. ἐξ.: «Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἰς διάβολός ἐστιν. ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἐμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ὃν ἐκ τῶν δώδεκα». Ἡ ὄντως ἐπαίσχυντος χειρονομία τοῦ Ἰούδα κατέστησε τοῦτον διάσημον, ἀλλὰ διάσημον προδότην, τὸν μεγαλύτερον προδότην τῆς ἱστορίας. Αὐτὸν τὸν ἔτιμον τίτλον τοῦ ἀχαρίστου καὶ ἀπλήστου φίλου εὐκόλως ἐπέτυχε καὶ δικαιοῖ προσέτι ἐπιτάφιον ἐπιγραφὴν, ἥτις εὐρίσκεται εἰς εὐρωπαϊκὸν νεκροταφεῖον ζῶων: «Ὅσον γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον τόσον ἀγαπᾶ τὸν σκύλον». Βλ. καὶ Παναγιώτου Ἡλιάδη, ἐνθ' ἄν., σελ. 92.

57. Ματθαίου, 16,21-23. 17,22 κ. ἐξ. 20,18 κ. ἐξ.

58. Ἰωάννου, 12,32.

59. Βλ. Oscar Cullmann, The State in the New Testament, σελ. 25.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

(ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

Εἰς τὰς θερμὰς ἀγκάλας τῆς Τροφῆς Σχολῆς ἠνδρώθη πνευματικῶς καὶ θεολογικῶς ὁ νῦν τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κλεῖζων Σεβασμιώτατος Ἰάκωβος, ὅστις μὲ τὴν διορατικότητα καὶ τὴν ὀξύνοιαν τοῦ πνεύματος, ἦτις τὸν διακρίνει, μὲ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν του, μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Ἑλληνα μετανάστην, μὲ τὴν φαναριωτικὴν τοῦ ἐκκλησιαστικῆν παράδοσιν καὶ πολιτικὴν ἀρχοντιάν, μὲ πλήρη γνώσιν τῶν συγχρόνων δεδομένων τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θρησκευτικῆς γενικῆς κρίσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ πλήρη εὐθύνην ἔναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου — τὸ ὅποιον, διὰ καθαρᾶς καὶ προσωπικῆς πρωτοβουλίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀθηναγόρα Α', ἀνεβίβασεν αὐτόν, ὑπὸ ὄλως εἰδικὰς συνθήκας εἰς τὸν εὐαίσθητον καὶ μεγίστης σπουδαιότητος δι' ὀλόκληρον τὴν ἑλληνοφώνον Ὀρθοδοξίαν τοῦτον Θρόνον — προσπαθεῖ, παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ θυσίᾳ, νὰ μεταδώσῃ, ὡς ἐμπειρότατος καὶ ἀξιότατος Ἱεράρχης τοῦ Θρόνου, εἰς τοὺς ἀνά τὴν μεγάλην καὶ ἀπέραντον ταύτην ἡπειρον διεσκορπισμένους ὀρθοδόξους ὅ,τι ἀγιώτερον, ὀσιώτερον, ὠραιότερον καὶ ἰδανικώτερον παρέδωσαν εἰς ἡμᾶς οἱ αἰῶνες τῆς ἱστορίας τῆς ἀθανάτου Ὀρθοδοξίας τῶν πατέρων καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, καθιστάμενος ἅμα ἐνθουσιώδης καὶ διαπρύσιος κήρυξ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὡς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τοῦ ὁποίου τὰ ζωτικὰ συμφέροντα προάγονται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, δεδομένου ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς εἶναι, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐκπολιτιστικὴ, ἐθνικὴ, κοινωνικὴ, μορφωτικὴ καὶ κυρίως ἀποστολὴ συγκρατήσεως καὶ συνενώσεως τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἑλληνικοῦ στοιχείου, τὸ ὅποιον μὲ τὴν πικρὰν ἐν τῷ παρελθόντι πείραν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς κομματικοποιήσεως, τῆς διασπάσεως τῆς ἐνότητος καὶ τοῦ διχασμοῦ εἰς βασιλικούς καὶ βενιζελικούς καὶ παραμένον προσηλωμένον καὶ

ἀφοσιωμένον εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει τὰς ἰδικὰς του θέσεις εἰς τὰ ἐκάστοτε ἀναφύομενα ἔθνικα, πολιτικά, πολιτιστικά, κοινωνικά καὶ κοινοτικά προβλήματα.

Ὁ Ἀμερικῆς Ἰάκωβος, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις καὶ τὴν σφοδρὰν ἐναντίον του πολεμικὴν ἐκ μέρους τῶν στενοκάρδως σκεπτομένων ἰθυόντων τοῦ μητροπολιτικοῦ ἑλληνισμοῦ, παραμένει ὄντως μία ἀδιαμφισβήτητος ἐθναρχικὴ μορφή τῆς ἑλληνοφώνου Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους, ἡ ὁποία ἀγωνίζεται σθεναρῶς καὶ θαρραλέως, ἐμφανῶς καὶ ἀφανῶς οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς τόσο ἀναγκαίας, βασικῆς καὶ ἀπαραίτητου ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς ἐνότητος, σφριγηλότητος καὶ ταυτότητος τοῦ ἀποδήμου ἑλληνισμοῦ, ὅστις συμφώνως πρὸς τὴν σκέψιν καὶ τὴν πράξιν τῶν ἰθυόντων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δὲν πρέπει νὰ στερηθῇ οὐδενὸς στοιχείου συνθέτοντος τὴν ὄλως ἰδιαιτέραν φυσιογνωμίαν τῆς φυλῆς μας, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιπεραιτέρω προαγωγῆς καὶ ἐμπεδώσεως εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἡπειρον τῶν γενικῶν συμφερόντων. Ἡ ἀδιαμφισβήτητος ἐθναρχικὴ αὕτη μορφή, ἡ ὁποία ἐπεβλήθη εἰς τὸ ἀμερικανικὸν κοινὸν ὡς κατηξιωμένη διεθνῆς προσωπικότης καὶ ὡς τοιαύτη κλεῖζει σήμερον τὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῆς Ἑλληνοφώνου Ὀρθοδοξίας διακρίνεται διὰ τὴν φαναριωτικὴν διαύγειαν καὶ ὀξύνοιαν τοῦ πνεύματος, τὴν λεπτότητα τῆς σκέψεως, τὸ χάρισμα τοῦ εὐχερῶς καὶ γλαφυρῶς ἐκφράζεσθαι τόσο εἰς τὰς κατ' ἰδίαν συνομιλίας ὅσον καὶ εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πάσης γενικῶς ἰδέας, τὴν στιβαρότητα καὶ ἐπιδειξιότητα δι' ὧν ἄριστα πλοηγεῖ τὴν ὁλκάδα τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας, τὴν μεγάλην ἱκανότητα νὰ ἐκμεταλλεύηται, ὑπὸ τὴν καλὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, κάθε ἐμφανιζομένην, ἐνίοτε δὲ ὑπὸ τοῦ ἰδίου δημιουργουμένην, περίπτωσιν καὶ περίστασιν πρὸς ὄφελος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς Ὀμογενείας, τὸ ἀνυποχώρητον πρὸ τῶν ἀδίκων αἰτημάτων τῶν ἡγετῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν εὐρύτητα ἐκκλησιαστικοῦ, οἰκουμενικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ὀρίζοντος, τὴν διορατικότητα, τὴν συγκεντρικότητα εἰς τὸ διοικεῖν τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν, τὴν ἱκανότητα τοῦ ταχέως ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ αὐτομάτως καὶ τελεσιδικῶς ἀντιδρᾶν, τὸ ἀκάματον καὶ ἀδούλωτον τοῦ χαρακτῆρος του.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 463 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

χίας θὰ ἴδρυσ κράτος ἰσχυρὸν καὶ θὰ ἐγκαθίστα τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς⁶⁰.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

60. Αὐτόθι.

Εἰς τὰ ἀπλά καὶ ἀπέριττα θρανία τῆς Σχολῆς

ταύτης ἐκάθισε διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ ζήσῃ τὸν πλοῦτον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας ὁ προκάτοχος τοῦ σημερινοῦ διαδόχου τοῦ Ἀποστόλου Τίτου ἀείμνηστος κυρὸς Εὐγένιος, ὅστις προέστατο μιᾶς ἡμιαυτονόμου Ἐκκλησίας, ἥτις ἐσφυζεν ἀπὸ ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν, κοινωνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν περίθαλψιν, μοναστικά κέντρα, πνευματικά ἰδρύματα, εὐαγγῆ καταστήματα, θρησκευτικὴν ἐνημέρωσιν τοῦ ποιμνίου, καρποφορίαν πίστεως, ἐκκλησιαστικὴν συνειδησιν καὶ ζωτικότητα τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς Κλήρου, ὅστις, κατὰ τὴν πλειονότητα αὐτοῦ, ἐσφυρηλατήθη εἰς τὸ καμίνι τῆς προσευχῆς καὶ τῆς λατρείας, τῆς μετάνοιας καὶ ἐξομολογήσεως, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας τῆς γεραρᾶς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ὄντως εἶναι «ὁμορφος κόσμος, ἡθικός, ἀγγελικὰ πλασμένος». Ἡ μορφή τοῦ παλαίου ἀποφοίτου τῆς Σχολῆς ἀειμνήστου Κρήτης Εὐγενίου παραμένει εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἡρωϊκοῦ λαοῦ τῆς μεγαλονήσου Κρήτης ὡς μία μεγάλη ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐθνικὴ φυσιογνωμία. Ὁ λαὸς αὐτῆς γρήγορα ἔδωκε τὴν θέσιν, ἡ ὁποία ἀνῆκεν εἰς τὸν αἰόδιμον ποιμενάρχην του ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὄντως ἐργατικώτατος, ἠθικώτατος, τιμιώτατος, ἀνώτερος παντὸς ὕλικου ἀγαθοῦ — διὰ τὰ ἔξοδα τῆς κηδεῖας του ἐγένετο ἔρανος μεταξὺ τῶν πνευματικῶν του ἀναστημάτων — ἐτι δέ, καίτοι μὴ διακρινόμενος διὰ εὐρείαν θεολογικὴν κατάρτισιν, ἔχων μεγάλας διοικητικὰς ἱκανότητες, ὡς τοῦτο τοῦλάχιστον ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς σημερινῆς ἐπικρατοῦσης λίαν ἐκρύβου καὶ δυσαρᾶς διὰ τε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Κρήτης καὶ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μεγαλονήσου καταστάσεως, κατώρῳσεν ἀθρόμβως καὶ ἀπλῶς, ὡς ἄλλως τε ἦτο ὁ χαρακτήρ του, νὰ τὴν διοικήσῃ καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἀκμὴν καὶ δόξαν.

Ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ σκόρου φθαρέντων ἐδράνων τῆς πλουσιωτάτης βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς ἐκάθισεν ὁ παλαιὸς αὐτῆς ἀπόφοιτος ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος διὰ νὰ ξεσκονίσῃ μὲ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὰ μουχλιασμένα περασμένων αἰώνων βιβλία, προκειμένου νὰ συγγράψῃ, μὲ τὴν πολυμαθειαν, ἐμβρίθειαν καὶ ἐπιστημονικότητα ἡ ὁποία τὸν διέκρινε, τὴν Ἱστορίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἐνταῦθα ἔλαβε τὰνάματα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας καὶ θεολογίας ὁ πολυγραφώτατος Πρωτοπρεσβύτερος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Κ. Ν. Καλλίνικος, ὅστις ἐπὶ δεκαετίας ἐχρημάτισε μὲ τὰς πρακτικὰς ὁμιλίας καὶ τὰ ὀλοζώντανα κηρύγματα του ἡ πηγὴ τῶν περισσοτέρων ἱεροκηρύκων τῆς ἑλληνοφώνου Ὀρθοδοξίας καὶ τὸ γλαφυρὸν καὶ παραστατικὸν ἔργον του «Ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ», ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐπιστημονικὰ του ἔργα, γραμμένα μὲ ὄνειρικό, λυρικὸν καὶ συγχρόνως ρεαλιστικὸν ὄστρον, ἐχρησίμευσαν ὡς ἀνεξάντλητα ἐγχειρίδια εἰς διαφόρους ὀρθοδόξους ἐπιστήμονας καὶ καθηγητάς. Κύριον χαρακτηριστικὸν αὐτῶν γνώρισμα εἶναι τὸ ἐπιστημονικὸν ὕφος καὶ ἡ ἄρμονικὴ σύ-

ζευξίς τοῦ ἐμβριθοῦς, μεθοδικοῦ, διεισδυτικοῦ καὶ διδακτικοῦ πνεύματος τοῦ συγγραφέως, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται μὲ μεγάλην λεπτότητα, εὐαισθησίαν καὶ πολλὴν ποιητικότητα.

Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κήπου τῆς Νέας Ἐδέμ ἐτραγοῦνθησε διὰ τῆς ποιητικῆς του γλώσσης καὶ τῆς πολυχόρδου λύρας του τὴν λαχτάρα καὶ τοὺς καῦμούς τοῦ Γένους, τοῦ λαοῦ τὸν πόνον καὶ τὴν ἐλπίδα ὡς καὶ τὰ μεγαλεῖα τῆς φύσεως ὁ ἄόμματος μὲν ἀλλὰ καὶ πολυόμματος πολὺς Ἡλίας Τανταλίδης, ὅστις τυγχάνει νὰ εἶναι καὶ εἰς τῶν μαχιμωτέρων καὶ ἐμπειροτέρων στρατιωτῶν τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ποιητῆς, λογοτέχνης καὶ ἀνθρωπος τῶν γραμμάτων.

Ἀνθρωπος τῶν γραμμάτων καὶ ποιητῆς τυγχάνει νὰ εἶναι ὡσαύτως καὶ ὁ Γ. Βιζυηνός, ὅστις ἐφοίτησεν ἐν τῇ Σχολῇ ἐπὶ τι διάστημα (1872-74). Καρπὸς τῆς φοιτήσεώς του ἐν τῇ Σχολῇ εἶναι οἱ θαυμάσιοι, καλλιπεεῖς, αὐθόρμητοι ἐμπειρικοὶ του περὶ αὐτῆς στίχοι.

* * *

Ἄλλ' ἀσφαλῶς ὑπὲρ πάντα τὰ πρόσωπα ταῦτα, εἴτε τὰ μεταπηδήσαντα ἤδη ἀπὸ τὴν ἐδῶ ζωὴν εἰς τὴν τῆς μακαριότητος, εἴτε ἐξακολουθοῦν νὰ αἰροῦν τὸν σταυρὸν τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Φαναρίου, ἐκπρόσωποι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ τοῦ αἰεὶ ζῶντος πνεύματος τῆς Τροφῆς Σχολῆς, πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὴν σημερινὴν ὀμάδα τῶν συγχρόνων σκυταλοδρόμων τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῆς σημερινῆς Φαναριωτικῆς Ἱεραρχίας μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν συνετὸν καὶ γλυκὺν Οἶκον. Πατριάρχην κ. κ. Δημήτριον τὸν Α' καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ συναγωνιστὰς ἀνεπαναλήπτους—μέσα εἰς τὰς σημερινὰς συνθήκας ζωῆς καὶ ὑπάρξεως τοῦ Πατριαρχείου—Μητροπολίτας τοῦ Θρόνου. Κυρηναῖος καὶ συγκυρηναῖοι ἀναβαίνουν τὸν Γολγοθᾶν τῆς μαρτυρικῆς Ἐκκλησίας, Γολγοθᾶν τοῦ ὁποίου τὴν θαβώρειον δόξαν ἐδίδαξεν εἰς αὐτοὺς ἡ κοινὴ Τροφὸς τῶν Σχολῆ.

Εἶναι εὐτυχῆς ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἔχων παρ' ἑαυτῶ καὶ σὺν αὐτῶ ἱεραρχικὰς μορφὰς ἀνεπαναλήπτους — τὸ ἐπαναλαμβάνομεν — οἶαι ἡ τοῦ Χαλκηδόνος Μελίτωνος, τοῦ Χαλδίας Κυρίλλου, τοῦ Σάρδεων Μαξίμου, τοῦ Ροδοπόλεως Ἱερωνύμου καὶ ὄλων τῶν λοιπῶν νεωτέρων, οἱ ὁποῖοι ὅλοι ὁμοῦ φοιτήσαντες εἰς τὴν αὐτὴν Τροφὸν Σχολὴν ἀπέκτησαν καὶ ἔχουν καὶ διατηροῦν καὶ μεταλαμπαδεύουν τὴν ἀγάπην καὶ τὸ αἶσθημα τῆς θυσίας ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ἐλέχθη ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Φαναρίου θὰ ὑπερρεοῦτο εἰς περιστολὴν ἢ καὶ ἀνυπαρξίαν. Ἄλλ' οἱ οὕτω σκεπτόμενοι δὲν ὑπελόγησαν εἰς τὸν παράγοντα τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ὅσον καὶ εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ ἑτέρου πνεύματος, τοῦ πνεύματος τῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, τὸ ὁποῖον διὰ μέσου δύο περίπου αἰώνων εἶχεν ἀποβῆ

συνεργόν τοῦ Παρακλήτου εἰς τὴν ἐπιλογὴν καὶ τὴν ἀνάδειξιν τῶν συνεχιστῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς παραδόσεως τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡμπορεῖ νὰ ἐξηγήσῃ κανεὶς τὴν σημερινὴν θαυμασίαν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Φαναρίου, πορείαν ἢ ὅποια χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν συγχωρδιὰν δράσεων καὶ ἀποφάσεων ἀδελφῶν διαπνεομένων ἀπὸ τὸ ἀκατάβλητον πνεῦμα ταύτητος σκοπῶν καὶ ἐνεργειῶν ποῦ ἐσφυρηλάτει ἡ Σχολὴ τῆς Χάλκης εἰς τοὺς πνευματικούς της βλαστούς.

Καὶ μόνον διότι αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας ὁμοψύχων στελεχῶν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἔχει δημιουργήσει ἡ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀξίζει νὰ λεχθῆ ὅτι ἐδικαίωσεν αὐτὴ τὰς προσδοκίας ὄλων ἡμῶν ὅσοι ἐγαλουχήθημεν καὶ ἠνδρώθημεν ὑπὸ τὴν ἱεράν στέγην της.

Φορεὺς αὐτοῦ τοῦ πνεύματος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐδιδάχθη εἰς τὰ μαθητικά ἐδώλια τὰς ὑψίστας ἀρετὰς τοῦ ἀνθρώπου τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτὰς σήμερον διδάσκει ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. Μειλίχιος, γλυκὺς, ταπεινός, σιωπηλὸς ἀλλὰ καὶ στοχαστὴς καὶ μελετητὴς τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν προβλημάτων τοῦ Θρόνου συνδυάζει μὲ τὸν χαρακτήρα του καὶ μὲ τὸν τρόπον ἀσκήσεως τῶν πατριαρχικῶν του εὐθυνῶν τὴν συνετὴν διοίκησιν μὲ τὴν πατρικότητα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συλλογικῆς συνυπευθυνότητος. Ἐχει δημιουργήσει τὸν ἰδιάζοντα τύπον τοῦ σεμνοῦ ὅσον καὶ εὐαισθήτου εἰς τὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου καὶ ὡς τοιοῦτος εἰσέρχεται εἰς τὰς σελίδας τῆς Ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὡς συνεργάται καὶ συμπαραστάται τοῦ καλοῦ τούτου Πατριάρχου εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Θρόνου καὶ οἱ τρεῖς κυριώτεροι φορεῖς τοῦ πνεύματος τοῦ Φαναρίου καὶ τῆς Σχολῆς, οἱ καὶ ὡς πρωτάνεις τῆς Φαναριωτικῆς Ἱεραρχίας γνωριζόμενοι Χαλκηδόνος Μελίτων, Χαλδίας Κύριλλος καὶ Σάρδεων Μάξιμος²⁶⁵. Πεπρωτισμένοι ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν

265. Ὡς ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῆ ἐνταῦθα ἡ πλουσία, μεγάλη καὶ ἡ κατὰ πάντα ἀξιοθαύμαστος προσφορά τοῦ συνεχίζοντος τὴν παλαιὰν παράδοσιν τῶν λογίων Ἱεραρχῶν τοῦ Φαναρίου Σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μαξίμου εἰς τὰ θεολογικά Γράμματα, καὶ δὴ ἐπὶ πανορθόδοξου καὶ παγγρησιανικοῦ ἐπιπέδου. Ἐνδεικτικῶς καὶ μόνον ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἐπιστημονικὸν ἔργον, τὸ ὅποιον εἶναι βασικὸν διὰ τὴν προάσπισιν τῶν ἱστορικῶν καὶ ἀναφαίρετων δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: «Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ», Θεσσαλονίκη, 1972. Λόγω τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀξίας, σημασίας καὶ σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν τοῦτο κέκτηται, διὰ τὴν σύγχρονον ἐν γένει Θεολογίαν καὶ Ἐκκλησιολογίαν, μετεφράσθη τοῦτο ἕξ εις ἕξνας γλώσσας.

καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Σχολῆς τῶν ἀλληλοσυμπληροῦνται ἐν τῇ συνυπευθύνῳ μετὰ τοῦ Πατριάρχου τῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Πατριαρχείου διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας συνεισφέροντες ἀντιστοίχως τὴν τόλμην, τὸ ρηξικέλευθον, τὴν ἐξύνοιαν, τὴν μεθοδικότητα, τὴν διορατικότητα, τὴν πιστότητα εἰς τὸν θεσμὸν καὶ τὰ πεπρωμένα του, τὴν σύνεσιν, τὴν βαρύτητα καὶ ὅ,τι ἄλλο προσοπαιτοῦν ἢ χαλεπότης τῶν καιρῶν ἀλλὰ καὶ ἡ εὐρύτης τῶν ὑποχρεώσεων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῆς ἡγέτιδος ταύτης Ἐκκλησίας εἰς τὸν διορθόδοξον καὶ διαχρηστιανικὸν κόσμον.

Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς συνυμιλοῦντες μὲ τοὺς ἐκτὸς τῆς Σχολῆς «Διδασκάλους» τῶν Φαναριωτικῶν παραδόσεων ἀντιλαμβανόμεθα, ἀναγνωρίζομεν καὶ ἐκτιμῶμεν τὸν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν, τὸν ὅποιον ἔχει ἐναποθέσει ἡ μήτηρ Σχολὴ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν καὶ εἴμεθα εὐγνώμονες, διότι ἐντὸς τῆς αὐτῆς τοῦ Φαναρίου συνεχίζεται τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθινότητος καὶ ἀπαραμύλλου Σχολῆς τῆς ἐκθρεψάσης παλαιούς καὶ νέους μαθητὰς αὐτῆς, οἱ ὅποιοι ὡς Πατριάρχαι, Ἀρχιεπίσκοποι, Μητροπολίται, βοηθοὶ Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς, Διάκονοι καὶ Λαϊκοὶ Θεολόγοι, ἐστελέχωσαν οὐ μόνον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀλλὰ προσέτι καὶ τὰ λοιπὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, συμβαλόντες οὕτω πως εἰς τὴν σταθερὰν σφυρηλάτησιν τῶν διορθόδοξων σχέσεων, ὡς καὶ εἰς τὴν καλύτεραν συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν οὐ μόνον μεταξύ τῶν ἀδελφῶν ὁμοδόξων ἀλλὰ καὶ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ὡς ἰδιαιτέρως ὀφείλομεν ἐνταῦθα νὰ ἐξάρωμεν τὴν προσωπικότητα τοῦ παλαιοῦ ἀποφοίτου τῆς Σχολῆς καὶ νῦν πρώτου τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος ὅστις πεπρωτισμένος διὰ πολλῶν πνευματικῶν καὶ διοικητικῶν χαρισμάτων καὶ ὡς γνήσιος φορεὺς καὶ ἐκφραστὴς τοῦ πνεύματος, τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν μεγάλων διορθόδοξων καὶ παγγρησιανικῶν ὁραματισμῶν τοῦ ἐν Κυρίῳ ἀναπαυθέντος ὄντως μεγάλου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Ἀ' προήδρευσε, μετὰ μεγάλης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχίας, τῶν περισσοτέρων Πανορθόδοξων Διασκέψεων, ἀντεπροσώπευσε καὶ ἐξακολουθεῖ εἰσέτι ἐπαξίως νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον εἰς διάφορα Πανορθόδοξα καὶ Παγγρησιανικὰ Συνέδρια εἰς τὰ μέλη τῶν ὁποίων ἐπεβλήθη, ὡς διεθνῆς πανορθόδοξος καὶ παγγρησιανικὴ προσωπικότης διακρινόμενη, σὺν τοῖς ἄλλοις, διὰ τὴν ἐξύνοιαν καὶ τὴν μεγάλην εὐστροφίαν τοῦ πνεύματος, διὰ τὴν φιλοπονίαν καὶ φιλεργίαν, διὰ τὴν βυζαντινὴν του παραδοσιακὴν ἐκκλησιαστικὴν διπλωματίαν, διὰ τὴν εὐελιξίαν εἰς τὸν χειρισμὸν τεραστίας σημασίας δεκτικότητος διὰ τὸν Θρόνον καὶ δι' ἅπασαν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. πολυπλόκων θεμάτων, διὰ τὸ εὐθυμον τοῦ χαρακτήρος του καὶ διὰ τὴν μεγάλην γενεσιουργὸν δύναμιν καὶ πρωτοτυπίαν τοῦ διαυγοῦς πνεύματός του, διὰ τὴν εὐφράδειαν καὶ πειστικότητα τοῦ λόγου του, διὰ τὴν τεραστίαν ἐμπειρίαν, τὴν διορατικότητα, τὴν ἡγετικὴν του ἰκανότητα, τὴν διακριτικότητα, τὴν ὀρθὴν ἐρμη-

ναίαν τοῦ πνεύματος τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, διὰ τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν προκειμένου ἢ κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς ἀληθῶς ζῶσα καὶ δυναμικὴ Ἐκκλησία, νὰ ἀντιμετωπίσῃ σθεναρῶς καὶ ἐπιτυχῶς, καὶ δὴ κατὰ τρόπον σύγχρονον καὶ θετικόν, τὰ πολυποικίλα, πολύμορφα καὶ πολύπλοκα σύγχρονα προβλήματα, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ διαρραγῇ ἢ ἐσωτερικῆ αὐτῆς ἐνότητος.

Ἡ σκιαγράφησις τῆς πολυδιαστάτου καὶ πολυσχιδοῦς κατηξιώμενης φαναριωτικῆς προσωπικότητος τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς εἰς τὴν προβολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἰς τὰ διάφορα Διορθόδοξα καὶ Διαχριστιανικά Συνέδρια, εἰς τὴν διασφάλισιν τῶν ἀπαρραχάκτων αἰωνοβίων ἱστορικῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς ἐπίσης εἰς τοὺς διμερεῖς καὶ πολυμερεῖς Θεολογικοὺς Διαλόγους εἶναι ὄντως τεραστία καὶ ἀνεκτίμητος. Ὡς τοιαύτη δὲ χρῆζει ἰδιαιτέρας ἐρεύνης καὶ μελέτης, ἥτις ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τῆς παρουσίας λίαν περιορισμένης μελέτης. Ἀντὶ πάσης ἄλλης παρατηρήσεως ἀρκούμεθα ἐνταῦθα ὅλως ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὸ ἀδιαμφισβήτητον γεγονός, ὅτι ὁ Μητροπολίτης Γέρον Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος εἶναι, μετὰ τινων ἄλλων Ἀρχιερέων τοῦ Θρόνου, ὁ περισσότερο γνωστός φαναριώτης Ἱεράρχης παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ παρὰ τοῖς πολιτικοῖς τοιοῦτοις. Αἱ διάφοροι ὄψεις τῆς συγχρόνου ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, — διὰ τὸ μέλλον τοῦ ὁποῦ οὐδεὶς προγραμματισμὸς εἶναι γνωστός, λόγῳ ὄρισμένων παραγόντων, οἵτινες εἶναι λίαν γνωστοὶ εἰς τοὺς ἐν Φαναρίῳ καὶ ἡ παράθεσις τῶν ἐνταῦθα δὲν κρίνεται καὶ τόσο ἀναγκαία, — τῆς Ὁρθόδοξιας καὶ γενικώτερον τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἶναι ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἐπηρεασμένοι ὑπὸ τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ ὡς γνησίῳ, ἐπαναλαμβάνομεν, ἐκφραστοῦ τοῦ πνεύματος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς Τροφῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὡς καὶ τῶν ἀγωνιῶν καὶ ἐκδήλων ἀνησυχιῶν αὐτῆς διὰ τὸ μέλλον τῆς ἐνότητος ἀπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, φέρουσι δὲ ταῦτα ἐκδηλοῦντα τὰ ἰδιαιτέρως ἐκεῖνα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἰδιαιτέραν σφραγίδα τῆς ὅλης ἐπιβλητικῆς, σφριγώσης, παρὰ τὸ προκείμενον τῆς ἡλικίας, ἀνησυχίας, σπινθηροβόλου συγχρόνου ἐκκλησιαστικῆς-ἡγετικῆς αὐτοῦ φαναριωτικῆς προσωπικότητος²⁶⁶.

* * *

Ἐπιλείπει με ὁ χρόνος διηγούμενον περὶ τῶν πολυπληθῶν ἀνδρῶν, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, οἵτι-

266. Λεπτομερῆ στοιχεῖα διὰ τὴν ζῶην καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐν γένει δράσιν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελίτωνος ἰδὲ ἐν «Χαριστήρια εἰς τιμὴν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελίτωνος», Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 13-57.

νες ἐλκυσθέντες ὑπὸ τῆς Σχολῆς καὶ ὑπὸ τὰς θερμὰς καὶ προστατευτικὰς αὐτῆς πτέρυγας τεθέντες, ὅπως τίθενται τὰ νοσσία ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ὄρνιθος²⁶⁷, ἠδυνήθησαν νὰ ἀνδρωθοῦν κατὰ τὴν θείαν χάριν καὶ διδασκαλίαν, νὰ γίνουιν μῦσται τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ψυχῆς καὶ οὐχὶ τῆς μηχανῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ, τετραμένοι τῷ γλυκυτάτῳ θείῳ ἔρωτι, νὰ τεθοῦν, ὑπὸ τῆς ἰδίας καὶ πάλιν Σχολῆς, ἐπὶ τὴν λυχίαν²⁶⁸ διὰ νὰ γίνουιν λύχνοι εἰς τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ «λάμπῃ τὸ φῶς αὐτῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἰδόντες τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα δοξάσωσι τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»²⁶⁹, τέλος δὲ νὰ καταστοῦν ἐξέχοντες πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι, ἐπιστήμονες καὶ πνευματικοὶ ἐν γένει ἄνδρες, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν ἐξαιρέτων αὐτῶν πνευματικῶν προσόντων, ὡς καὶ διὰ τῆς πολυσχιδοῦς καὶ πολυχρονίου αὐτῶν δράσεως ἐτίμησαν καὶ ἐξακολουθοῦν εἰσεῖτι, ἐμφανῶς ἢ ἀφανῶς, νὰ τιμῶσι καὶ τὴν Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὴν φιλότιμον Τροφὴν Θεολογικὴν Σχολὴν, τὰς ὁποίας ἐπὶ τόσα ἔτη καὶ μετὰ ὑποδειγματικῆς αὐτοθυσίας καὶ ἡρωισμοῦ ἀθροῦβως ὑπηρετήσαν καὶ ἐξακολουθοῦσι εἰσεῖτι νὰ, ὑπηρετῶσι ἀποβάντες θρύλος διακονίας καὶ αὐτοθυσίας, θρύλος ἀγάπης ὡσάν τὴν Ἀντιγόνην, θρύλος ἀνοχοῦς καὶ ὑπομονῆς ὡσάν τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸν Προμηθέα, θρύλος διδασκάλου τοῦ Γένους, τοῦ ὁποῦ ὁ ἰδιαιτέρος τρόπος διδασκαλίας ἀπετέλει πραγματικὴν γέφυραν διὰ τῆς ὁποίας καὶ ὁ πλέον φανατικὸς σκεπτικιστὴς ἠδύνατο εὐκόλως νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὸν χώρον τῆς ἀρνήσεως εἰς τὸν κόσμον τῆς πίστεως καὶ τῆς μεταφυσικῆς ἀληθείας.

Ἐπιλείπει με, ἐπαναλαμβάνω, ὁ χρόνος διηγούμενον περὶ τῶν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κατὰ καιροὺς σχολαρχουσάντων, διδαξάντων, διδαχθέντων καὶ μνηθέντων εἰς τὰ ἀκραιφνῆ Δόγματα τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξου Θεολογίας Ἱεραρχῶν, Πρεσβυτέρων, Διακόνων, Μοναχῶν καὶ Λαϊκῶν, εἰς τὰς καρδίας τῶν ὁποίων ἔλαμψεν ὁ νοητὸς «ἥλιος τῆς δικαιοσύνης»²⁷⁰ καὶ ἐπλήρωσε θείας εὐφροσύνης καὶ χάριτος τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὡστε «τῶν πονηρῶν παθῶν ἐαυτοῦς καθάραντες καὶ διὰ τῆς ἐπιμόνου καὶ αὐλοῦ προσευχῆς πᾶσαν γινῶσιν ὑπεραναβάντες, τυγχάνουσι τῆς θεοπτίας»²⁷¹.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

267. Πρβλ. Ματθ., 5,15. Μάρκ. 4,21. Λουκ., 8,16,11,33.

268. Πρβλ. Ματθ., 23,37. Λουκ. 13,34.

269. Ματθ., 5,16.

270. Ματθ., 4,2.

271. ΙΔΕ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, Ἐπιστολὴ Α' πρὸς Βαρλαάμ, 38 (ἐκδοσις Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, τ. Α'. σ. 247).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ*

2. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκλήθη τῷ 381 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου ἕνεκεν τῶν λειψάνων τοῦ Ἀρειανισμοῦ, τῶν πνευματομάχων καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀπολλιναρίου. Παρευρέθησαν ἐν αὐτῇ 150 Ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς, ἐκ δὲ τῆς Δύσεως ὁ Θεσσαλονίκης Ἀσχόλιος. Διὸ καὶ ὀνομάζεται («ἡ Σύνοδος τῶν 150 Πατέρων») κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν παραστάντων ἐν αὐτῇ Ἐπισκόπων³⁷. Ταύτης προήδρευσε ἀρχικῶς μὲν ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος, κατόπιν δὲ ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νεκτάριος. Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου ἤρχισαν κατὰ μῆνα Μάιον τοῦ ἔτους 381 καὶ ἔληξαν τὴν 9 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Σχετικῶς πρὸς τὸ ἱστορικὸν τῆς συγκλήσεως τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου ὁ καθηγητῆς Βασίλειος Στεφανίδης ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ ἀναφέρει ταῦτα:

«Ὅτε ὁ Μ. Θεοδόσιος συνεκάλεσε τὴν Σύνοδον τῆς Κωνσταντινουπόλεως (381), δὲν ἦτο ἀκόμη μονοκράτωρ, συνεκάλεσε δὲ αὐτὴν ὡς Σύνοδον μόνον τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους (καὶ τοὺς τῆς οἰκείας ἡγεμονίας ἐπισκόπους εἰς τὴν Κων/πολιν δραμεῖν παρηγγύησεν), Θεοδωρήτου, Ἐκκλ. Ἱστορία 5,6). «Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν μετασχόντων τῆς Συνόδου ἀνομάσθη «οἰκουμενικῇ». («Ἐγγραφοὶ τῆς ἐν Κων/πόλει Συνόδου τοῦ ἔτους 382, Θεοδωρήτου, αὐτ. 5,9 πρβλ. καὶ βον κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ ὁποῖος ὅμως, ὡς καὶ ὁ 5ος κανὼν, εἶναι ἐπίσης τῆς ἐν Κων/πόλει Συνόδου τοῦ 382). Ἐκλήθη οἰκουμενικὴ ὄχι κυριολεκτικῶς, ἀλλ' ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ὅτι αὕτη ὑπῆρξε Σύνοδος ὀλοκλήρου τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους»³⁸.

Ἐν συνεχείᾳ σημειοῖ καὶ τὰ ἐξῆς. «Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ αἱ δογματικαὶ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς Κων/πόλεως (381) ἔγιναν δεκταὶ καὶ ἐν τῇ Δύσει,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 467 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

37. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων. Τόμος Β', σελ. 165-191.

38. Βασίλ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθῆναι 1948, σελ. 182. Μητροπολίτου Ἡλίουπόλεως καὶ Θείρων Γενναδίου, Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τόμος Πρῶτος. Ἀθῆναι 1953, σελ. 84 ἐξ. Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξίμου, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ, Θεσσαλονίκη 1973, σελ. 92 ἐξ.

ἐπισήμως δὲ ἀνεγνωρίσθη ὡς οἰκουμενικὴ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (451). Ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Κων/πόλεως (381) παρέστη ὁ αὐτοκράτωρ καὶ 150 ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους. Εἰς αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Γρατιανοῦ καὶ τοῦ Μ. Θεοδοσίου (376) εἶχε προστεθῆ καὶ τὸ Ἀνατολικὸν Ἰλλυρικὸν πολιτικῶς, ἐνῶ ἐκκλησιαστικῶς ἐξηκολούθει νὰ ἀνήκη εἰς τὴν Δύσιν. Εἰς τὴν Σύνοδον παρέστησαν ἐπίσκοποι καὶ ἐκ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ. Γνωρίζομεν τουλάχιστον, ὅτι παρέστη ὁ Θεσσαλονίκης Ἀσχόλιος (ἢ Ἀσχόλιος). Παρέστησαν καὶ 36 ἐπίσκοποι Μακεδονιανοί, οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἑλλησπόντου. Διεξήχθησαν μετ' αὐτῶν μακρὰ καὶ φιλικὰ, ἀλλ' ἄκαρπαι συζητήσεις, μετὰ τὰς ὁποίας ἀνεχώρησαν. Οἱ Ἀρειανοὶ ἀπ' ἀρχῆς δὲν προσῆλθον. Πρόεδρος τῆς Συνόδου κατ' ἀρχὰς ἦτο ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου προσωπικῶς ἦλθεν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, ὄχι μόνον ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς Ἀντιοχείας (ὑπῆρχε τὸ Μελετιανὸν σχίσμα), ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἀνατολῆς. Ἀποθανόντος τοῦ Μελετίου πρόεδρος τῆς Συνόδου ἔγινε ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὡς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπὸ τῆς Συνόδου ταύτης εἶχε μετατεθῆ ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Σασίμων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου. Ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, οἱ ὁποῖοι ἦλθον βραδύτερον ἢ ἐκλήθησαν βραδύτερον, ἠγέρθη ἀντίρρησης περὶ τῆς κανονικότητος τῆς θέσεως αὐτοῦ, διότι οἱ ἀρχαῖοι κανόνες ἀπηγόρευον τὴν μετάθεσιν. Ὁ Γρηγόριος ἐγκατέλειψε τὴν θέσιν αὐτοῦ, διεδέχθη δὲ αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὴν προεδρίαν τῆς Συνόδου ὁ Νεκτάριος»³⁹.

Ἡ Σύνοδος κατέκρινε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μακεδονίου καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτόν, συνεπλήρωσε δὲ τὸ Σύμβολον τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὅπερ οὕτω συμπληρωμένον παρεδόθη ἡμῖν καὶ φυλάσσεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν κοινῇ χρήσει μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐκτὸς τούτων ἡ Σύνοδος αὕτη ἐξέθετο καὶ ἑπτὰ κανόνας διοικητικοῦ περιεχομένου σχετικοῦ πρὸς τὰς δογματικὰς ἔριδας.

Τινὲς τῶν συλλογῶν, παραλείπουν τοὺς τρεῖς τελευταίους κανόνας, θεωροῦσαι ἐσφαλμένους τούτους ὡς μὴ γνησίους»⁴⁰.

39. Ἐνθ' ἀν., σελ. 182-183. Ἰωάν. Καρμίρη. Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τόμος Ι. Ἐν Ἀθῆναις 1952, σελ. 129 ἐ.

40. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Ἐν Ἀ-

Ὁ 1ος Κανὼν ταύτης παραγγέλλει τὴν φύλαξιν τῆς πίστεως τῆς ἐν Νικαία συνελθούσης Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἀθέτησις τῆς πίστεως τῶν 318 Πατέρων αὐτῆς, τῆς διατυπωθείσης εἰς τοὺς ὅρους ταύτης, τοὺς ἀποκρούοντας τὰς αἱρέσεις τῶν Εὐνομιανῶν, Εὐδοξιανῶν, Ἡμιαρειῶν, Πνευματομάχων, Σαβελλιανῶν, Μαρκελλιανῶν, Φωτειανῶν καὶ Ἀπολλιναριστῶν.

Ἐξ ἄλλου ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον συνεκλήθη ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἦτο ἡ μετὰ τὴν Ἀ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον προκληθεῖσα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναταραχὴ συνεπείᾳ τῆς σφοδρᾶς πολεμικῆς τῶν Ἀρειανῶν ὑπὲρ ἐπικρατήσεως αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν ἐμφανισθέντων νέων αἱρετικῶν, μνημονευομένων ἐν τῷ εἰρημένῳ πρώτῳ Κανόνι ταύτης. «Κυρίως δὲ ἡ Σύνοδος ἀπεσκόπει νὰ ἐξαλείψῃ τὰ λείψανα τοῦ βία ἐπιβληθέντος καὶ ταραξάντος τὰς χριστιανικὰς συνειδήσεις Ἀρειανισμοῦ διὰ τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ κύρους τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ συμπληρώσεως τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκτεθείσης «πίστεως» καὶ ὀλοκληρώσεως καὶ περιθριγκώσεως τοῦ Τριαδικοῦ δόγματος, καθ' οὗ ἐστρέφοντο οἱ ἀνωτέρω αἱρετικοί»⁴¹.

Ὁ 2ος Κανὼν ἀναφέρεται εἰς θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καὶ συγκεκριμένως καθορίζει τὰς ἀρμοδιότητας τῶν Ἐπισκόπων ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις αὐτῶν, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἐπέρχηται σύγχυσις καὶ ἀναστάσις διὰ τῆς εἰσπηδήσεως αὐτῶν εἰς ἄλλας περιοχάς. «Τὸν ἐπίσκοπον μὴ ἐπιέναι ἀκλήτην εἰς ἄλλην παροικίαν». «Ἀκλήτους δὲ ἐπισκόπους ὑπὲρ διοίκησιν μὴ ἐπιβαίνειν ἐπὶ χειροτονία, ἢ τισιν ἄλλαις οἰκονομίαις ἐκκλησιαστικαῖς. Φυλαττομένου δὲ τοῦ προγεγραμμένου περὶ τῶν διοικήσεων κανόνος, εὐδηλον ὡς τὰ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἢ τῆς ἐπαρχίας σύνοδος διοικήσει, κατὰ τὰ ἐν Νικαία ὄρισμένα». Ταῦτα δὲ ἐθεσπίζοντο, ἐπειδὴ παρὰ τοὺς ἐκδοθέντας Κανόνας τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρετηροῦντο ἀυθαίρετοι ἐπεμβάσεις Ἐπισκόπων εἰς ἄλλας ἐπαρχίας Ἐκκλησιῶν. Ἐντεῦθεν διὰ τοῦ Κανόνος τούτου καθωρίζοντο ὅρια αὐτῶν, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἐπέρχηται διατάραξις τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ 3ος Κανὼν καθορίζει τὰ προνόμια τοῦ Ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἥτοι τὰ πρεσβεῖα τιμῆς, ἅτινα ἔπονται τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, προστίθεται δὲ αὐτῷ ὁ τίτλος τοῦ νέας Ῥώμης. Ὡσαύτως περὶ αὐτῶν ποιεῖται λόγον ὁ 28ος Κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

ἠθήναις 1949, σελ. 34. Ἰωάν. Παναγοπούλου, Περὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς των σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἀθήναι 1939, σελ. 47-51.

41. Ἰωάν. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τόμος Ι. Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 130. 70 ἐξ.

Ὁ 4ος Κανὼν ἀναφέρεται εἰς τὸν Μάξιμον τὸν κυνικὸν φιλόσοφον καὶ τοὺς ὄπαδούς αὐτοῦ. «Ὁ Ἀλεξανδρείας Πέτρος ἐνήργησεν, ἵνα Ἐπίσκοπος Κων/πόλεως γίνῃ ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας κυνικός Μάξιμος (380). Χειροτονηθεὶς καὶ χειροτονήσαντες μετέβησαν εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς συνάντησιν τοῦ αὐτοκράτορος Μεγάλου Θεοδοσίου, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπ' αὐτοῦ»⁴². Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἐπειδὴ ὁ Μάξιμος προεκάλεσε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μὴ ἀναγνωρίσασα τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς Ἐπισκόπου ταύτης, ἀπεδοκίμασεν αὐτόν, διότι διὰ δολίων μέσων ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον αὐτῆς. Πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα, ἐθεωρήθησαν ἄκυρα. «Περὶ Μάξιμου τοῦ Κυνικοῦ, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης· ὥστε μήτε Μάξιμον ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας, ἐν οἰωδῆποτε βαθμῶ κλήρου· πάντων καὶ τῶν περὶ αὐτόν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων»⁴³. Περὶ αὐτοῦ ἀναφέρει ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς (Λόγ. ΚΕ), ὁ Σωζόμενος (Ἐκκλησ. Ἱστορ. Ζ, 9) καὶ ὁ Θεοδώρητος (Ἐκκλησ. Ἱστορ. Ε, 8)⁴⁴.

Ὁ 5ος Κανὼν ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ τόμου τῶν δυτικῶν, καὶ ὡς δέον ἀποδεχθῆναι τοὺς Ἀντιοχεῖς ὁμολογοῦντας τὴν μίαν Πατρός καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος Θεότητα. «Οὗτος κυροῖ τὸν τόμον τῆς πίστεως τῶν Δυτικῶν, συνελθόντων εἰς τοπικὴν Σύνοδον ἐν Ῥώμῃ τῷ 369 ὑπὸ τὸν Πάπαν Δάμασον, ἐκεῖθεν δὲ πεμφθέντα εἰς Ἀντιόχειαν καὶ υἰοθετηθέντα ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ συνελθούσης τῷ 378 τοπικῆς Συνόδου ὑπὸ τὸν Μελέτιον Ἀντιοχείας»⁴⁵.

Ὁ 6ος Κανὼν πραγματεύεται «τίνες ἂν εἶεν οἱ κατηγοροῦντες ἐπισκόπους», Οὗτος εἶναι λίαν ἐκτεταμένος καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εὐταξίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. «Ἐπειδὴ πολλοὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν συγχεῖν καὶ ἀνατρέπειν βουλόμενοι, φιλέχθρως καὶ συκοφαντικῶς αἰτίας τινὰς κατὰ τῶν οἰκονομούντων τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὀρθοδόξων ἐπισκόπων συμπλάσσουν, οὐδὲν ἕτερον, ἢ χραίνειν τὰς τῶν ἱερέων ὑπολήψεις, καὶ ταραχὰς τῶν εἰρηνευόντων λαῶν κατασκευάζειν ἐπιχειροῦντες· τούτου ἕνεκεν ἤρρεσε τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδραμόντων ἐπισκόπων μὴ ἀνεξετάστως

42. Βασ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἀθήναι 1948, σελ. 186, ὑποσημ. 32.

43. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, Ἐν Ἀθήναις 1949, σελ. 36.

44. Ὁρθοδοξικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. 8, Ἀθήναι 1966, σελ. 612-613.

45. Ἰωάν. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τόμος Ι. Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 132.

προσιεσθαι τοὺς κατηγοροὺς, μηδὲ πᾶσιν ἐπιτρέπεται τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι κατὰ τῶν οἰκονομούντων τὰς ἐκκλησίας, μηδὲ μὴν πάντας ἀποκλείειν».

Ὁ Κανὼν οὗτος ὀρίζει τίνι τρόπῳ δέον ὅπως ἀνακρίνονται οἱ κατὰ τῶν κληρικῶν κατηγοροί, ἐνώπιον τίνος σώματος δικάζονται αἱ ὑποβαλλόμεναι κατ' αὐτῶν κατηγορίαι καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωνται δεχταὶ αἱ ὑπὸ αἰρετικῶν ἢ ἀποβεβλημένων ἢ ἀκοινωνήτων τοιαῦται. Ὁ 8ος Κανὼν θεωρεῖται ὡς συμπληρώσις τοῦ 2ου Κανόνος. Ἐν αὐτῷ περιέχεται ἡ ἔννοια τοῦ αἰρετικοῦ καὶ ὀρίζεται τὸ ἀρμόδιον σῶμα ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται ἀνίστασθαι τὰς κατηγορίας⁴⁶. «Εἰ μέντοι τινὲς μὴτε αἰρετικοί, μὴτε ἀκοινωνήτοι εἶεν, μὴτε κατεγνωσμένοι, ἢ προκατηγορημένοι ἐπί τισι πλημμελήμασι, λέγοιεν δὲ ἔχειν τινὰ ἐκκλησιαστικὴν κατὰ τοῦ ἐπισκόπου κατηγορίαν, τούτους κελεύει ἡ ἁγία σύνοδος, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας πάντων ἐπισκόπων ἐνίστασθαι τὰς κατηγορίας, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐλέγχειν τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἐν αἰτίαις τισὶν ἐπισκόπου· εἰ δὲ συμβαίῃ ἀδυνατῆσαι τοὺς ἐπαρχιώτας πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐπιφερομένων ἐγκλημάτων τῷ ἐπισκόπῳ, τότε αὐτοὺς προσιέναι μείζονι συνόδῳ, τῶν τῆς διοικήσεως ἐκείνης ἐπισκόπων ὑπὲρ τῆς αἰτίας ταύτης συγκαλουμένων».

Ὁ 7ος Κανὼν ὀρίζει «περὶ τοῦ πῶς δεκτέον τοὺς αἰρετικούς». Οὗτοι πρῶτον μὲν ὀφείλουσιν, ὅπως ἀποκηρύξωσι τὰς αἰρετικὰς αὐτῶν ἰδέας, ὑποβάλλοντες λιβέλλους, κατόπιν δὲ χροῖονται διὰ ἁγίου μύρου. Ὡσαύτως καὶ ὁ 8ος Κανὼν ἀναφέρει περὶ αὐτῶν, ἕνεκα τούτου θεωρεῖται, ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τοῦ 7ου Κανόνος⁴⁷. Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος περιέλαβε τὸν 7ον Κανόνα ἐν τῷ 95 Κανόνι αὐτῆς.

«Τινὲς ὡς ἀναμφισβητήτως γνησίους θεωροῦσι μόνον τοὺς τέσσαρας κανόνες, (ἐν ᾧ ὁ πέμπτος καὶ ὁ ἕκτος ἀνήκουν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπίσης ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσαν καὶ τὸ ἔργον τῆς Β' Οἰκουμενικῆς συνεήσανσαν σύνοδον, ὁ δ' ἔβδωμος εἶναι ὅλως ἄσχετος πρὸς ἀμφοτέρας καὶ ἀποτελεῖ εἰς τὴν πραγματικότητά «ἐπιστολήν» τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως Γενναδίου Α' (458-472) πρὸς τοὺς Ἀντιοχείας Μαρτύριον, «Περὶ τοῦ ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς αἰρετικούς προσερχομένους τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ»⁴⁸.

46. ἐνθ' ἄν., σελ. 132.

47. Ἀ μ. Ἀ λ ι β ι ζ ἄ τ ο υ, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες. Ἐν Ἀθήναις 1949, σελ. 38-39. Ἰ ω ἄ ν. Κ α ρ μ ῆ ρ η, Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Τόμ. Ι, Ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 132.

48. ἐνθ' ἄν. σελ. 132, ὑποσημ. 4. Ἀ. Χ ρ ι σ τ ο φ ι λ ο π ο ὄ λ ο υ, Ἑλληνικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, τεύχος Α', Ἀθήναι 1952, σελ. 41.

Αἱ Κανονικαὶ Συλλογαὶ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας περιλαμβάνουσι μόνον τοὺς τέσσαρας πρῶτους Κανόνες, οἱ δὲ τρεῖς ἐπόμενοι ἀπορρίπτονται, ὡς μεταγενέστεροι.

Ἐν ἔτει 1981 ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετείῳ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐξεδόθη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τῇ 12ῃ Μαρτίου, φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου καὶ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἱεραρχῶν, διεξήχθησαν δὲ ἑορταὶ ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ εἰς ἕξαρσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου γεγονότος. Ἡ εἰρημένη αὕτη Ἐγκύκλιος ἀναφερομένη εἰς τὸ ἱστορικὸν μέγα τοῦτο γεγονός τῆς συγκλήσεως τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐκθέτει λεπτομερῶς τὰ λαβόντα χώραν κατ' αὐτήν, ἰδίᾳ δὲ τὴν ὀλοκλήρωσιν καὶ ἐπικράτησιν ἐκτοτε τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ὡσαύτως ἐν αὐτῇ γίνεται λόγος περὶ τῶν ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτῆς Ἱερῶν Κανόνων, συγκεκριμένως δὲ τῶν β' καὶ γ' Κανόνων. Περὶ αὐτῶν ἐν αὐτῇ ἀναφέρονται ταῦτα:

«Ἄλλ' ἢ Ἁγία αὕτη Β' Οἰκουμενικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξιν ἀπέβλεψεν, ἐν οἷς ὤρισεν καὶ ἐψήφισεν διὰ τῶν ἱερῶν κανόνων αὐτῆς.

Καὶ διὰ μὲν τοῦ β' κανόνος αὐτῆς, ὡς γνωστόν, ὠριοθέτησε τὰς διοικητικὰς ἐποπτείας καὶ δικαιοδοσίας τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀνατολῆς, ἀποκλείασα τὰς ὑπερβασίας καὶ ἀποφνημαμένη ὑπὲρ τῆς ἐν περιφερείαις συνόδοις διευθετήσεως τῶν ἀναφουμένων διαφορῶν.

Διὰ δὲ τοῦ γ' κανόνος αὐτῆς ἐθεσμοθέτησε τὰ «προσεβεία» τιμῆς τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὀρίσασα ἐπὶ λέξει: «Τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχει τὰ προσεβεία τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, ἐνθ' ἄν. 2, 173)». Ἐν συνεχείᾳ ἐπεξηγεῖται τὸ περιεχόμενον τοῦ γ' κανόνος⁴⁹.

Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετείῳ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐξαπέλυσε καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατόπιν τῆς ληφθείσης αὐτῆς ἀποφάσεως κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς γενομένην τῇ 1-4-1981⁵⁰. Ἐπίσης τῇ 7 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1981 ἐτελέσθη ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ἱερῷ Ναῶ Ἀθηνῶν Λειτουργία τῇ συμμετοχῇ Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, ἐξεφωνήθη δὲ ἑορταστικὸς λόγος κατ' αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου⁵¹.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην πρὸς ἕξαρσιν τοῦ ἱωβηλαίου τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διοργανώθη ὑπὸ τοῦ

49. «Ἐ κ κ λ η σ ί α». Ἀθήναι 1981, σελ. 290-295.

50. «Ἐ κ κ λ η σ ί α». Ἀθήναι 1981, σελ. 289-290.

51. «Ἐ κ κ λ η σ ί α». Ἀθήναι 1981, σελ. 301-303.

ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑΣ, Ο ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ*

Β' ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Ὁ Πατροκοσμάς εἶχε μαζί με τὴν ἀποστολικότητα βιωμένη καὶ τὴν προφητικὴ ἰδιότητα. Σήμερα τὸν βλέπουμε κυρίως σὰν ἐσχατολογικὸ προφήτη. Ὅμως οἱ σύγχρονοὶ τοῦ τὸν ἔβλεπαν κυρίως σὰν προφήτη τῶν ἡμερῶν τους, σὰν τὸν «ἄγγελον» τοῦ Θεοῦ, πὸς στάλθηκε γιὰ ἓνα ὄρισμένο σκοπὸ στὴ συγκεκριμένη αὐτὴ ἐποχὴ.

Οἱ προφῆτες τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς εἶχαν συγκεκριμένη ἀποστολή. Σὲ ἐποχὲς κρίσιμες γιὰ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰσραὴλ, ὅπως ἡ ροπή του στὴν εἰδωλολατρεία, ἢ ἐγκατάλειψις τῆς ἀποκαλυμμένης καὶ πατρῶας πίστεως, ἢ αἰχμαλωσία, ἢ ἡ τυπολατρεία κ.τ.λ., στέλνει ὁ Θεὸς τὸν προφήτη του, πὸς γίνεται στόμα δικό του, ὄργανο δικό του, φωνὴ δική του. Ὁ προφήτης ὅπως ἤδη σημειώσαμε, ἐλέγχει, νοθετεῖ, καλεῖ σὲ μετάνοια, δίνει ἐντολές, προλέγει τὸ μέλλον κ' ὅλα αὐτὰ σ' ἀπ' εὐθείας ἐπικοινωνία μετὰ τὸ λαὸ.

Πατροκοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ἓνας τέτοιος προφήτης φανερόνεται στὴν ἐποχὴ του. Τὰ χρόνια πὸς ζῆ εἶναι σημαδιακά. Βαθὺ σκοτάδι ἀγραμματοσύνης

κυριαρχεῖ. Ἀμάθεια θρησκευτικὴ ἄνευ προηγουμένου. Ἀλλαξοπιστίες ἐπανωτὲς σὲ εὐρεῖα κλίμακα. Ὁμαδικὸ ἐξισλαμισμοὶ μεγάλης ἐκτάσεως. Ἐξαθλίωσι θρησκευτικὴ, πνευματικὴ, ὕλική, τέτοιας μορφῆς πὸς δὲν ξαναφάνηκε. Οἱ ἱερεῖς σπανίζουν. Οἱ ἄνθρωποι πεθαίνουν ἀβάπτιστοι, χωρὶς νὰ κηδεύτουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Οἱ χριστιανοὶ τῶν χωριῶν μαθαίνουν ὅτι πλησιάζει τὸ Πάσχα ἀπὸ τὰ κόκκινα αὐγά πὸς πουλιοῦνται στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεως. Οἱ Βενετοί, οἱ Φράγκοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι καταπιέζουν τοὺς φτωχοὺς ραγιαδες κ' ἀπομυζοῦν σὰν βδέλες τὸ αἷμα τους. Φόνοι, ληστεῖες, κλοπὲς εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο. Οἱ Μουσουλμάνοι κατακτητὲς ἀρπάζουν τὰ παιδιὰ ἀπ' τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας τους γιὰ νὰ τὰ κάνουν γενίτσαρους ἢ γιὰ νὰ γεμίσουν τὰ χαρέμια τῶν πασάδων καὶ τῶν σουλτάνων¹⁶.

Ὁ Πατροκοσμάς, σ' αὐτὴ τὴ δύσμοιρη ἐποχὴ, ἐμφανίζεται μετὰ μιὰ μοναδικὴ αὐθεντία. Προφήτης ἀληθινός. Τὸ παρουσιαστικὸ του, ἢ ζωὴ του, ὁ λόγος του, οἱ ἐνέργειές του δείχνουν ὅτι ὁ Θεὸς τὸν στέλνει, ὁ Θεὸς τὸν ἐξουσιοδοτεῖ, ὁ Θεὸς μιλάει μετὰ τὴ γλῶσσα του.

16. Πρβλ. Οἰκονόμου Γ. Φ., Ὁ Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς καὶ ἡ Ἱεραποστολικὴ αὐτοῦ δράσις, Ἀθῆναι 1976, σελ. 11-13. Μιχαλοπούλου Φ. ἑ.ά. σελ. 13-27. Κώνστα Σ. Κ. ἑ.ά. σελ. 30.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 469 τοῦ ὑπ. ἁριθ. 19 τεύχους

Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν Θεολογικῶν Συμπόσιον, ἔχον ὡς θέμα τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, αἱ ἐργασίαι τοῦ ὁποῖου διεξήχθησαν ἀπὸ 25-27 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1981. Εἰς αὐτὸ ἐγένοντο εἰσηγήσεις ὑπὸ καθηγητῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ ὑπὸ ἄλλων ἐγκρίτων ἐπιστημόνων⁵².

Ἔτι δὲ πλέον τὸ ἐν Chambésy τῆς Γενεύης τῆς Ἑλβετίας Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συμμετέχον τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1600ῆς ἐπετείου τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὠργάνωσεν ἀπὸ 29 Ἀπριλίου μέχρι 5 Ἰουλίου 1981 θεολογικὸν σεμινάριον πρὸς μελέτην τοῦ ἔργου τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὰ πρακτικὰ τούτου περιληφθέντα εἰς ὀγκώδη τόμον ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1982, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ σημασία καὶ ἡ ἐπικαιρότης αὐτῆς διὰ τὸν σύγχρονον χριστιανικὸν κόσμον». Centre Orthodoxe du Patriarcat Oecuménique, Le IIe Concile oecuménique, signification et actualité pour le monde chrétien d'aujourd'hui, Chambésy - Genève 1982, σελ. 592.

52. «Ἐπισκεψίς» 259/1.10.1981, «Ἐκκλησία» 1981, σελ. 577.

Τοῦ σεμιναρίου τούτου μετέσχον ὑπερεβδομήκοντα ὀρθόδοξοι καὶ ἑτερόδοξοι θεολόγοι, ἐν οἷς διακεκριμένοι πανεπιστημιακοὶ καθηγηταί, ἐπίσκοποι καὶ νεώτεροι θεολόγοι. Αἱ κατ' αὐτὸ γεγόμεναι λίαν ἀξιόλογοι εἰσηγήσεις περιελήφθησαν ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐκδοθέντι τόμῳ. Βιβλιοκρισίαν ἐκτενῆ τοῦ τόμου τούτου συνέγραψε ὁ ὀμότιμος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰωάννης Καρμίρης, δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία»⁵³.

(Συνεχίζεται)

ΤΙΤΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Μητροπολίτης

πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

53. Ἰωάννου Καρμίρης, Βιβλιοκρισία Centre Orthodox du Patriarcat Oecuménique, Le IIe concile oecuménique, signification et actualité pour le monde Chrétien d'aujourd'hui, Chambésy-Geneve 1982, σ. 592. «Ἐκκλησία». Ἀθῆναι 1983, σελ. 187-189.

Κατά τὸ προφητικὸ πρότυπο ἐλέγχει μὲ πύρι-
νους λόγους. Ἐλέγχει τὴν ἁμαρτία, τὴ διαφθορά,
τὴν πολυτέλεια, τὴν ἐκμετάλλευσιν, τὴν τοκογλυφία.
Χτυπᾷ ἀμείλικτα τὴν κοινωνικὴ ἀδικία, τὸν ἀθέ-
μιτο πλουτισμὸ, τὴν παράνομη ἐμπορία, τὴ φρικτὴ
ληστεία, τὴν παράνομη ἐργασία, ὅπως εἶναι τὸ πα-
ζάρι τῆς Κυριακῆς.

Ἰδιαίτερα χτυπᾷ τὴ φιλοχρηματία καὶ τὴν το-
κογλυφία τῶν Ἑβραίων. Συμβουλεύει τοὺς χριστια-
νοὺς νὰ ἀποφεύγουν τὶς σχέσεις καὶ τὶς συναλλαγὰς
μὲ τοὺς Ἑβραίους γιατί εἶναι ἀσπλαγχοί, σκληρό-
καρδοί, θεοκτόνοι, ὑπερήφανοί, ἀφιλόξενοι καὶ μνη-
σικάκοι¹⁷.

Στέκεται, σὰν ἄλλος προφήτης, γεμάτος θῆνη
μπροστὰ στίς ἀλλαξοπιστίες τῶν χριστιανῶν καὶ
καλεῖ σὲ μετάνοια, σ' ἐπιστροφή. Κάνει τὸ πᾶν γιὰ
νὰ σταματήσῃ τὸ καταλυτικὸ αὐτὸ ρεῦμα τῶν ἐξι-
σλαμισμῶν. Σ' αὐτὸν τὸν ἄνισο ἀγῶνα ρίχνεται μὲ
ἱερὸ ἐνθουσιασμὸ καὶ μὲ ἀγιασμένο πάθος.

Κατὰ τὸ προφητικὸ πρότυπο μαζί μὲ τὸν ἐλεγ-
χο, διδάσκει. Διδάσκει μὲ ἀπλότητα. Ἀπευθύνεται
ἄμεσα στὸ λαό. Γίνεται ἓνα μὲ τὸ λαό. Διδάσκει ἐκ
μέρους τοῦ Θεοῦ. Ἡ διδασκαλία του εἶναι πέρα γιὰ
πέρα ἀληθινή, ὀλοκληρωμένη, δηλαδὴ ἡ θεϊκὴ ἀπο-
κάλυψη. Κηρύττει τὶς βασικὰς ἀλήθειες τῆς πίστεως.
Μιλᾷ γιὰ τὸν τριαδικὸ Θεό, γιὰ τὴν πτώσιν καὶ τὴν
ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ
Χριστοῦ, γιὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, γιὰ τὴ μέ-
λουσα ζωὴ, γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, γιὰ
τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὸν πλησίον. Κηρύττει
τὴν ἀλήθεια γιὰ τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας
τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὰ ἱερὰ μυστήρια, γιὰ τοὺς ἀγίους
τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴν Ἁγία Γραφή, γιὰ τὶς κύριες
χριστιανικὰς ἀρετὰς. Στίς διδαχὰς του καταδικάζει
τὴν ἔχθρα, τὸ μῖσος, τὴν ὑπερηφάνεια. Τονίζει τὴ
σημασία ποῦ ἔχει ἡ προσευχή, ἡ ἐγκράτεια, ἡ φιλο-
ανθρωπία, ὁ τίμιος σταυρὸς. Διδάσκει τὴν ἀλήθεια
γιὰ τὸ θάνατον, γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τοὺς αἵρετι-
κοὺς. Ἀγωνίζεται καὶ κάνει τὸ πᾶν γιὰ τὴν ἐξύψωσιν
τοῦ ἱεροῦ κλήρου.

Ὁ λόγος του παίρνει κοινωνικὸ καὶ ἠθικὸ περι-
εχόμενον. Μιλᾷ μὲ δύναμιν γιὰ τὴν ἐντιμὴ ἐργασία.
Κάνει τὸ πᾶν γιὰ τὴν κατάργησιν τῆς ἐργασίας τὴν
ἡμέρα τῆς Κυριακῆς. Κηρύττει τὴν κοινωνικὴ δι-
καιοσύνη, τὴν ἰσότητα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀν-
θρώπου, τὸ σεβασμὸ στὴν ἀνθρώπινη προσωπικὸ-
τητα.

Πρωτοπόρος στὴν ἀληθινὴ προοδευτικὸτητα,
μπολιάζει μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια τὰ δένδρα στὸ
διάβατον. Ἀληθινὸς κοινωνιστὴς διδάσκει μὲ δύ-
ναμιν τὴν ἰσότητα τῶν δύο φύλων. Μιλᾷ μὲ παρα-
δείγματα ζωντανὰ γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας,

17. Μενοῦνου Ἰ. ἔ.ἀ. Διδαχὴ Γ' σελ. 242-244.

γιὰ τὴν κατάργησιν τῆς προίκας. Καταδικάζει τὴν
προικοθηρία σὰν τὴ χειρότερη μορφή ἐμπορίου.
Ἐλέγχει τὴν ἀνόνητη γυναικεία πολυτέλεια καὶ φω-
νάζει δυνατὰ, ὅτι ἡ γυναίκα δὲν ἔχει καμμία θέσιν
στὰ παλάτια τῶν μπέηδων καὶ τῶν πασάδων. Κι ὅπως
ὁ Κύριός μας ὁ Ἰησοῦς Χριστός, στέκεται μὲ τὴν
πιὸ μεγάλην στοργὴν μπροστὰ στὸ παιδί. Καταδικάζει
τὴν κοινωνικὴ προκατάληψιν τῆς ἐποχῆς του ὅπου
προτιμοῦσαν τὰ ἀγόρια ἀπὸ τὰ κορίτσια. Μὲ ὅλες
του τὶς δυνάμεις μὲ λόγια καὶ ἔργα πραγματοποιεῖ
σταυροφορίες γιὰ τὴν ἐξύψωσιν καὶ προστασία τοῦ
παιδιοῦ. Μὲ συμπάθεια, μὲ ἀμετρὴν στοργή, καλω-
σύνη καὶ συγκατάβασιν διαλαλεῖ τὴν ἀγάπην του καὶ
τὸ ἀτέλειωτον ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ παιδιὰ ἐκείνα
ποῦ ζοῦν στὴ φτώχεια, στὴν ὀρφάνια καὶ στὴν κατα-
φρόνιαν¹⁸. «Ἀπὸ μικρὸν παιδίον ὅπου ἤμουνα ἀγα-
ποῦσα τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ ὅταν βλέπω κανένα παι-
δίον μὲ φαίνεται νὰ ἀνοίξω τὴν καρδιά μου νὰ τὸ
βάλω μέσα», διδάσκει¹⁹.

Κατὰ τὸ προφητικὸ πρότυπον δουλεύει γιὰ τὸ
μέλλον καὶ προφητεύει τὰ μέλλοντα. Ἡ κύρια προσ-
πάθειά του γιὰ τὸ μέλλον εἶναι ἡ παιδεία. Ὁ ἴδιος
ἦταν ἀληθινὰ παιδευμένος. Γνώριζε τὴν ἑβραϊ-
κὴ, τὴν τουρκικὴ καὶ τὴ γαλλικὴ γλῶσσα. «Ἐμαθα
ἔλεγε, πολλῶν λογίων γράμματα, ἑβραϊκά, τουρκικά
καὶ φράγκικα καὶ ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη καὶ πολλὰ τὰ ἐδιά-
βασα»²⁰. Σπούδασε στὸ Ἐλληνομουσεῖον τῆς ἱερᾶς
Μονῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Βραγγιανῶν Ἀγράφων,
ὅπου διδάσκονταν ἀνώτερα μαθήματα, φιλοσοφικά,
ἀρχαῖα ἑλληνικά, θεολογία, φυσικομαθηματικά,
στοιχεῖα ἰατρικῆς καὶ ἄλλες ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώ-
σεις. Σπούδασε ἀκόμα στὴ περιώνυμη Ἀθωνιάδα
Σχολὴ τοῦ ἁγίου Ὁρους, ὅπου διδάσκονταν γενικὰ
στοιχεῖα φιλοσοφίας, θεολογίας, ἀρχαιοελληνικῆς
καὶ λατινικῆς γραμματείας²¹.

Μονάχα ἓνας ἀληθινὰ παιδευμένος ἄνθρωπος θὰ
μποροῦσε, σ' ἐκείνους μάλιστα τοὺς χρόνους, νὰ
νοιώσῃ τὴν ἀξία καὶ τὴ σημασία τῆς παιδείας.
«Ἐγώ, χριστιανοί μου, ἐφθείρα τὴ ζωὴ μου εἰς τὴν
σπουδὴν σαράντα πενήντα χρόνους... τὰ βάθη τῆς
σοφίας ἐρεῦνησα»²². Μὲ τὸν παιδευμένο του νοῦ καὶ
τὸ προφητικὸ του μάτι νοιώθει ὅτι ἡ πνευματικὴ, ἡ
θρησκευτικὴ ἀλλὰ καὶ ἡ ἔθνικὴ ἀναγέννησιν, μὲ τὴν
παιδείαν θὰ πραγματοποιηθῇ. Αὐτὸ ποῦ σήμερα φαίνεται
αὐτονόητον, γιὰ τὴν ἐποχὴν του, ποῦ τὸ σκοτάδι ἦταν
βαθύ, χειροπιαστό, ἦταν προφητικόν. Μόνον ἓνας μὲ
προφητικὴ αἴσθησιν τοῦ καιροῦ του καὶ τοῦ μέλλοντος

18. Πρβλ. καὶ Μιχαλοπούλου Φ. ἔ.ἀ. σελ. 49-62, Οἰκο-
νόμου Γ. Φ. ἔ.ἀ. σελ. 23-35. Κώνστα Σ. Κ. ἔ.ἀ. σελ. 73-94,
119-124.

19. Μενοῦνου Ἰ. ἔ.ἀ. Διδαχὴ Α' σελ. 141.

20. Πρβλ. Μενοῦνου Ἰ. ἔ.ἀ. σελ. 20.

21. Πρβλ. Οἰκονόμου Γ. Φ. ἔ.ἀ. σελ. 16 καὶ 17.

22. Μενοῦνου Ἰ. ἔ.ἀ. Διδαχὴ Α' σελ. 142.

θά είχε τὸ ἱερό σθένος καὶ τὴν ἀκατάβλητη δύναμι νὰ σκαρφαλώσῃ στὴ στέγη μιᾶς ἐκκλησιᾶς, νὰ τὴ γκρεμίσῃ γιὰ νὰ κτίσῃ μὲ τὰ ὑλικά αὐτὰ ἓνα σχολεῖο»²³. Μονάχα ἐκεῖνος ποὺ βλέπει μακρυνά, πολὺ μακρυνά μέσα στὴν ἱστορία, θὰ ἴδρωνε καὶ θὰ μάτωνε τόσο πολὺ γιὰ νὰ καταφέρῃ νὰ ἰδρύσῃ 250 σχολεῖα σὲ περιοχὲς πάμπτωχες κι' ἀπρόσιτες γεωγραφικά καὶ ὑποδουλωμένες στὴν πιὸ βάρβαρη καὶ σκληρὴ Ὀθωμανικὴ σκλαβιά²⁴. Μονάχα ἓνας Πατροκοσμᾶς θὰ γινόταν ὁ πρωτοπόρος τῆς δωρεᾶν παιδείας μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα: «Νὰ βάλετε ὄλοι σας νὰ κάμετε ἓνα ρεφενέ, νὰ βάλετε ἐπιτρόπους νὰ τὸ κυβερνοῦν τὸ σχολεῖον, νὰ βάνουν διδάσκαλον νὰ μανθάνουν ὅλα τὰ παιδιά καὶ πλούσια καὶ πτωχὰ χωρὶς νὰ πληρώνουν»²⁵.

Ἄλλ' αὐτὸς μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ χάρι τῆς προορατικότητος προικισμένος, αὐτὸς ποὺ εἶχε εἰσδύσει τόσο βαθειὰ στὰ μυστήρια τῆς θείας ἀποκαλύψεως, χαριτώθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ προβλέπῃ τὰ μέλλοντα.

Ὁ Πατροκοσμᾶς εἶχε ὅλη τὴ συναίσθησι τοῦ χωριστοῦ χαρίσματος ποὺ τοῦ δώρισε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Μ' ὅλη τὴν ταπεινώσι κι ἀγιωσύνη ποὺ τὸν διέκρινε, ἔνοιωθε μέσα του νὰ τὸν διαπερνᾷ τὸ ρεῦμα τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος. Γιὰ τὸν ἑαυτὸ του παραδεχόταν καὶ κήρυττε ὅτι τοῦ δόθηκε ἀπ' τὸ Θεὸ τὸ προφητικὸ χάρισμα τοῦ προφήτη Ἡλίου. Αὐτὸ τὸ λέγει καθαρὰ στὴ διδασκαλία του γιὰ τὸν Ἀντίχριστο: «Ὁ Ἀντίχριστος, ἀδελφοί μου, εἶναι ἄνθρωπος ὁποῦ ἔχει κακὴν γνώμην, κακὴν προαίρεσιν καὶ κατοικᾷ μέσα ὁ Διάβολος εἰς τὴν καρδίαν του καὶ λέγει πὼς εἶναι Θεὸς καὶ ὁ Ἀντίχριστος θεὸς νὰ θανατώσῃ τὸν προφήτην Ἡλίαν. Ἐγὼ, ἀδελφοί μου, ἐξετάζοντας ἔμαθα καὶ κατάλαβα πὼς ὁ προφήτης Ἡλίας ἦλθε καὶ ὁ Ἀντίχριστος ἦλθε καὶ ἐθανάτωσε τὸν προφήτην Ἡλίαν. Ὁ προφήτης Ἡλίας,

χριστιανοί μου, εἶναι ζωντανὸς τόσες χιλιάδες χρόνους καὶ ἤξεύρει ὁ Θεὸς ποῦ τὸν ἔχει φυλαγμένον ἕως τὴν σήμερον. Ἀνίσως καὶ θέλετε νὰ μάθετε ποῦ εὐρίσκεται, ἐδῶ κοντὰ εἶναι καὶ αὐτός: Τὰ λόγια του ὁποῦ σᾶς λέγω ἐκεῖνου εἶναι.

» Ὁ προφήτης Ἡλίας ὅταν ἔλθῃ νὰ διδάξῃ, δὲν ἔχει νὰ φανερωθῇ εἰς τὸν κόσμον, καθὼς λέγει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα «ἵνα μὴ ἔλθὼν πατάξῃ τὴν γῆν ἄρδην». Ἦτοι, λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ νὰ μὴν φοβίσω καὶ ταραξῶ τὸν κόσμον, τὴν γῆν, δὲν θέλει τὸν φανερώσω εἰς ἐσᾶς τοὺς χριστιανοὺς. Ἀμὴ τί ἔχει νὰ φανερωθῇ, παιδιά μου; Ὁ ζῆλος του καὶ ἡ διδασκαλία του. Αὐτὰ τὰ δύο μὲ ἀξίωσεν ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐμένα διὰ τὴν εὐσπλαχνίαν του καὶ μοῦ τὰ ἐχάρισεν καὶ μὴ καρτερεῖτε ἄλλον Ἡλίαν νὰ σᾶς διδάξῃ»²⁶.

Στ' ἀλήθεια, ὁ Πατροκοσμᾶς ἦταν προφήτης. Προφήτης καὶ μὲ τὴν ἔννοια ὅτι προέβλεπε καὶ προέλεγε καὶ τὰ μέλλοντα. Δὲν προφήτεψε χωρὶς λόγο. Οἱ προφητεῖες του εἶχαν ἓνα συγκεκριμένο σκοπὸ. Νὰ παραδειγματίσουν τοὺς χριστιανοὺς, νὰ τοὺς στηρίξουν στὴν πίστη καὶ στὴν ἐλληνικότητά τους καὶ νὰ τοὺς προστατέψουν ἀπὸ διάφορες πλάνες, ἑκτροπές καὶ κινδύνους.

Βασικά οἱ προφητεῖες του ἀναφέρονται πρῶτον στὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴ σκλαβιά. Δεύτερο στὸ ἄμεσο ἢ ἀπώτερο μέλλον προσώπων, πραγμάτων καὶ πόλεων. Καὶ τρίτον στὴν ἐξέλιξι τοῦ κόσμου στὸ ἀπώτερο μέλλον καὶ στίς μελλοντικὲς καταπληκτικὲς ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Γ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

23. Πρβλ. Μιχαλοπούλου Φ. ἔ.ἀ. σελ. 146.

24. Πρβλ. Μιχαλοπούλου Φ. ἔ.ἀ. σελ. 163-165. Οἰκονόμου Γ. Φ. ἔ.ἀ. σελ. 35. Κώνστα Σ. Κ. ἔ.ἀ. σελ. 132.

25. Μενούνου Ἰ. ἔ.ἀ. Διδαχὴ Α', σελ. 142.

26. Μενούνου Ἰ. ἔ.ἀ. Διδαχὴ Γ', σελ. 238-239. Πρβλ. καὶ Κώνστα Σ. Κ. ἔ.ἀ. σελ. 103-108.

BANKOUBER 1983

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Προλεγόμενα.

Μπήκε στην ιστορία τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ ἡ ἕκτη Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, πού συνήλθε στὸ Βανκούβερ τοῦ Καναδά μεταξύ 24 Ἰουλίου καὶ 10 Αὐγούστου 1983.

Μία Γενικὴ Συνέλευσις εἶναι ἓνα ἔκτακτο γεγονός πού κινητοποιεῖ καὶ προβληματίζει ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων καὶ πρώτιστα τὶς Ἐκκλησίες-Μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. πού ἡ κάθε μία, σύμφωνα μὲ τὸ «οἰκουμενικό» τῆς πιστεύω, τὶς ἐκκλησιολογικὲς καὶ θεολογικὲς τῆς τοποθετήσεις καὶ τὶς κοινωνιολογικὲς τῆς προοπτικὲς, προσπαθεῖ νὰ συμβάλῃ στὴν ὅσο τὸ δυνατό ἐπιτυχέστερη ἔκβασι τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, σὲ μιὰ κοινὴ προσπάθεια χριστιανικῆς «μαρτυρίας» μέσα στὸ σύγχρονο κόσμο.

Ἔτσι ἐπὶ δεκαοκτὼ συνεχεῖς μέρες, 835 ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν-Μελῶν τοῦ Π.Σ.Ε., περιστοιχόμενοι ἀπὸ ἓνα ἐπιβλητικὸ ἀριθμὸ συμβούλων, παρατηρητῶν, ὑπηρεσιακῶν παραγόντων καὶ εκπροσώπων τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως¹, ἐμβάθυναν στὸ κεντρικὸ θέμα τῆς Συνελεύσεως «Ἰησοῦς Χριστός, ζωὴ τοῦ κόσμου», ἔκαμαν τὸν ἀπολογισμὸ τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν περασμένη ἑπταετία καί, ἐπὶ τῇ βάσει σχετικῶν εἰσηγήσεων, πού προήλθαν ἀπὸ αὐτὴ τὴν Συνέλευσι, χάραξαν τὴν γραμμὴ πορείας τοῦ Π.Σ.Ε. γιὰ τὴν προσεχῆ ἑπταετία².

Τὴν ἐπομένη τοῦ τετρατημοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ὁ Jean-Marc Chappuis, καθηγητῆς τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης, παρουσιάζοντας ἓνα πρόχειρο ἀπολογισμὸ τοῦ συντελεσθέντος ἔργου στὸ Βανκούβερ, ἔγραφε τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: «Ἐπειτα ἀπὸ τὴν εὐφορία τοῦ Νέου Δελχί τὸ 1961, τὸν ἀναβρασμὸ τῆς Οὐψάλας τὸ 1968

καὶ τὴν ἔντασι τῆς Ναϊρόμπι τὸ 1975, τὸ Βανκούβερ ὑπῆρξε ἓνας διάπυρος ἑορτασμὸς τοῦ Δημιουργοῦ καὶ Σωτῆρος τῆς Ζωῆς Θεοῦ, καὶ μὲ τὴν πνοὴ τοῦ Πνεύματος, ἀποτελέσει μιὰ νέα ἐπιστράτευσί μας ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀνανεώσεως τῆς ἀνθρωπότητος»³. Ἄν καὶ θὰ χρειασθῆ κάποιο περιθώριο χρόνου μέχρις ὅτου ἀφομοιωθῆ τὸ ὕλικὸ πού ἐπεξεργάσθηκε ἡ Συνέλευσις⁴ καὶ γίνῃ ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες -Μέλη μιὰ σὲ βάθος ἀξιολόγησις τῶν ὅσων λέχθησαν καὶ ἀποφασίσθησαν στὸ Βανκούβερ, ἡ παραπάνω γνώμη τοῦ ἑλβετοῦ καθηγητοῦ ἔχει πολλὴ δόσι ἀλήθειας. Διότι, κατὰ κοινὴ σχεδὸν ὁμολογία, ὁ ἑορταστικὸς χαρακτήρας τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων, ἡ προσπάθεια νὰ θεμελιωθῆ θεολογικὰ κάθε ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως καὶ ἡ ἐκδηλῆ τάσις νὰ ὑπογραμμισθῆ ἡ συνοδοιπορεία τῶν Ἐκκλησιῶν «στὸ προσκύνημα πρὸς τὴν Βασιλείαν»⁵ εἶναι τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, πού θὰ παραμείνουν ἀνεξίτηλα στὶς μνῆμες ὅσων «ἔζησαν» τὴν Συνέλευσι.

Σκοπὸς τοῦ παρόντος ἀρθροῦ δὲν εἶναι ἡ λεπτομερὴς περιγραφή τῶν διαφόρων γεγονότων ἢ ἡ ἀνάλυσις τῶν εἰσηγήσεων, ἐκθέσεων καὶ ἄλλων κειμένων πού προήλθαν ἀπὸ τὴν Συνέλευσι. Ἐδῶ ἀπλῶς θὰ ἐπιχειρηθῆ μιὰ πρώτη ἀξιολόγησις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Συνελεύσεως στὸ σύνολό τους, ἰδίως σὲ σχέσι πρὸς τὴν περαιτέρω προγραμματικὴ δραστηριότητα τοῦ Π.Σ.Ε.

A. Ἡ θεματολογία τῆς Στ' Γενικῆς Συνελεύσεως.

Εἶναι παράδοσις, οἱ Γενικὲς Συνελεύσεις τοῦ Π.Σ.Ε. νὰ συνέρχωνται γύρω ἀπὸ ἓνα κεντρικὸ θέμα, πού κατὰ κανόνα ἀντικατοπτρίζει τοὺς προβληματισμοὺς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου σὲ μιὰ δεδομένη στιγμή τῆς ιστορίας. Ἄν κάμῃ κανεὶς μιὰ μικρὴ ἀναδρομὴ στὸ παρελθόν, θὰ διαπιστώσῃ ὅτι ἡ ἐπιλογὴ τῶν

1. Ὁ ἠλεκτρονικὸς ἐγκέφαλος τοῦ Π.Σ.Ε. κατέγραψε 3.148 άτομα, ὡς ἔχοντα σχέσι πρὸς τὴν Συνέλευσι, ὑπὸ διάφορες ἰδιότητες. Στὸν ἀριθμὸ αὐτὸ δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ χίλιοι περίπου τακτικοὶ ἢ ἡμερήσιοι ἐπισκέπται, πού παρακολουθοῦσαν τὶς ἐργασίες τῆς Συνελεύσεως ἀπὸ τὸ ὑπερῶο.

2. Σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸ τοῦ Π.Σ.Ε., ἡ Γενικὴ Συνέλευσις, πού εἶναι τὸ ἀνώτατο νομοθετικὸ σῶμα τοῦ Συμβουλίου, συνέρχεται κάθε ἑπτὰ ἔτη. Βλ. The Constitution of the World Council of Churches, ἐν D. Paton Breacking Barriers. SPCK, London 1976, σελ. 318.

3. J. - M. Chappuis, Fin des assises de Vancouver, ἐν «La Suisse», 12 Αὐγούστου 1983, σελ. 3.

4. Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ἀνεκδοτικὰ ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, χρησιμοποιήθηκαν συνολικὰ 14 τόννοι χαρτιοῦ, γιὰ τὴν παραγωγή ἐκθέσεων, ὁμιλιῶν, εἰσηγήσεων καὶ διαφόρων λειτουργικῶν κειμένων.

5. Βλ. Message from the Sixth Assembly of the World Council of Churches.

κυρίων θεμάτων τῶν Συνελεύσεων δὲν ἐγίνετο τυχαῖα. Τὸ θέμα π.χ. τῆς ἰδρυτικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἄμστερνταμ (1948): «Ἡ ἀπαξία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ», δῆλωνε τὴν προσπάθεια τῶν Ἐκκλησιῶν πού, φέροντας ἀκόμη νωπὰ τὰ τραύματα τοῦ Β' παγκοσμίου Πολέμου, ἐπιχειροῦσαν κάποια ἀναστροφή τῶν δυνάμεων τους, γιὰ μία ὑπεύθυνη χριστιανική μαρτυρία κατὰ τὴν μεταπολεμική ἐκείνη περίοδο. Τὸ θέμα τοῦ Ἐβανστον (1954) «Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου» δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο, παρὰ μία ὁμολογία τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τοὺς τότε ἰσχυροὺς τοῦ κόσμου, πού, στὰ πλαίσια ἐνὸς ψυχροῦ πολέμου μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, δημιουργοῦσαν αἰσθήματα ἀνασφάλειας καὶ ἀπελπισίας στὸν ἄνθρωπο. Ἐπτὰ χρόνια ἀργότερα στὸ Νέο Δελχί (1961), σὲ μία χώρα κάθε ἄλλο παρὰ χριστιανική, ἀλλὰ μὲ βαθειὴς πολιτιστικὴς ρίζες καὶ μίαν ἰδιάζουσα θρησκευτικὴ ἰσχύ, τὸ θέμα ἦταν κατ' ἐξοχὴν ἱεραποστολικό: «Ἰησοῦς Χριστός, τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Ἀργότερα στὴν Οὐψάλα (1968), κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῆς αἰσιοδοξίας πού ἔπνεε κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ ἐξῆντα, οἱ Ἐκκλησίες διάλεξαν γιὰ θέμα τὸ Ἀποκαλυπτικό: «Ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα». Τέλος στὴν Ναϊρόμπι (1975) στὴν καρδιά μιᾶς πρόσφατα ἐλευθερωμένης ἀπὸ τὴν ἀποικιοκρατία, ἀλλὰ, ἰδεολογικὰ καὶ φυλετικά, βαθειὰ καταταξιμένης Ἀφρικανικῆς ἡπείρου, ἡ Ε' Γενική Συνέλευσις συνερχόταν κάτω ἀπὸ τὸ θέμα: «Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐλευθερώνει καὶ ἐνώνει».

Ἔτσι καὶ ἡ Συνέλευσις τοῦ Βανκούβερ δὲν ζέφυγε ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτό. Σὲ μία ἐποχὴ πού καθημερινὰ ἔχει μόνον ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ, ἀλλὰ γενικὰ ἡ ζωὴ, σ' ὅλες τὶς μορφές τῆς, κινδυνεύει ἀπὸ βίαιον ἢ ἀργὸ θάνατο, τὸ Π.Σ.Ε. κάλεσε τὶς Ἐκκλησίες-Μέλη του νὰ ἐμβαθύνουν στὸ θέμα «Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου», καὶ νὰ δώσουν μίαν ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ τί σημαίνει ἡ ὁμολογία αὐτὴ γιὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπο. Δύο ὁμιληταί, ὁ πατὴρ Θεόδωρος Στυλιανόπουλος, καθηγητὴς τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στῆ Βοστώνη, καὶ μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Βανκούβερ καὶ ὁ Δρ. Allan Boesak, Νοτιοαφρικανὸς θεολόγος καὶ πρόεδρος τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου Μετερρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν, παρουσίασαν τὸ κύριο θέμα. Ὁ πρῶτος μὲ μίαν Βιβλικὴν θεολογικὴν ἀνάλυσι, βασισμένη κυρίως στὸ κατὰ Ἰωάννη Εὐαγγέλιο, καὶ ὁ δεύτερος μὲ μίαν προσωπικὴν μαρτυρία, πού ἀπηχοῦσε ἔντονα τὸ φυλετικὸ δράμα τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Δύο διαφορετικὰ στυλ, δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετες θεολογικὲς παραδόσεις, ἐν τούτοις ὅμως ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ μήνυμα ἀπὸ τὶς ἐνδιαφέρουσες καὶ ἀλληλοσυμπληρούμενες αὐτὲς εἰσηγήσεις: ὅτι ὁ Θεὸς δὲν παρέχει ἀπλῶς ζωὴν, ἀλλὰ δίδει αἰώνια καὶ ἀληθινὴν ζωὴν, πού ἀποτελεῖ αὐτὴ τὴν πεμπτοσύνη τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὁμολογία ὅμως αὐτὴ ἐμπερικλείει καὶ μίαν ἄλλη ἀλήθεια, κατὰ τὸν Boesak, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, μερμινᾷ ἔχει μόνον γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Στὴ ζωὴ, στὸ θάνατο καὶ στὴν Ἀνάστασί Του ἐπαναπαύε-

ται ἔχει μόνον τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὸ μέλλον ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Κατὰ συνέπεια ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διακηρύξει καθαρά, καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ ἀφορμὴ γιὰ παρεξηγήσεις, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνσαρκώθηκε γιὰ νὰ δώσῃ στὸν κόσμον μίαν ζωὴν μὲ νόημα, οὕτως ὥστε ὁλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία καὶ ὁλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη δραστηριότητα νὰ ἀνανεωθοῦν καὶ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς⁶. Τὸ ὅτι ὅμως ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, συνεπλήρωσε ὁ π. Στυλιανόπουλος, σημαίνει ὅτι οἱ Χριστιανοὶ καλοῦνται σὲ μίαν ριζικὴν μετάνοια, σὲ μίαν πνευματικὴν ἀνανέωσι, σὲ μίαν ἐπείγουσα πορεία πρὸς τὴν ἐμότητα, σὲ μίαν κοινὴν μαρτυρία καὶ προφητικὴν δράσι, ἀφοῦ πρῶτα ἐτοιμασθοῦν διὰ θυσία ὑπὲρ τῶν ἄλλων, στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Τότε μόνον θὰ γίνουσι πειστικοὶ μὲ τὴν ὁμολογία τους ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου⁷.

Τὶς παραπάνω εἰσηγήσεις ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος ἀκολούθησαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης ἐβδομάδας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ὁμιλίαι πάνω στὰ ἀκόλουθα τέσσερα ἐπὶ μέρους θέματα:

- α) Ἡ ζωὴ, ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ.
- β) Ἡ ζωὴ ἀντιμέτωπη καὶ νικητρία τοῦ θανάτου.
- γ) Ἡ ζωὴ στὴν πληρότητά της.
- δ) Ζωὴ ἐν τῇ ἐνότητι.

Στὰ πλαίσια τῆς παρουσιάσεως τῶν ἐπὶ μέρους αὐτῶν θεμάτων, τρεῖς Ὁρθόδοξοι ἀνέβηκαν στὸ βῆμα: Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Βιτάλιος Βορονόυ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἡ Μοναχὴ Εὐφρασία τοῦ Πατριαρχείου Βουκουρεστίου καὶ ἡ Δίς Frieda Haddad τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας.

Ἄν ἡ ὁμιλία τοῦ π. Μποροβόι, πάνω στὸ δ) ἐπὶ μέρους θέμα «ζωὴ ἐν τῇ ἐνότητι» μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μίαν σοβαρὴν καὶ παραδοσιακὴν παρουσίασις τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας ὡς τῆς πραγματικῆς ἐκείνης καὶ πλήρους ἐν Χριστῷ ζωῆς⁸, καὶ ἡ εἰσηγήσις τῆς Μοναχῆς Εὐφρασίας στὸ γ) ἐπὶ μέρους θέμα «ἡ ζωὴ στὴν πληρότητά της», ὡς μίαν προσωπικὴν μαρτυρία περὶ τοῦ πῶς βιοῦται ἡ ζωὴ στὴν πληρότητά της μέσα σὲ μίαν μοναστικὴν κοινότητα⁹, μπορεῖ

6. Allan Boesak, Jesus-Christ the Life of the World, WCC — Sixth Assembly document No TH-2.

7. Theodore Stylianopoulos, Jesus - Christ, the Life of the World WCC-Sixth Assembly document No TH-1.

8. Vitaly Borovoy, Life in Unity, WCC — Sixth Assembly document No TH 4-1.

9. Mother Euphrasia, Life in all its fullness — The Monastic experience, WCC — Sixth Assembly document No TH 3-2. Σημειωτέον ὅτι προσπάθεια τοῦ Π.Σ.Ε. ὅπως κληθῇ διαπρεπὴς Ἀγιορείτης Μοναχός, ὡς κύριος ὁμιλητὴς ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἔμεινε χωρὶς ἀναπόκρισι.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Α'. Τὰ διὰ τοῦ ἀρθρου 143 τοῦ νόμου 5383) 32 ὀριζόμενα ἔχουν τὴν ἔννοιαν ὅτι εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀνήκει ἡ δικαιοδοσία νὰ ἀσκήσῃ καὶ κινήσῃ τὴν κατὰ Ἀρχιερέως Κανονικὴν ποινικὴν ἀγωγὴν, εἰς πᾶσαν περιπτώσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἤθελε κρίνει ὅτι ὑπάρχει περὶ τούτου ὑποχρέωσις ἀπὸ Κανόνος οἱ ὁποῖοι ἔχουν τεθεῖ ὑπὸ τοῦ Κανονικοῦ νομοθέτου.

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ θεόθεν ὠρίσθη ὅτι «πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς». Πλὴν εἶναι καὶ ὁργανισμὸς ζῶν καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔχουν τεθεῖ ὑπὸ τοῦ Κανονικοῦ νομοθέτου Κανόνες, ἡ τήρησις τῶν ὁποίων διασφαλίζει τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Καθεστῶς (βλ. Ἀμ. Ἀλιδίζατου, Περὶ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου, ἐν ΘΕ τ. ΚΑ, σελ. 28 ἐπ., 1950, ἰδίου Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, σελ. 86 ἐπ. 1955).

νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ παρουσίαις τοῦ θέματος «ἡ ζωὴ ἀντιμέτωπη καὶ νικητρία τοῦ θανάτου» ἀπὸ τὴν Λιβανέζα κοινωνιολόγο Frieda Haddad, ὑπῆρξε μία συγκλονιστικὴ ἀφήγησις τοῦ δράματος ποῦ ἔζησε ὁ Λίβανος ἐπὶ ὀκτῶ ὀλόκληρα χρόνια, καὶ μία συγκινητικὴ περιγραφή τῆς τελευταίας πασχάλινῆς λειτουργίας σὲ νὰ τῆς Βηρυτοῦ, ὅπου κάτω ἀπὸ τὴν ὁμοβροντίαν τῶν πυροβόλων, ἀλλὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ θριαμβευτικὰ «Χριστὸς Ἀνέστη», ἕνας ὀλόκληρος λαὸς βρισκότανε μὲν μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ψηλαφώντας, μαζὶ μὲ τὸν Θωμᾶ, «τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν» γευότανε καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς ἐκείνης ποῦ ἀντιμετωπίζει καὶ τελικὰ νικά τὸν θάνατο¹⁰.

Ἀνάλογες εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ἐπὶ μέρους θεμάτων ἔκαμαν καὶ ἄλλες διακεκριμένες προσωπικότητες, ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος John Vikström, Προκαθήμενος τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Φινλανδίας, ὁ Jan Pronk, θεολογῶν Ὁλλανδὸς λαϊκὸς καὶ Ἀναπληρωτὴς Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς UNCTAD καὶ ἡ ἀμφιλεγόμενη Δυτικογερμανίδα θεολόγος Δωροθέα Soelle.

(Συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ

Μ. Πρωτοπρεσβύτερος

10. Frieda Haddad. Life confronting and overcoming dearg, WCC — Sixth Assembly document No TH 2-5.

Διὰ τῶν εἰς τὸ προαναφερόμενον ἀρθρου τοῦ ν. 5383) 32 λέξεων «ἄλλως πως» οὐδὲν ἄλλο νοεῖται εἰ μὴ ἡ ἐλευθερία τῆς Δ.Ι.Σ. νὰ ἀσκήσῃ τὴν ποινικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ Ἀρχιερέως ἀδεσμεύτως καὶ κατὰ τὴν κρίσιν Τῆς (ἴδετε καὶ ἄρθρα 30 παρ. 1 καὶ 36 ἰσχύοντος Κώδικος Ποινικῆς Δικονομίας).

Διὰ τοῦ νόμου 5383) 32 εἰδικῶς δι' ἀρθρων 161, 162 «περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας πρὸς τὴν λαϊκὴν ποινικὴν διαδικασίαν» καθιεροῦται τὸ ἀνεξάρτητον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ποινικῆς δίκης (ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὴν προδικασίαν καὶ τὴν κυρίαν διαδικασίαν) ἔναντι τῆς κοινῆς ποινικῆς δίκης εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὁ κληρικὸς ἢ μοναχὸς κατηγορεῖται δι' ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον προβλέπεται καὶ τιμωρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Κανονικοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ ποινικοῦ νόμου.

Τὸ κανονικὸν παράπτωμα ἀποτελεῖ ἔννοιαν ἐντελῶς διάφορον ἀπὸ τὸ κοινὸν ἀξιόποιον ἔγκλημα καὶ εἶναι δυνατόν, νὰ ὑπάρχῃ Κανονικὸν παράπτωμα καὶ μάλιστα βαρύτερα τιμωρητὸν ὅταν τὰ στοιχεῖα τούτου δὲν στοιχειοθετοῦν, οὔτε ἀντικειμενικῶς οὔτε ὑποκειμενικῶς, κοινὸν ποινικὸν ἀδίκημα.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καταδικαστικὴ ἢ ἀθωωτικὴ ἀπόφασις τοῦ ἑνός, τοῦ Κοινοῦ ἢ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, δὲν ἀποτελεῖ δεδ : κ α σ μ έ γ ο ν διὰ τὸ ἄλλο. Ἡ ἀπόφασις ἀπλῶς σ υ ν ε κ τ ι μ ᾶ τ α ι καὶ ἐκάτερον τῶν δύο ἀνωτέρω δικαστηρίων δικαιούται νὰ χωρήσῃ εἰς διάφορον κατ' οὐσίαν ἐκτίμησιν καὶ ἀπόφασιν.

Συνέπεια τῆς διαφοροποιήσεως τῶν δύο δικῶν εἶναι διάφοροι ἀποφάσεις διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς οἰκονομίας εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν δίκην, ἔννοια ἄγνωστος διὰ τὰ Κοινὰ δικαστήρια (ἴδετε καὶ γνωμοδότησιν ἡμῶν εἰς ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ, τόμος 1981, σελ. 475 ἐπ.).

Σημειώνεται ὅτι σημασίαν διάφορον διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ποινικὴν δίωξιν ἔχουν αἱ ἀποφάσεις ἢ τὰ βουλεύματα τῶν κατὰ τὸ Σύνταγμα κοινῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἂν ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τῆς ἀθωότητος τοῦ κατηγορηθέντος διότι δὲν προέκυψαν παντάπασιν ἐνδείξεις ἐνοχῆς ἢ ἀπεφάνθησαν ὅτι προέκυψαν μὲν ἐνδείξεις ἀλλὰ μὴ ἀποχρώσα: πρὸς παραπομπὴν τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὸ ἀκροατήριον (ἴδετε ἄρθρα 309-310 Κωδ. Ποιν. Δικον. καὶ ἐπὶ τούτων νομολογίαν).

Τὸ ἀρθρου 156 τοῦ νόμου 5383) 32 ὀρίζει: «Ἡ εἰσαγωγή ποινικῆς διαδικασίας κατὰ κληρικοῦ ἢ μοναχοῦ πρὸ κοινοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου δὲν κωλύει τὴν ἐκ παραλλήλου εἰσαγωγὴν ἢ διεξαγωγὴν τῆς κατὰ τὸν παρόν-

τα νόμον διαδικασίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου καὶ τὰνάπαλιν».

Πρὸς τοῦτο τὸ ἄρθρον 157 τοῦ ἀνωτέρω νόμου θεσπίζε: «ὁ ἀρμοδίος Μητροπολίτης (ἐν προκειμένῳ ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Ἀνακριτὴς) δικαιούται νὰ ἀπατήσῃ παρὰ τῆς ἀρμοδίας Πολιτικῆς Ἀρχῆς μετὰ τὴν πρὸ αὐτῆς ἀπολογίαὶν τοῦ κατηγορουμένου κληρικοῦ ἢ μοναχοῦ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς δικογραφίας περὶ τῆς πρὸ τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἐκκρεμοῦς ποινικῆς δίκης κατὰ τοῦτου καὶ ἐν ἀνάγκῃ τὴν παροχὴν ἀντιγράφων ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου».

Ἡ σκοπιμότης τῆς ὡς ἄνω διατάξεως εἶναι νὰ ἐνεργουῦνται παράλληλοι ἀνακρίσεις ὥστε νὰ μὴ χρονίζῃ ἡ ἐκκρεμότης, ὅταν μάλιστα κατηγορούμενος εἶναι Μητροπολίτης μὲ τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τὴν Ἐπισκοποκεντρικὴν Ὁρθόδοξον κατ' ἀνατολὰς Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν λεπτοτάτην θέσιν.

Εἰς τὴν κρίσιν θεδαίως τοῦ ἀρμοδίου Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ἀνήκει ἡ δυνατότης νὰ ἀναστρίψῃ τὴν πρὸ αὐτοῦ ἐκκρεμῆ διαδικασίαν κατὰ κληρικοῦ ἢ μοναχοῦ μέχρι πέρατος τῆς κατὰ τοῦτου ποινικῆς δίκης (ἄρθρον 158, ἐδάφ. 2 τοῦ ν. 5383) 32) διὰ νὰ συνεκτιμήσῃ καὶ τὰ προκύψαντα ἀπὸ τὴν κοινήν ποινικὴν δίκην.

Εἰδικώτερον εἰς τὴν κρίσιν τῆς Δ.Ι.Σ. ἔχει ἀναθέσει ὁ νόμος 5383) 32 νὰ κινήσῃ τὴν κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἐκκλησιαστικὴν δίωξιν. Πρὸς τοῦτο δὲν ἐμποδίζετα: κατὰ τὰ προειρημένα ἐκ βουλευμάτων ἢ ἀποφάσεων τῶν κοινῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὡς προαναφέρεται δὲν δημιουργεῖται δεδικασμένον κωλύον τὴν ἄσκησιν ἐκκλησιαστικῆς ποινικῆς δίωξεως.

Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἀνακριτοῦ καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦτου, θὰ ἐξετασθοῦν μάρτυρες διὰ τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Ἐπίσκοπον κανονικῶς τιμωρούμενα παρῆκτώματα, τοῦ ἄρθρου 106 τοῦ νόμου 5383) 32 σαφέστατα ὀρίζοντος ὅτι ὁ ἀνακρίτων ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἐξετάζει δὲ καὶ πιστοποιεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος ὄχι μόνον τὴν ἐνοχίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀθώτητα τοῦ κατηγορουμένου (ἴδετε καὶ διατάξεις εἰς τὸν νόμον 5383) 32 περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὀποχρεώσεων τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἀνακριτοῦ ὡς καὶ τοῦ κατηγορουμένου).

Β'. Ἐν ὄψει τοῦ ἄρθρου 3 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος ὁ νόμος 590) 77, διὰ τοῦ ὁποίου ρυθμίζονται αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κατὰ τοὺς κατοχυρωμένους συνταγματικῶς Ἱεροῦς Κανόνας (ἴδετε ἀπὸ 16.3.77 εισηγητικὴν Ἐκθεσιν πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ 3178) 76 ἀπόφασιν τῆς Ὀλαμελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας) τὸ μὲν δι' ἄρθρου 1 παρ. 2 ὀρίζει: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι αὐτοκέφαλος, αὐτοδιοικεῖται, δέ, ἐν τῇ πλασίῳ τῶν περὶ θρησκείας ἄρθρων τοῦ Συντάγματος...» τὸ δέ, δι' ἄρθρου 9, περὶ τῆς Δ.Ι.Σ., ὡς διαρκοῦς διοικητικὸν ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν παράγραφον 2 ὀρίζει:

«Ἡ Δ.Ι.Σ. κατὰ τὸ μεσολαθοῦν μέχρι συγκλήσεως τῆς Ι.Σ.Ι. χρονικὸν διάστημα ἀσκειτὶ πᾶσαν

Ἐκκλησιαστικὴν - διοικητικὴν ἐξουσίαν κατὰ τοὺς Ἱεροῦς Κανόνας, τὰς Ἱεράς Παραδόσεις καὶ τοὺς νόμους...».

Κατὰ ταῦτα καὶ κατ' ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πρακτικῆς τῆς Ἐκκλησίας ὅπως «ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ διορθοῦνται τὰ τῆς Ἐκκλησίας» (ἴδετε καὶ προϊσχύσαντα νόμον 671)43) καὶ ἐκ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τοῦ κατοχυρωμένου καὶ συνταγματικῶς αὐτοδιοικήτου τῆς Αὐτοκεφάλου καὶ Κεφαλῆν τῆς γνωρίζουσας τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἐννοία τῶν ἀνωτέρω εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην, εἶναι ὅτι ἡ Δ.Ι.Σ. «ἀσκει πᾶσαν Ἐκκλησιαστικὴν - Διοικητικὴν ἐξουσίαν» εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀρμοδιότης τῆς Δ.Ι.Σ. ὅπως, ὁμοῦ μὲ τὴν κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 143 τοῦ νόμου 5383) 32 ἄσκησιν τῆς ποινικῆς δίωξεως, λάβῃ καὶ τὸ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἀναγκαῖον μέτρον, καὶ τοῦτο οὐχὶ ὡς ποινῆς ἀλλὰ ὡς διοικητικὸν μέτρον, χάριν τοῦ γενικωτέρου καὶ ἀπροσώπως ἐπισκοπούμενου συμφέροντος τῆς Ἐκκλησίας.

Πρέπει νὰ ἐπισημειωθῇ ὅτι ἡ, μὲ τὴν ἐννοίαν τοῦ αὐτοδιοικήτου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἀρμοδιότης τῆς Δ.Ι.Σ. πρὸς λήψιν ἀποφάσεως ἐπὶ παντὸς Ἐκκλησιαστικοῦ - διοικητικοῦ ζητήματος, εἶναι εὐρυτάτη καὶ συνταγματικῶς δι' ἄρθρου 3 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος κατοχυρωμένη καὶ δὲν προσμοιάζει μὲ τὸ ἐκ τοῦ Συντάγματος αὐτοδιοικήτου τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως (ἄρθρον 102) καὶ αὐτοδιοικήσεως τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων (ἄρθρον 16 παρ. 5).

Ἡ εὐρυτάτη ἀρμοδιότης τῆς Δ.Ι.Σ. ἐπὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ - διοικητικοῦ θέματος προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νομοθέτης τοῦ ἰσχύοντος Καταστατικοῦ Χάρτου, δι' ἄρθρου 9 παρ. 2 τοῦ ν. 590) 77 ὤρισεν περιοριστικῶς τὰς διαφυλαχθεῖσας εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας ἀρμοδιότητας.

Διὰ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως τοῦ νομοθέτου ὅτι ἡ Δ.Ι.Σ. «ἀσκει πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν - διοικητικὴν ἐξουσίαν» οὐδὲν ἄλλο ἐπραξεν εἰ μὴ ὅτι ἐπεφύλαξεν εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς Δ.Ι.Σ. πᾶν ἐκκλησιαστικὸν - διοικητικὸν θέμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προῖδη κατὰ τὴν διατύπωσιν καὶ ψήφισιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τοῦ νόμου ὥστε περιοριστικῶς νὰ τὸ ὀρίσῃ.

Τέλος ἀπαραίτητον κρίνεται νὰ ἀναφερθῇ ὅτι, κατόπιν ἐργώδους νομοκανονικῆς προσπάθειας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 297) 1980 ἀποφάσεως, ἐδέχθη τὴν εὐρυτάτην δικαιοδοσίαν τῆς Δ.Ι.Σ. ὡς διοικητικὸν διαρκοῦς ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν θεμάτων διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐνομολόγησεν ὅτι: «διὰ τῶν ἐκδιδομένων Διαταγμάτων» (ὅπου προβλέπεται ὑπὸ τοῦ ν. 590) 77) ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας διαπιστοῖ τὴν ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου ληφθεῖσαν ἀπόφασιν». Οὕτως αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ αὐτοδιοικήτου τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν τοῦ Σ.τ.Ε., ἔχουν τεθῆ ἐπὶ νέας βάσεως συμφώνου πρὸς τὸ Σύνταγμα, διαφωτισμένου τοῦ αὐτοδιοικήτου τῆς Ἐκκλησίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚ. ΛΙΛΑΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

**Ἡ Στ' Γενική Συνέλευσις
τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν
ἐν Βανκούβερ.**

Ὁλόκληρος ἡ Χριστιανική Οἰκουμένη καὶ ολόκληρος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος παρηκολούθησαν με ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τὰς ἐργασίας τῆς Στ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ἐνδιαφέρονται νὰ μάθουν λεπτομερείας ἐκ τῶν ἐργασιῶν, ὁμιλιῶν, συζητήσεων, ἀποφάσεων καὶ ἀνακοινώσεων τῆς Συνελεύσεως ταύτης.

Τὸ Χορισεπώνυμον πλήρωμα τῆς καθ' ὄλον Ὁρθοδοξίας καὶ ἰδίως τῆς ἐλευθέρας Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρέπει ἰδιαίτερος νὰ πληροφορηθῆ τὴν ἀπὸ ὀρθοδόξου σκοπιᾶς ἀξιολόγησιν τῆς Συνελεύσεως ταύτης, ἵνα γίνῃ οὐχὶ ὑποκειμενικός, ἀλλ' ἀντικειμενικός προσδιορισμὸς τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς περαιτέρω συνεργασίας τῶν Ὁρθοδόξων μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἥτις ἐν πάσῃ περιπτώσει κατὰ τὸν α' ἢ β' τρόπον θὰ συνεχίσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου χαραχθεῖσαν πρὸ 63 ἐτῶν πορείαν.

Ἡ «Ἐκκλησία» ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους προσφέρει σελίδας τῆς διὰ τὴν ἀπὸ ὀρθοδόξου σκοπιᾶς ἀξιολόγησιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ σειρά τῶν δημοσιευθησομένων ἐκθέσεων καὶ ἀξιολογήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι φυσικὸν νὰ παρουσιάζουν καὶ τυχὸν διαφορὰς ἀπόψεων καὶ προσωπικῶν ἐκτιμήσεων, θὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν σειράν τῆς τυχὸν ἀποστολῆς ἢ παραδόσεως τῶν ἐκθέσεων τούτων εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ. Εἶναι εὐκταῖος ὁ διορθόδοξος διάλογος περὶ τῆς σχέσεώς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Σταθερὰ ἀνιοῦσα πορεία πρὸς τὰ πρόσω.

Ἀρθρον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐπισημαίνει ὀρθῶς, διὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ζεῖ, κινεῖται καὶ δοᾷ μέσα σὲ ἀπόλυτη ἐλευθερία, προσφέροντας σὲ ἔθνος πολύτιμες πνευματικὰς, κοινωνικὰς καὶ φιλανθρωπικὰς ὑπηρεσίας. Ὁ ὁδοιπόρος τῆς Ἑλληνίδας γῆς ἔχει συχνὰς εὐκαιρίας νὰ διαπιστώσῃ τὸ πολυπλευρὸν ἔργον, πὸν ἀναπτύσσεται στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ στὶς Ἱ. Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας μας... Με ἐργόγησον, ἀνανέωση καὶ προσαρμογὴ στὶς σύγχρονες ἀνάγκας, χωρὶς σὲ παραμικρὸ νὰ παρεκκλίνει ἀπὸ τὴν γραμμὴν, πὸν χάραξε ὁ Θεὸς Ἰδρυτὴς τῆς, ἡ Ἐκκλησία στὴ σημερινὴ παραγμένη ἐποχὴ δίνει τὸ μέτρο τῆς ἀγάπης, τῆς ἀνθρωπίνης ζεοισαῖας, ἀλλὰ καὶ τῆς πνευματικῆς χειραγωγίας.

Χωρὶς φανατισμὸς καὶ ἐξαλλοσύνης, με ἀκμαία ὀρθόδοξη αἰσθησις... Ὅπως πηδαλιονχεῖται τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ὀδηγεῖται ἀλώβητο μέσα ἀπὸ νημέριες καὶ θύελλες στὴ σταθερὴν τὴν πορεία...».

Αἱ δοθαὶ διαπιστώσεις αἰτία τῆς ἐκλεκτῆς ἐφημερίδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πείθουν πάντα ἀπροκατάληπτον παρατηρητὴν, διὸ ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὰς τυχὸν ἐλλείψεις τῆς καὶ μερικὰ ἀναλόφρενα τραύματα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πλευρὰν τοῦ Θεανθρωπίνου οργανισμοῦ τῆς, εἶναι σταθερὰ πρὸς τὰ πρόσω καὶ ὁλον ἐπιμορφωτικὸν ἀνιοῦσα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἀγιαστικοῦ καὶ ἀνακαινιστικοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, τῆ κοινωνία καὶ τῷ καθ' ὄλον πολιτισμῷ ἔργον τῆς. Εἶναι καιρὸς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν ὑπὸ πάντων τῶν πολυμούντων ταύτην ἢ παρεμβαλλόντων προσκόμματα εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, διὸ «καὶ πῦλα Ἄδου οὐ καισχύσονται αὐτῆς».

Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν δημιουργίαν δυνατοῦτος πρὸς ἴδρυσιν Ἐκκλησιαστικοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ δίδει ἀπάντησιν εἰς πάντας, ὅσοι ἐπιδιώκουν τὴν ἀποδυναμωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς λ.χ. ὁ δημοσιογράφος, ὁ ὁποῖος εἰς ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα ἐξήτησε τὴν φίμωσιν αὐτῆς διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «Τί τὸν θέλει ἡ Ἐκκλησία τὸν ραδιοφωνικὸν σταθμὸν; Ἐχει τόσα ἄλλα ζωτικὰ καὶ ἄμεσα προβλήματα πὸν ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς μοιάζει με ὀδοντογλυφίδα γιὰ περασμένον ἄνθρωπον. Τέλος πάντων δὲν θὰ ὑπάρξῃ λίγο μωαλὸ στὸς δεσποτάδες μας; Ὅλο ἔξω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα θὰ ζοῦνε;».

Ἄλλ' οἱ σαφῶς ἀντιδημοκρατικοὶ λόγοι οἷτοι λημονοῦν, ὡς ὀρθῶς ἐπεσημάνθη εἰς τὴν στήλην τῶν «Ἀπόψεων - Κρίσεων» ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ περιοδικοῦ, διὸ «χρὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερος τῶν λειτουργῶν τῆς, εἶναι καὶ νὰ τελῇ τὰ μυστήρια τῆς σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάσκῃ, νὰ μαθητεύῃ, ἂν εἶναι δυνατόν, ὅλα τὰ ἔθνη. Δοιπόν, ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς θὰ εὐκολύνῃ τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ δίνῃ τὴν δυνατοῦτητα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωτικοῦ καὶ δραστικοῦ νὰ φθάσῃ εἰς κάθε τόπον, νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ κάθε σπίτι. Ἰδιαίτερος θὰ δίνῃ τὴν δυνατοῦτητα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας νὰ ἀντικρούῃ τὰς δοκησιοσφίας τῶν ἀπίστων καὶ αἰρετικῶν, νὰ συντροφεύῃ τοὺς ἀρρώστους, νὰ παρηγορῇ τοὺς πονεμένους, νὰ... Εἶναι ζωτικὸν τὸ θέμα τῆς διαδόσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἀγνοοῦν τάχα αὐτὸ, οἱ ἀντίθετοι; Δὲν τὸ ἀγνοοῦν. Μόνον ὑπὸ προσχήματα θέλουν νὰ τὸ ματαιώσουν, διότι, εἴπαμεν, δὲν τὴν θέλουν τὴν Ἐκκλησίαν μας ἰσχυρὰν καὶ δραστηρίαν. Δὲν τὴν θέλουν νὰ κηρύττῃ με φωνήν, πὸν νὰ ἀκούεται ἀπὸ ὅλους».

μὲ τοὺς ἱερεῖς, μὲ τὰ μέλη τῆς Ἱεραρχίας, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ παρακολουθῶ τὴ σύγχρονη ἐξέλιξι τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας εἶμαι μέλος... Δὲν θέλω ὅμως νὰ συνδέσω τὸ Εὐαγγέλιο μὲ μιὰ πολιτικὴ. Μπορῶ κάλλιστα νὰ καθήσω στὴν Ἐκκλησία δίπλα σ' ἕνα πιστό, πὺ δὲν ἔχει τὶς ἴδιες μὲ μένα πολιτικὲς ἀντιλήψεις καὶ οὔτε θὰ σκεπτόμουνα ποτὲ δι' ἐπειδὴ εἶμαι σοσιαλιστὴς, θρῖσκομαι πὺ κοτιὰ στὸ Εὐαγγέλιο. Τὸ Εὐαγγέλιο ἐνοσρωφῶνεται παντοῦ ὅπου οἱ φτωχοὶ γίνονται ἀντικείμενο ἀγάπης καὶ βοηθείας, παντοῦ ὅπου γίνεται ἀγῶνας πραγματικῶς ἐναντίον τῆς ἀδικίας καὶ γιὰ περισσότερη ἀξιοπρέπεια...».

Οἱ λόγοι οὗτοι, οὔτινες κατεχωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοδομένην «Πληροφόρηση», εἶναι εὐγλωττος διακήρυξις πρώτον μὲν διὰ τὸ δι' ὑπάρχον καὶ Χριστιανοὶ σοσιαλισταὶ καὶ δεύτερον διὰ τὸ δι' ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν ταυτίζεται πρὸς τὴν α' ἢ β' οἰκονομικοκοινωνικὴν ἢ πολιτικὴν κατεύθυνσιν, ἀλλ' εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμπνέη τοὺς ὁπαδοὺς καὶ διαφοροτικῶν ἀκόμη πολιτικοκοινωνικῶν συστημάτων, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν θεβαίως δι' ταῦτα δὲν ἔχουν ἐκπεφρασμένον ἀπεισιτικὸν καὶ ἀντιχριστιανικὸν προσανατολισμόν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐπανειλημμένως ἔχει διακηρυχθῆ ἀπὸ τῆς οἰήλης ταύτης.

Γλωσσικὸν χάος.

Ὁ διεθνοῦς φήμης Καθηγητὴς κ. Μαν. Ἀνδρόνικος, ὁ ὁποῖος πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ μὴ προοδευτικὸς, ἐπισημαίνει τὴν κακοποίησιν, τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Γράφει χαρακτηριστικῶς: «Δὲν εἶμαι ὁ πρῶτος, πὺ θὰ παρατηρήσω τὸ γλωσσικὸ χάος, πὺ κυριαρχεῖ σιδὸν πρόσφατο προφορικῶ καὶ γραπτῶ λόγῳ μας... Ἡ γλῶσσα ἐνὸς λαοῦ ἀποτελεῖ τὸ πὺ πολῦτιμο πολιτιστικὸ του στοιχεῖο καὶ ἡ προστασία τῆς εἶναι πολὺ πὺ σημαντικὴ ἀπὸ ὅλες τὶς πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις, πὺ ἀνέλαβαν οἱ νεοέλληνες ἀπ' ἀρχῶν εἰς ἀρχῶν τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Ἡ ΕΡΤ 1 καὶ 2, ραδιόφωνο καὶ τηλεόραση, ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ ὀρίσουν κάποιους ἀνθρώπους, πὺ ξέρουν γράμματα, γιὰ νὰ ἐλέγχων πρὶν καὶ ὕστερα ἀπὸ τὶς ἐκπομπὰς ὅλους τοὺς συντάκτες καὶ τοὺς ἐκφωνητὲς. Γιατὶ δὲν εἶναι νοητὸ νὰ διαδίδεται ἡ ἀγραμματισμένη ἀπὸ τὰ κρατικὰ μέσα ἐνημέρωσιν, πὺ μερικμῶν, ὑποτίθεται, γιὰ τὴν παιδεία τοῦ λαοῦ».

Τί νὰ προσθέσωμεν εἰς αὐτὰ; Θὰ ἠδύνατο τις μόνον νὰ εὐχηθῆ, ὅπως ἀναθεωρηθῆ τὸ ὄλον πρόγραμμα τῆς γλωσσικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων ἐν τοῖς Σχολείοις. Ἀκόμη καὶ χάριν τῆς δημοτικῆς γλώσσης πρέπει οἱ μαθητὰ νὰ διδάσκωνται περισσότερον καὶ καλύτερον τὰς μητρικὰς παύτης μορφὰς. Εἰδικώτερον ἢ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα πρέπει νὰ διδάσκειται οὐ μόνον εἰς τὸ Λύκειον, ἀλλ' εἰς πάσας τὰς τάξεις τοῦ Γυμνασίου. Μόνον οὔτω θὰ ὑπάρχη, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ καλύτερα ἐπαρῆ τῆς νεολαίας μας μὲ τοὺς θεσσαροὺς τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Λατρίας.

Καλλιτεχνικὰ ἐκδόσεις...

διὰ τῶν ποδῶν καὶ τοῦ στόματος,
ὡς καὶ πρὸς χάριν τῶν παιδιῶν.

Ἀνακοίνωσις τῆς «Διεθνοῦς Ἐνώσεως Ἀναπήρων Καλλιτεχνῶν» μᾶς πληροφορεῖ, δι' κυκλοφοροῦν καὶ κατὰ τὸ ἰσέχον ἔτις εἰς τὴν χώραν μας εἰς λίαν ἐπιμελημένην καὶ κομψὴν ἐκδοσιν καὶ εἰς ὠραίαν ἐπιλογὴν ἐορταστικῶν θεμάτων ἀπ' ἐνὸς «οἱ χριστουγεννιάτικες καὶ πασχαλινὲς κάρτες τῶν ἀναπήρων ζωγράφων» καὶ ἀπ' ἐτέρου τὸ ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως ταύτης ἐκδοθὲν «Καλλιτεχνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1984».

Τὰ ὑπὸ τῶν καρτῶν καὶ τοῦ Ἡμερολογίου παρουσιαζόμενα ἔργα ζωγραφικῆς ἔχουν φιλοτεχνηθῆ ὑπὸ ἀναπήρων καλλιτεχνῶν διὰ χρήσεως τοῦ στόματος ἢ τῶν ποδῶν καὶ εἶναι ἄριστα σύμβολα τῆς ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ φρονήματος ἐπιδαπιλευμένης εἰς τὸν «κατ' εἰκόνα» καὶ «κατ' ὁμοίωσιν» τοῦ Θεοῦ πλασθέντα ἀνθρώπου αἰσιοδοξίας καὶ ἐμπιστοσύνης εἰς τὰς θεοδωρήτους ἰδικὰς του δυνάμεις.

Ἡ ἀγορὰ τῶν καρτῶν τούτων ἐνισχύνει τοὺς ἀναπήρους τούτους, ὡς ἐπίσης ἡ ἀγορὰ τῶν καλλιτεχνικῶν καρτῶν τῆς Unicef (Ὁργανώσεως τοῦ ΟΗΕ διὰ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς μητρότητος) συντελεῖ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης πρὸς ἀναρτίθμητα παιδία καὶ οἰκογενείας ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἡ ὑπὸ τῆς Unicef παρεχομένη βοήθεια ἔχει κυρίως προσανατολισθῆ εἰς πολλοὺς ἐπὶ μέρος τομεῖς, οἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι οἱ ἐξῆς: Παροχὴ πρώτων βοηθειῶν, παροχὴ ποσίμου ὕδατος, βελτιώσεως τῆς διατροφῆς, μόρφωσις καὶ ἐκπαιδεύσις καὶ προστασία τῆς οἰκογενείας καὶ ἰδίως τῶν παιδιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου:

Ἐτέλεσε τὴν θ. Λειτουργίαν τὴν 15ην, εἰς τὸν ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

—Ἐχοροστάτησε τὴν 5ην εἰς τὸν πανηγυρίζοντα ἱ. Ν. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Μοσχάτου.

—Προέστη τὴν 15ην εἰς τὸν ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν τῆς Δοξολογίας ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς «Ἡμέρας τῶν Ἐνόστων Δυνάμεων».

—Παρέστη: τὴν 5ην εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ὑπὸ τοῦ Δήμου Μοσχάτου ὀργανωθείσης Ἐκθέσεως «Σταφυλιοῦ καὶ Κρασιῦ», ἐνθα ἀνέγνωσε εἰδικὴν εὐχὴν καὶ ἀμίλησεν ἐπισκόπως.

—Προήδρευσε τὴν 2αν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ν.Ι.Ε.Ε., τὴν 5ην τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ, τὴν 16ην τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς, τὴν 30ην τῆς τελευταίας συνεδρίας τῆς ἱ. Συνόδου τῆς περιόδου 1982-1983.

—Ἐπεσκέφη τὴν 22αν τὸ Κέντρον Ἀποκαταστάσεως δυσπροσαρμόστων ἀτόμων «Ἡ ΔΑΜΑΡΙΣ».

—Ἐδέχθη τὴν 2αν τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Διοικισαρείας κ. Ἰωάννην καὶ τὸν Θεοφ. Ἐφηρισμένον Ἐπίσκοπον Βαθυλάου κ. Πέτρον, τὴν 16ην τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ζαράμικ κ. Ἰωβ, τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Τσεμποκάρ κ. Τσουβασίας κ. Βαρνάβαν μετὰ τῶν συνοδῶν αὐτῶν Ρώσων κληρικῶν, ὡς καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννην Ζηζιούλαν, τὴν 17ην τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Τορόντο κ. Σωτήριον, τὴν 23ην τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Μελόης κ. Φιλόθεον.

—Ἐπίσης ἐδέχθη Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Κληρικούς τῆς ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπιτροπὰς καὶ μεμονωμένα άτομα.

Ἱερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Τὴν 19ην καὶ 20ὴν Σεπτεμβρίου ἐ.ε. ἐπραγματοποιήθη τὸ 18ον ἐτήσιον Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος.

Τὴν προΐαν τῆς 19ης Σεπτεμβρίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίου Γεωργίου Ναυπλίου, ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομου Θεῖα Λειτουργία. Ἐν συνεχείᾳ —καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Ναῷ— ὁ Σεβασμιώτατος, μετὰ σύντομον προσφώνησιν, ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου.

Πρῶτος εἰσηγητὴς ἦτο ὁ Πανος. Ἀρχιμ. π. Ἐμμανουὴλ Καλύβας, με θέμα: «Τὸ ὀρθόδοξον ἱερατικὸν σχῆμα». Ὁ π. Ἐμμανουὴλ, ἀφοῦ ἐξήτασε τὸ θέμα ἀπὸ ἱστορικῆς, κανονικῆς καὶ θεολογικῆς ἀπόψεως, κατέδειξε τὴν ἀναγκαιότητα διατηρήσεως τοῦ παραδοσιακοῦ ἱερατικοῦ σχήματος.

Δεύτερος εἰσηγητὴς ἦτο ὁ Πανος. Ἀρχιμ. π. Δανιὴλ Γουβάλης, με θέμα: «Σύγχρονοι αἵρέσεις, πλάναι καὶ νέα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα». Ὁ π. Δανιὴλ μετὰ συντομίας, ἀλλὰ καὶ πληρότητος παρουσίασε τὰς διαφόρους προτεσταντικῆς, βουδαϊκῆς καὶ Ἰνδουιστικῆς προσελύσεως αἵρέσεις καὶ θρησκείας, αἱ ὁποῖαι ὑπόλοιπαι καὶ δι' ἀπατηλῶν προσοπειῶν λυμάνονται τὸν ὀρθόδοξον λαὸν μας καὶ ἰδιαίτερος τὴν ἀνήσυχον νεότητα.

Καὶ τὰς δύο ἀνωτέρω εἰσηγήσεις ἠκολούθησε σχετικὴ συζήτησις.

Τὴν ἐπομένην, 20ὴν Σεπτεμβρίου, τὸ Συνέδριον ἐπανελήφθη εἰς τὸ Ἄργος καὶ συγκεκρωμένως ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τῆς Χ.Ε.Ν. «Ἡ Ἁγία Φωτεινή».

Πρὸ τῆς ἐναρξέως τῶν κανονικῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἀντιπροσωπεῖα τοῦ ἸΣΚΕ, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πρόεδρόν του, π. Νικόλαον Αὐγερνιάτσουλον, προσέθη εἰς σύντομον ἀπολογισμὸν τοῦ μέχρι σήμερον ἔργου τοῦ Συνδέσμου καὶ ἐξέθεσε τὰ προβλήματα τὰ ὅποια τὸν ἀτασχολοῦν. Ἐν συνεχείᾳ οἱ ἐπιτρόσοι τοῦ ἸΣΚΕ ἐζήτησαν τὴν ἐνεργὸν συμπαράστασιν τῶν Αἰδ. Ἐφημερίων τῆς ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος, διὰ τὴν εὐδόκωσιν τῶν προσπαθειῶν πρὸς πραγματοποιήσιν τῶν στόχων τοῦ Συνδέσμου. Πάντες οἱ Αἰδ. Ἐφημεριοὶ, τῇ προτροπῇ καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἐξεδήλωσαν πρόθυμον διάθεσιν ὅπως ἀνταποκριθῶν εἰς τὸ αἶτημα τοῦτο τοῦ ἸΣΚΕ.

Μετὰ ταῦτα τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος εἰσηγητὴς, Αἰδουσιμολ. Πρωτοπρ. π. Εὐάγγελος Στασινόπουλος, με θέμα: «Πρακτικὴ καὶ προβληματικὴ τοῦ Θείου Κηρύγματος». Ὁ π. Εὐάγγελος ἀνέπτυξε συστηματικῶς: ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ Θείου Κηρύγματος, τί πρέπει καὶ τί δὲν πρέπει νὰ λέγεται ἀπὸ ἄμβωνος, ποῖος ὁ τρόπος παρουσιάσεως τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως καὶ ποῖα τὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου θ. Κηρύγματος.

Μετὰ ἀπὸ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως, ὁ Σεβασμιώτατος ἀνεκεφαλαίωσε τὰ ὅσα ἠκούσθησαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ καὶ ἐξήγαγε γενικὰ συμπεράσματα.

Τὸ Συνέδριον ἀπασχόλησεν, ἐπίσης, διάφορα διοικητικῆς - ὑπηρεσιακῆς φύσεως ζητήματα, μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων, ὁ Σεβασμιώτατος, ἀφοῦ ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τοὺς εἰσηγητὰς καὶ τὴν χαρὰν του διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τοῦ Συνεδρίου, ἐκήρυξε τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν του.

Οἱ Αἰδουσιμώτατοι Σύεδροι ἀνεχώρησαν ἐκδήλως ἰκανοποιημένοι διὰ τὴν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ Συνεδρίου.

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Συνεχίζων την παράδοσιν τών τελευταίων ετών, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστάδουλος ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς τῆς περιφέρειᾶς του χαίρειον - μήνυμα, ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους. Εἰς τοῦτο περιέχονται ἐπίκαιραι «θέσεις» ἐπὶ θεμάτων Παιδείας καὶ συνιστᾷ ἐκδήλωσιν ἀγάτης τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ καθηγητάς. Μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸ μήνυμα ἐπισημαίνονται καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ἄν τὸ ἔργο σας δὲν εἶχε τίς διαστάσεις μιᾶς ἀληθινῆς ἀνθρωποπλασίας, θὰ ἦσαν μιὰ ἀκρωτηριασμένη ἐπαγγελματικὴ μέριμνα γιὰ τὸν μαζάνθρωπο καὶ σεῖς δὲν θὰ εἶχατε δικαίωμα στὸ σεβασμὸ ὅλων μας. Ἡ Παιδεία εἶναι μέριμνα γιὰ ἀρετὲς καὶ ὄχι γιὰ καριέρες. Δὲν εἶναι γνώσεις ἀλλὰ μ ο ρ φ ὄ σ ε ι ς. Δὲν εἶναι εἰδικότητες, ἀλλὰ στάση ζωῆς. Δὲν εἶναι ἀποστήθιση, ἀλλὰ κρίση. Δὲν εἶναι κτήση, ἀλλὰ περιπέτεια. Δὲν εἶναι ἐγκεφαλικὸ σύνδρομο, ἀλλὰ πνευματικότητα καὶ ἀληθινὴ ψυχαγωγία. Εἶναι σπονδὴ στὸ πρόσωπο, στὴν ἰερότητα καὶ θεϊότητά του. Ἄλλοιῶς ἐμφυλίζεται σὲ ἐπικίνδυνη, γιὰ τὴ μοῖρα αὐτοῦ τοῦ τόπου, πραγματικότητα, σὲ ἐκτροφεῖο γενετσάρων καὶ ἀνεπαρκῶν μετριοτήτων».

Ίερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Συγχαρητήριο ἐπιστολὴν εἰς ὅλους τοὺς ἐκ τῆς ἐπαρχίας του ἐπιτυγχόντας εἰς Ἀνωτάτας καὶ Ἀνωτέρας Σχολὰς ἀπέστειλεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλείας καὶ Ὠλένης κ. Γερμανός. Ἡ ἐπιστολὴ συναυθεύετο ὑπὸ ἀναμνηστικοῦ δώρου.

Ίερά Μητρόπολις Κίτρους

Κατόπιν ἐπιμόνου προσκλήσεως πνευματικῶν του τέκνων καὶ φίλων καὶ μὲ τὴν πρόθυμον συγκατάθεσιν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Στυλιανοῦ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, τὸν Αὐγουστον (ἀπὸ 1ης μέχρι 22ας) ἐπεσκέφθη τὴν Αὐστράλιαν, ἔνθα ἔσγινε δεκτὸς μὲ πολλὴν ἐγκαρδιότητα τόσο ἀπὸ τὰς ἐκκλησιαστικὰς (Θεοφίλ. Ἐπίσκοποι Θεουπόλεως κ. Παντελεήμων καὶ Δέρβης κ. Ἰεζεκιήλ) καὶ τὰς ἐκεῖ ἑλληνικὰς Ἀρχὰς (Πρέσβυς εἰς Καμπέραν κ. Ἀλέξ. Βαγενᾶς, Πρόξενοι: εἰς Μελβούρνην κ. Ἰ. Γεωργιάδης, εἰς Σίδνεϋ κ. Ἐμμ. Πέϊος, εἰς Ἀδελαΐδα κ. Κ. Καραμπέτης καὶ εἰς Μπρίσμπαν κ. Ἀλέξ. Φρυλίγγος, Ὑπατος Ἀρμοστής τῆς Κύπρου κ. Π. Βανέζης) ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. κ. Μιλτ. Σπύρου καὶ τοὺς ἀπόδημους ἀδελφοὺς μας, πολλοὶ τῶν ὁποίων προέρχονται ἀπὸ τὴν μητροπολιτικὴν του περιφέρειαν.

Εἰς τὸ βραχὺ σχετικῶς διάστημα τῆς παραμονῆς του εἰς τὴν Αὐστράλιαν ὁ Μητροπολίτης Κίτρους ἐπεσκέφθη ὅλα σχεδὸν τὰ μεγάλα κέντρα, ὅπου ὑπάρχει πολυάριθμον ἑλληνικὸν στοιχεῖον (Σίδνεϋ, Μελβούρνη, Καμπέραν, Ἀδελαΐδα, Μπρίσμπαν, ἐχοροστάτησεν εἰς πανηγυρικοὺς Ἐσπερινούς καὶ ἐλειτούργησεν ὠμιλήσας εἰς πολυπληθῆ ἐκκλησιασμάτα τῇ συμμετοχῇ καὶ τῶν ἑλληνικῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν, ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ πληθίου τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν

δραστηριότητα τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ ἐπισκέψεις καὶ ὀμιλίας εἰς μονὰς, σχολεῖα καὶ κοινωφελῆ ἱδρύματα, ἰδίως Γηροκομεία, ἐπεσκέφθη πολλὰ ἀξιοθέατα καὶ εἶχεν ἀρκετὰς χρησίμους συναντήσεις καὶ ἐπαφὰς μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ κατέχουν καὶ ὑψηλὰς πολιτικὰς θέσεις (π.χ. ὁ σερ Ἀθ. Τζώρτζι, ὁ βουλευτὴς κ. Θεόδ. Σιδηρόπουλος, ἐκ Κατερίνης, ὁ γερουσιαστὴς κ. Πέτρος Κεχαγιάδης, ἐκ Κατερίνης ἐπίσης, μέλος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Σίδνεϋ καὶ τοῦ Λαϊκοῦ Δικαστηρίου, ὁ γερουσιαστὴς κ. Τ. Καλδῆς, ὁ πολιτευτὴς κ. Ἰωάν. Κέκης κ.ἄ.), καὶ ἰδίᾳ τοὺς προερχομένους ἐκ Πιερίας, οἱ ὅποιοι ἰδιαίτερα ἐχάρησαν τὴν ἐκεῖ παρουσίαν του. Εἰς τὸ Σίδνεϋ ἔδωσε διάλεξιν μὲ θέμα: «Παράδοσις καὶ ἐνότης βασικὰ στοιχεῖα προόδου τοῦ Ἕλληνοσ ἀποδήμου», τὴν ἑποῖαν παρηκολούθησαν μετ' ἐνδιαφέροντος ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος, κληρικοὶ, ἐπίλεκτα μέλη τῆς ἑλληνικῆς παροικίας καὶ πλῆθος κόσμου, καὶ μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησε κατατοπιστικὸς καὶ ὠφέλιμος διάλογος. Ἐπίσης, παρακληθεῖς, ἀπηύθυνεν ἀπὸ ραδιοφώνου πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῆς Αὐστραλίας τὸ ἀκόλουθον Μήνυμα:

«Ἀδελφοί μου συμπατριῶτες,

Μὲ ἰδιαίτην χαρὰ καὶ συγκίνησι ἐπικοινωνῶ μὲ σᾶς, τὰ ξηνητεμένα ἀδέλφια μας σ' αὐτὴ τὴν ὁμορφὴν καὶ φιλόξενη χώρα. Βρίσκομαι ἐδῶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν εὐλογία καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Πρωθυεράρχου σας καὶ ἀγαπητοῦ μου ἀδελφοῦ, τοῦ Σεβασμωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Στυλιανοῦ, γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν: Νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ, νὰ γνωρίσω ἀπὸ κοντὰ τὴν ἐδῶ ζωὴ σας, τίς ἐπιτυχίες σας ἀλλὰ καὶ τίς δυσκολίες σας καὶ τὰ προβλήματά σας καὶ νὰ χαρῶ τὴ ζεστασιά τῆς ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς σας ψυχῆς. Καὶ αἰσθάνομαι πρᾶγματι εὐτυχῆς γιὰ τὴν εὐλογία αὐτὴ ποὺ μοῦ χάρισε ὁ Θεός. Ἄς εἶναι εὐλογημένο τὸ Ὄνομά Του.

Ἡ ἐπίσκεψίς μου στὴν Αὐστράλιαν ἦταν γιὰ μὲς τὴν κυριολεξίαν ἀποκάλυψις. Εὐρῆκα ἐδῶ ὄχι μόνον μιὰ πολυπληθῆ ἑλληνικὴ ὁμογένεια μὲ ἀξιοθαύμαστη πρόοδο ἀτομικῆ, οἰκογενειακῆ καὶ εὐρύτατα κοινωνικῆ, ἀλλὰ καὶ κάτι πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι προσδοκοῦσα, ὅταν ξεκίνησα ἀπὸ τὴν Πατρίδα. Εὐρῆκα, θὰ ἔλεγα, στὰ πρόσωπά σας μιὰ πραγματικὴ, γνήσια καὶ ἀληθινὴ Ἑλλάδα. Μιὰ Ἑλλάδα ἀγνή καὶ ζωντανή, μ' ἐκείνη τὴ ζωογόνα ζεστασιά τῆς ψυχῆς της καὶ τὸ ἀθλόωτο καὶ γεμάτο νοσταλγικὰ ὁράματα βλέμμα της. Τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ διπλὸ φωτοστέφανο, τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς μας πίστεως καὶ τῶν ὠραίων καὶ εὐγενῶν παραδόσεών της, ποὺ τὴν κάμουν νὰ ξεχωρίζει σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμον.

Κρατεῖστε, ἀγαπητὰ μου ἀδέλφια, σφιχτὰ στὴν καρδίαν σας αὐτὴ τὴν πολύτιμη κληρονομιά. Ἄν δὲν φέρατε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν Πατρίδα, πέραντας τὸν δρόμον τῆς ξηνητείας, αὐτὰ τὰ δύο καὶ μόνον εἶναι ἀρκετὰ νὰ στερεώσουν καλὰ τὰ πόδια σας, νὰ στηρίξουν τίς καρδιές σας, νὰ σᾶς ὀπλίουν μὲ αὐτοπεποίθησι καὶ δύναμι ἀκατάβλητη, γιὰ νὰ προχωρήσετε στὴ δύσκολη ἀλλὰ δημιουργικὴ πορεία σας στὸν καινούργιον τόπον, ποὺ γίνεται τῶρα νέα πατρίδα σας καὶ πατρίδα τῶν παιδιῶν σας. Ἀρρηκτα δεμένοι μὲ τὴν Ἁγία Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία μας, χωρὶς ἐπικίνδυνες ψυχικὰς ταλαντεύσεις, ἀφοσιωμένοι καὶ πειθαρχικοὶ πάντοτε ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον στοὺς ὑπεύθυνους πνευματικούς σας Πατέρες, τὸν Σεβασμωτάτον Ἀρχιεπίσκοπόν σας, τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Ἐφημερίους σας, κάτω ἀπὸ τὴ φωτισμένη καὶ ἀσφαλῆ σκέπη τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, πιστοὶ

τηρηται των παραδοσιακών μας ήθων, που φέρατε από την Πατρίδα και που πρέπει διαδοχικά να μεταδίδετε και στα παιδιά σας, ενώμενοι πάντοτε στα μεγάλα και στα μικρά και μακριά από τις μικροφιλόδοξες δλέθριες διαφρέσεις, είναι βέβαιο ότι όλο και περισσότερο θα εδδοκιμείτε και σαν άτομα και σαν εθνική οικογένεια για την προκοπή τη δική σας, για το καλό της φιλόξενης αυτής χώρας, για την τιμή της Πατρίδας μας. Και εμείς θα είμαστε υπερήφανοι για σάς.

Λεχθείτε, αγαπητά μου αδέρφια, μαζί με την αγάπη μου, τον εγκάρδιο από την Ελλάδα μας χαιρετισμό των δικών σας, των γονέων σας, των αδελφών σας, των συγγενών σας, των φίλων σας, των συγχωριανών σας. Όλοι εκεί σās σκεπτόμαστε και προσευχόμαστε για σās. Επιστρέφοντας στην Πατρίδα, θα μεταφέρω εκεί το δικό σας χαιρετισμό και την αγάπη σας, μαζί με τις εξαιρετες εντυπώσεις μου και το έλπιδοφόρο μήνυμα, ότι σείς, τα ξενητεμένα αδέρφια μας στην Αυστραλία, είσθε και θα μένετε πάντα με το Χριστό και την Ελλάδα στην καρδιά, πιστοί Ορθόδοξοι Χριστιανοί και στην ψυχή αληθινοί Έλληνες.

‘Ο Θεός να είναι μαζί σας!..

‘Η ως άνω επίσκεψις του Σεβ. Κίτρου εις την Αυστραλίαν υπήρξε πράγματι πλούσια εις εντυπώσεις και εμπειρίαν και από πάσης απόψεως ωφέλιμος, ανέγραψε δέ δι’ αυτήν και διά το πρόσωπον του Σεβασμιωτάτου λίαν φιλοφρόνως ό έν Αυστραλία έλληνικός τύπος.

*

Περατωθείσας της εις Αυστραλίαν επισκέψεως, ό Σεβ. Κίτρου την 24ην μετέβη εις την Ιαπωνίαν, ένθα από του 1859 υπάρχει συγκεκριμένη Ορθόδοξος Ιαπωνική Έκκλησία. ‘Η έν λόγω Έκκλησία έχει σήμερα Αρχιεπίσκοπον, 1 Έπίσκοπον (εκτός του άμέως εκ της Ρωσικής Έκκλησίας έξαρτωμένου Έπισκόπου Μοζάρσκι Σαγιάμα), 100 ναούς, 30 Ιερείς, 1 Σεμινάριον και περίπου 26 χιλιάδες πιστούς.

Εις τό Τόκιο τον έδέχθησαν με τιμήν και αγάπην ό Σεβ. Προκαθήμενος της Ορθόδοξου Ιαπωνικής Έκκλησίας κ. Θεοδόσιος μετά κληρικών συνεργατών του, ό Πρέσβυς της Ελλάδος κ. Κ. Λυμπερόπουλος, ό Διευθυντής της Υπηρεσίας του ΕΟΤ. κ. Δημ. Βρατσάνος και οι έλάχιστοι εκεί έλληνες. Την Κυριακήν, 28ην Αύγουστου, ώμίλησεν εις τον Καθεδρικών Ναόν κατά την Αρχιερατικήν θείαν Λειτουργίαν, εις την όποιαν παρέστησαν επίσης ό Πρέσβυς και τό προσωπικόν της Πρεσβείας μας, μετά εγκάρδιον προσφώνησιν του λειτουργήσαντος Αρχιεπισκόπου, και άντηλλάγησαν άναμνηστικά.

Κατά την πενήτημερον διαμονήν του εις Ιαπωνίαν είχαν εύκαιρίας έπωφελών επαφών και χρησίμου κατατοπισμού εις τά προβλήματα της τοπικής νεαρής και όλιγαριθμου Ορθόδοξου Έκκλησίας, της γνωριμίας ένός ιδιορρυθμου πολιτισμού, καθώς και της επισκέψεως άξιολόγων περιοχών, ως Άσαζα, Άσάχουσα έντός του Τόκιο, Καμακούρα (παλαιός Σινδουικός ναός), Γιοκαχάμα (ώραία Ορθόδοξος Έκκλησία), Νίκο (Τσουζεντζι, Γουάτερ Φώλ, Τσόογκ) και άλλων.

Κατά την επιστροφήν αυτού ό Σεβασμιωτάτος διήλθεν από Σιγκαπούρην, ένθα και παρέμεινεν επί μίαν ήμέραν, φιλοξενηθείς υπό του εκεί Έπιτίμου Προξένου της Ελλάδος κ. Μ. Μαυρολέοντος και ξεναγηθείς ύπ’ αυτού και του Καθηγούτου του Πανεπιστημίου κ. Παύλου Ταιγανίδη εις τά άξιόθεατα της πόλεως. Εις την Ελλάδα άπέστρεψε την 30ην Αύγουστου με τάς άρίστας των έντυπώσεων.

‘Ιερά Μητρόπολις Μηθύμνης

‘Ο έν ‘Αμερική έγκατεστημένος κ. Γεώργιος Κοροβίνης, όστις κατάγεται έν της Βατούσης Μηθύμνης, διέθεσε τό ποσόν των 2.000.000 δρχ. διά τά εύαγή Ιδρύματα της έπαρχίας Μηθύμνης.

‘Ο Σεβ. Μητροπολίτης κ. ‘Ιάκωβος κατένευσε τό άνωτέρω ποσόν εις: τό Μαθητικόν Οικοτροφείον της ‘Ι. Μονής Λειμώνος, εις τό Γηροκομείον, τό ‘Ορφανοτροφείον, τό Μαθητικόν Οικοτροφείον Μανταμάδου και τό Φιλάνθρωπον Ταμείον της ‘Ι. Μητροπόλεως, έξέφρασε δέ τάς θερμάς εύχαριστίας αυτού εις τον φιλόανθρωπον όμογενή.

‘Ι. Μητρόπολις Πειραιώς

Τό Πνευματικόν Κέντρον του ‘Ι. Ναού Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Παλαιάς Κοκκινιάς ένεκαινίασε την Κυριακήν 9ην Οκτωβρίου ό Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιώς κ. Καλλίνικος. Μετά τον καθιερωμένον άγιασμόν, ήκολούθησε μουσικόν πρόγραμμα της νεανικής χορωδίας της Ένορίας. Σημειούται ότι τό έγκαίνιασθέν Κέντρον είναι έν έκ των 15 λειτουργούντων σήμερα εις τον χώρον της ‘Ι. Μητροπόλεως. Γίνονται προσπάθειαι και οι ύπόλοιποι 12 ένοριακοί ναοί να αποκτήσουν τό Πνευματικόν Κέντρον τον.

—Είδικην εκδήλωσιν διά να τιμηθούν οι έπιτυχόντες εις Άνατάτας και Άνωτέρας Σχολάς ώργάνωσεν ή ‘Ι. Μητρόπολις εις τό Πνευματικόν Κέντρον του ‘Ι. Ναού Άγίου Σπυρίδανος. Κατά την διάρκειάν της οι έπιτυχόντες, άπόφοιτοι των «Νεανικών Ένοριακών Συντροφιών» της Μητροπόλεως, ήκουσαν σύντομον προσλαλιάν του Σεβ. κ. Καλλινίκου ως προς τάς εύθύνας τάς όποιάς έπωμίζονται με την εισοδόν των εις τά Α.Ε.Ι. και τον ρόλον τον όποιον όφείλουν να διαδραματίσουν εις την σύγχρονον κοινωνίαν ως άδριανοι έπιστήμονες.

—Παραλήσεις ύπέρ των ναυτιλλομένων γίνονται κάθε Πέμπτην 5.30’ μ.μ. εις τον Ι. ναόν Άγίων Αναργύρων Καλλιπόλεως Πειραιώς. Άκολουθεί συνάντησις του ιεροκήρυκος κ. ‘Ιερ. Φούντα με γυναίκας - συζύγουσ ναυτικών. Άπό τάς συναντήσεις αυτές θα έπισημανθούν οι προβληματισμοί και οι πνευματικές άνάγκες των ναυτικών, ώστε να όργανωθεί λυσιτελέστερον ή ποιμαντική μέριμνα ύπέρ αυτών και των οικογενειών των.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ

‘Ο 12ος κατά σειράν Ιερός Ναός, διά την θεράπειαν των θρησκευτικών άναγκών των άνδρών του Σώματος, ένεκαινιάσθη την 4ην Οκτωβρίου, εις τάς έγκαταστάσεις της Έλληνικής Χωροφυλακής εις Άμυγδαλέζαν (Μενιδι) Άττικής. ‘Η τελετή των θυρανοιεζίων έτελέσθη υπό του Σεβ. Μητροπολίτου Άττικής κ. Δαροθέου, συμπαραστατούμένου υπό του Προϊσταμένου της Θρησκευτικής Υπηρεσίας του Σώματος, πανσο. άρχιμ. κ. Εόσθεβίου Πιστολή. Παρέστησαν ό Γεν. Γραμματέυς του ‘Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως κ. Π. Άναγνωστάτουλος, ό Άρχηγός και ή ‘Ηγεσία της Χωροφυλακής, άλλοι αξιωματικοί και όπάλιτες.

Ο νέος Ι. Ναός είναι αφιερωμένος εις την Ύπεραγίαν Θεοτόκον και την προστάτιδα του Σώματος Αγίαν Ειρήνην, ἀνιγέρθη δὲ με πρωτοβουλίαν τῆς Θερησκευτικῆς Ὑπηρεσίας καὶ συνδρομῆν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Χωροφυλακῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ο Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας VITALY BOROVVOY ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς Βανκούβερ εἶπε, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς, ὡς ταῦτα μεταφράσθησαν ὑπὸ τῆς «Ἐπισκοπείας»:

«Οἱ νέες ἐκκλησιαστικὲς καὶ κοινωνικο - πολιτικὲς συνθήκες τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας στὴν ὁποία ζοῦμε μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ συσσωρεύσαμε μίαν πλούσια ἐμπειρία χριστιανικῆς μαρτυρίας καὶ ἐνσαρκώσεως τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας στὴ ζωὴ. Ἡ πείρα μας μᾶς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς μαρτυρίας αὐτῆς στὸ σύγχρονο κόσμον δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ παρὰ μόνον ἂν οἱ ἀλήθειες τῆς Ὁρθοδόξιας ἐνσαρκωθοῦν στὴ ζωὴ καὶ τύχουν τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀνθρώπων διὰ μέσου τῆς "ὀρθοπραξίας" μας. Καὶ εἰδικότερα: ἂν ὁμιλοῦμε γιὰ ἐνότητα, θὰ πρέπει πρῶτα ἅπ' ὅλα νὰ ξεπεράσουμε οἱ ἴδιοι τὶς ἱστορικὰς διαίρεσεις μας δίνοντας τὸ παράδειγμα τῆς ἐνότητος αὐτῆς στὴν πρακτικὴ, τὴ ζωὴ, τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κανονικὴν δομὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἄν ὁ ἄρτος τῆς Εὐχαριστίας εἶναι ὁ ἄρτος τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τοῦ δειπνοῦ τοῦ Ἁγίου στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι φυσικὸ νὰ καταστοῦμε ὑπεύθυνοι γιὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς πείνας, τῆς ἀθλιότητος, τῆς φτώχειας, τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐκδηλώσεων τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας. Ἄν ἔχομε κληθῆ νὰ ζήσωμε ἐνωμένοι μέσα στὴν Ἐκκλησία, θὰ πρέπει νὰ καταπολεμήσωμε τὴν ἐχθρότητα, τὶς φυλετικὰς διακρίσεις, τὶς διαίρεσεις τῶν ἀνθρώπων σὲ φυλές, γλώσσας, πολιτισμοὺς ἢ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις. Ἄν συμμετέχωμε στὸ Ποτήριον τῆς εἰρήνης, ὅλες οἱ Ἐκκλησίαι μας ἔχουν τὴν ὑποχρέωση νὰ ὑπηρετήσουν τὴν εἰρήνην, νὰ ἀγωνισθοῦν κατὰ τοῦ μιλιταρισμοῦ, τῶν ἐξοπλισμῶν, τῆς πυρηνικῆς καταστροφῆς γιὰ νὰ προστατεύσουν τὸ ἱερὸ δῶρο τῆς ζωῆς στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ο πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' ἐξ ἀφορμῆς τοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτου συγκληθέντος Παγκοσμίου Συνεδρίου τῶν κοινωνικῶν μέσων ἐνημερώσεως ἐδήλωσεν, ὅτι ταῦτα δι' ἀντικειμενικῆς μεταδόσεως πληροφοριῶν καὶ ἀποφυγῆς μεταδόσεως μονομερῶν καὶ προκατειλημμένων ἀπόψεων θὰ ἠδύναντο νὰ συντελοῦν εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

—Ο διακεκριμένος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Βιέννης Καρδινάλιος FRANZ KOENIG ἐν διαλέξει του ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιμαρτύσεως τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ καὶ δημοσίῳ βίῳ διὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Ἰδιαιτέρως κατέκρινε τὴν διάστασιν μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐν ταῖς χώραις τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας. Οἱ ὁπαδοὶ μιᾶς θρησκείας ἐν ταῖς χώραις ταύταις διακρίνονται καὶ θεωροῦν-

ται ὡς πολῖται δευτέρας κατηγορίας. Οὕτω λ.χ. δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ γίνουν διδάσκαλοι καὶ ἀξιωματικοί, ἢ νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὸ ραδιόφωνον ἢ τὴν τηλεόρασιν.

—Ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ ἐνετάθησαν τὰ ἀστυνομικὰ μέτρα ἐναντίον τῶν ρωμαιοκαθολικῶν πιστῶν. Οὕτως ἐφυλακίσθησαν προσφάτως δεκάδες μελῶν τοῦ πάγκοσμου τῶν Φραγκισκανῶν μετὰ τὴν κατηγορίαν ὅτι διεξάγουν ἀπαιτητικὰ μαρξωτικῶν ἔργων.

—Συμφώνως πρὸς τελευταίαν στατιστικὴν τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1982 ὑπῆρχον ἐν Ἰαπωνίᾳ 418.410 βαπτισμένοι Ρωμαιοκαθολικοί, ἐξ ὧν οἱ 10.359 εἶναι κληρικοὶ διαφόρων βαθμῶν. Αἱ βαπτίσεις τῶν ἐνγλήκων ὑπερβαίνουν τὰς τῶν ἀγγλίκων (εἰς 4.750 βαπτίσεις παιδιῶν ἀντιστοιχοῦν 5.507 βαπτίσεις ἐγγλίκων).

—Ο Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' εἰς ὁμιλίαν του εἰς τὴν «Παπικὴν Ἀκαδημίαν Διπλωματῶν» ἐτόνισεν, ὅτι καὶ ἡ διπλωματία δύναται νὰ ἔχῃ ἀποστολικὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ συντελῆ εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

—Οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ τῆς Ἰσπανίας ἐκδηλώνουν ἀνησυχίας διὰ ἐτοιμαζόμενον κρατικὸν νόμον, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα θὰ περιέλθουν μεσοπροθέσμως εἰς κρατικὰς χεῖρας, ἵνα ἐν συνεχείᾳ μακροπροθέσμως ἐξωσθῇ ἡ Ἐκκλησία ἐκ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου. Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἐν Ἰσπανίᾳ 3.500 σχολεῖα, ἐν οἷς φοιτοῦν 2 ἑκατομμύρια μαθητῶν καὶ διδάσκουν 23.000 μέλη διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ταγμάτων.

—Τὴν 25ην Σεπτεμβρίου ἐκκλησιαστικαὶ χοροὶ εἰς ὁλοκληρῶν τοῦ κόσμου μετόχον τῆς Θ. Λειτουργίας ἐν Ἁγίῳ Πέτρῳ τῆς Ρώμης κατὰ τὸν ἐορτασμὸν τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἰωθελίου τοῦ Πάπα Ἰωάννου - Παύλου τοῦ Β' συμπληρώσαντος 25 ἔτη εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμῶν.

—Τὸ ἐν Ρώμῃ Ποιμαντικὸν Κέντρον «CORDA CORDIS» προετοιμάζει φεστιβάλ θρησκευτικοῦ ἄσματος, ἀναφερομένου εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Τὰ καλύτερα 12 ἄσματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιλεγοῦν, θὰ κυκλοφορήσουν εἰς δίσκον μακρᾶς διάρκειας.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐόρτασε προσφάτως ἐν Μ. Βρεταννίᾳ τὴν συμπλήρωσιν 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς περιφημοῦ Κινήσεως τῆς Ὁξφόρδης, ἧτις ἀπὸ τοῦ 1833 συνεβάλετο εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνανέωσιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ εἰς τὴν ἐναρξιν οἰκουμενικοῦ διαλόγου ἰδίως μετὰ τῶν Ρώσων Ὁρθοδόξων. Ἡ Ὁξφόρδεις κίνησις ἐπέδρασε τὴν ἐνίσχυσιν τῶν «καθολικῶν» στοιχείων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐτόνισε τὴν σημασίαν τῶν μυστηρίων καὶ ἰδίως τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς διακρίσεως κλήρου καὶ λαοῦ καὶ ἐζήτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας.

Ἡ 150ῆ ἐπέτειος τῆς Ὁξφορδεῖος κινήσεως ἐορτάσθη μεγαλοπρεπῶς. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐτελέσθη πανηγυρικὴ Θ. Λειτουργία, καθ' ἣν ἐκήρυξεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καντουαρίας καὶ Ποιμῶν Δρ. Ράνου.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Χρυσόστομου Θέμελη, Μητροπολίτου Μεσσηνίας, **ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑ**, Ἀθήναι, 1982, σχ. 8ον, σελ. 144.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος εἶναι εἰς τῶν πολυγραφωτέρων Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν, δημοσιεύσας μέχρι τοῦδε ἑβδομήκοντα περίπου ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 28 ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Εὐβοίας καὶ ἀποτελοῦν λαμπρὰν συμβολὴν εἰς τὴν καθ' ὅλου Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ τελευταῖον τούτων εἶναι τὸ ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» λίαν ἐπιμελημένως ἀνατυπωθὲν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱεροκήρυκες ἐν Εὐβοίᾳ», ὅπερ ἐκτείνεται εἰς 144 σελίδας.

Ἐν ἀρχῇ ὁ ἀκαταπόνητος περὶ τὴν συγγραφὴν Ἱεράρχης, ἀφοῦ ἐξαιρεῖ εἰσαγωγικῶς τὴν σημασίαν τοῦ θεοῦ κηρύγματος καὶ τονίζει: «φορεῖς καὶ ἐξαγγελεῖς» αὐτοῦ εἶναι, κατὰ τὴν παράδοσιν, οἱ κληρικοί, παρέχει σποραδικὰς, ἀλλὰ λίαν ἐνδιαφερούσας καὶ διαφωτιστικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐν Εὐβοίᾳ ἀπὸ τῆς ἡ' ἑκατοστατηρίδος μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Οὕτω μνημονεύονται: ἢ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τοῦ ἱεροῦ ἀμβωνος ρητορικῆς συμβαλλόμενοι ἱεροκήρυκες Ἰωάννης «μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος Εὐβοίας», ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 744 ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς γῆσου ταύτης· ὁ δὲ Νίκων ὁ «Μετανοεῖτε» (920-998)· ὁ ἐκ Μυστρᾶ τῆς Λακωνίας δσιος Γρηγόριος (α' αἰών)· ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀχομινάτος ἢ Χωνιάτης (1182-1222)· ὁ Εὐβοεὺς δσιος Ἰωσήφ (ιδ' αἰών)· ὁ δσιος Συμεὼν ὁ ἀνυπόδητος καὶ μονοχίτων καὶ ὁ δσιος Δαυὶδ ὁ ἐν Εὐβοίᾳ (ιστ' αἰών).

Ἐν συνεχείᾳ ὁ σ. παρουσιάζει τοὺς ἐν τῷ νομῷ Εὐβοίας ἱεροκήρυκας «ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1922 ἀναστατάσεως τῆς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου». Οὕτως ἀναφέρονται οἱ Καλλίνικος Ἰάσων, Καλλίνικος Καστόρχης, Δαυὶδ Τολμίδης, Ἀναθμιος Λιερός, Ἐπιφάνιος Παναγιωτόπουλος, Χριστοφόρος Ἰγγλέσης, Ἰωάσαφ Σιάκος, Νεόφυτος Μάγνης, Λεόντιος Πετρίδης, ἅγιος Νεκτάριος Κεφαλάς ὁ Πενταπόλεως, Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου,

Ἀθανάσιος Ἀκύλας, Γερμανὸς Τρωϊάνος, Συνέσιος Φιλιππίδης, Πολύκαρπος Συνοδινός, Ἰωακείμ Σπεταίερης καὶ Ἀντώνιος Πολίτης.

Μετὰ ταῦτα γίνεται μνεία τῶν κληρικῶν ἱεροκηρῶν, οἵτινες εἰργάσθησαν παρὰ τὴν μητροπόλιν Χαλκίδος καὶ Βορείων Σποράδων, μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1922 ἀναστάσιν τῆς μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, μέχρι σήμερον. Ἀναφέρονται οἱ: Χριστοφόρος Δεσούρης, Χρυσόστομος Ζέρβας, Γεώργιος Δημόπουλος, Χριστοφόρος Καλύδας, Βασίλειος Οἰκονόμου, Εἰρηναῖος Γεωργιάδης, Ἰγνάτιος Καπνίσης καὶ Διονύσιος Μάνταλος.

Ἐξ ἄλλου γίνεται λόγος ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου συγγραφέως διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1922 μέχρι σήμερον ἱεροκήρυκας τῆς μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου. Οὗτοι εἶναι οἱ Ἀθανάσιος Κοντορρηγόπουλος, Ἱερόθεος Κωνσταντινίδης, Δημήτριος Θεοδόσης, Χρυσόστομος Ζέρβας, Βαρνάβας Τζωρτζάτος (νῦν μητροπολίτης Κίτρους), Τιμόθεος Χαλόφτης, Αὐγουστίνος Καντιώτης (νῦν μητροπολίτης Φλωρίνης), Κωνσταντίνος Χάρης, Ἀγγελος Κορωνάιος, Θεόφιλος Διονυσίου καὶ Ἀμφιλόχιος Διακάκης.

Τέλος ἐν σημειώσει, ἡ ὁποία ὡς εἶδος παραρτήματος ἐπισφραγίζει τὴν ἐνδελεχῆ καὶ λίαν ἐπιμελημένην παρουσίαν τῶν ἐπισήμως διορισθέντων ἐν Εὐβοίᾳ ὡς ἱεροκηρῶν, ὁ ἅγιος Μεσσηνίας ἀναφέρει δι' ὀλίγων καὶ ἄλλους σπεύραντας τὸν θεῖον λόγον εἰς τὴν Εὐβοίαν. Οὕτως ἀναφέρονται οἱ Ἱεράρχαι τῆς Εὐβοίας, οἱ πρωτοσύγκελλοι αὐτῶν, ὡς καὶ ἕτεροι κληρικοί καὶ λαϊκοί, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔχουν διαπρέψει καὶ τέλος ἱεραποστολικά τινα σωματεία.

*

Ἡ δι' ὀλίγων ἐπισκόπων τῆς περιεχομένου τῆς παρουσιαζομένης μελέτης τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομου πείθει, ὅτι πρόκειται περὶ σπουδαιότητος συμβολῆς οὐ μόνον εἰς τὴν καθ' ὅλου Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ τῆς Εὐβοίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καθ' ὅλου Ἱστορίαν τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἢ τῆς ἱεράς τοῦ ἀμβωνος ρητορικῆς. Τὸ γεγονός, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν παρουσιαζομένων ὑπὸ τοῦ σ. ἱεροκηρῶν εἶναι μεγάλα προσωπικότητες, αἱ ὁποῖαι οὐ μόνον

τοσ ἔναντι τῶν ξένων ἐργατῶν, ἡ ὁποία ἀντίκειται εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ.

—Ἡ «Οἰκουμενικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Γαλλικῆς Συνόδου τῶν ἐπισκόπων» ἐδημοσίευσεν κείμενον περὶ τῆς λεγομένης «εὐχαριστιακῆς φιλοξενίας μετὰ Χριστιανῶν τῶν Μειερωθμισμένων Ἑσλαβικῶν ἐν Γαλλίᾳ», ὅπερ κατ' ἀρχὴν ἀπαγορεύει τὴν INTERCOMMUNIO μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν, δοθέντος ὅτι ἡ εὐχαριστιακὴ κοινωνία εἶναι ἀχώριστος μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας. Ἡ INTERCOMMUNIO, κατὰ τὸ κείμενον τοῦτο, εἶναι ἀνεπιτητέα κατ' ἐξαιρέσιν καὶ οἰκονομίαν μόνον εἰς σοβαρωτάτας περιπτώσεις πραγματικῆς πνευματικῆς ἀνάγκης.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐπὶ τὸν τίτλον «Ἑπενήκισις τῆς ἀγωνίας» ὁργανώθη ἐν Φρανκφούρτῃ ἐν πρῶτον κοινὸν Συμπόσιον ἐκπροσώπων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Προτεσταντικῶν Ἑσλαβικῶν πρὸς χάραξιν κοινῆς πολιτικῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐν Γερμανίᾳ ξένων ἐργατῶν. Οἱ μετέχοντες τοῦ Συμποσίου ἀπέφρασαν τὴν Κυβέρνησιν τῆς Δ. Γερμανίας νὰ ἐπιδεινώσῃ τὰ διὰ τοὺς ξένους ἐργάτας ἐχθρικά μέτρα. Τὰ φαινόμενα κρίσεως ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ καὶ ἡ ἀνεργία μεγάλων μαζῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν δι' ἄλλων μέτρων καὶ οὐχὶ διὰ τῆς αὐξανομένης ἐχθρότη-

νον διέπρεψαν εις τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ καὶ κατηγγάϊσαν τὸν καθ' ὅλου ἐκκλησιαστικὸν βίον, ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ μελέτη τοῦ Σεβασμιωτάτου προσφέρει πολυτιμότητας ὑπηρεσίας εἰς πάντας τοὺς θέλοντας νὰ μελετήσουν τὴν καθ' ὅλου πνευματικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ παρούσα ἐργασία ἔχει πάσας τὰς ἀρετὰς τῶν λοιπῶν ἐργασιῶν τοῦ Σεβασμιωτάτου συγγραφέως. Ἰδιαίτε- ρως ἐξαιροῦμεν τὴν ἀναδιόφθιν καὶ ἀξιοποίησιν τοῦ σχε- τικοῦ ἀρχαϊκοῦ ὕλικου, τὴν γνῶσιν τῆς σχετικῆς ἐλ- ληνικῆς διβλιογραφίας, τὴν σαφήνειαν καὶ ἐνάργειαν τῆς διατυπώσεως εἰς ἀφογοῦν γλωσσικὴν μορφήν, τὴν ἐπισή- μανσιν τοῦ οὐσιώδους καὶ τὴν ἀρίστην συμπλήρωσιν τῆς ἐκθέσεως διὰ τῶν καταλλήλων ὑποσημειώσεων.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

J. B. Bossuet : Στους Ἁγίους Ἀποστόλους Πέτρο καὶ Παῦλο Πανηγυρικοί. Προλεγόμενα - Μετά- φρασις Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα. Ἀθήνα 1983.

Ἄπο Μπоссυэ ἀνήκει στή χορεία τῶν Γάλλων κλασ- σικῶν συγγραφέων. Ἐλαμψε κατὰ τὸ 17 αἰῶνα. Εἶναι ἄγνωστος κυρίως (γιατὶ ἔγραψε καὶ ἄλλα ἔργα), ὡς ἐκ- κλησιαστικὸς ρήτορας.

Ἀπὸ τὸν Σεβ. πληροφοροῦμαστε, στὰ Προλεγόμενά του, ὅτι «οἱ τρεῖς δημοσιευόμενοι ἐδῶ πανηγυρικοὶ λόγοι στοὺς Ἁγίους Πέτρο καὶ Παῦλο, εἶναι οἱ μόνοι τοῦ δια- σῶζονται ἀναφορικὰ μὲ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς Ἀποστό- λους». Καὶ ὅτι ἡ χρονολογία ποὺ ὁ καθένας ἐκφωνήθη- κε, παραμένει ἀμφίβολη.

Εἶναι πολὺτιμη προσφορά στὸ ἐλληνικὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἡ μεταγλώττισή ποὺ ἐπεχείρησε ὁ λόγιος Ἱεράρ- χης μας. Τὴν ἔφερε εἰς πέρας μὲ εὐσυνειδησία, πηγαία ἐμπνευση καὶ ἀγάπη πρὸς τὸ κείμενο. Ὁ Μπоссυэ εἶναι ὄντως πολὺ μεγάλος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας. Ἀπ' ὅπου καὶ ἂν τὸν κοιτᾶς, σοῦ προκαλεῖ τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴν ἐκσταση. Τὸ ὄφος του εἶναι εὐρηματικὸ, καρπὸς «σφραγίδος δωρεᾶς». Ἡ ἰσορροπία καὶ συνάμα ἡ τόλμη τοῦ στοχασμοῦ, συνδυασμένη μὲ «πνευματικὴ ἐλευθερία» μπροστὰ στὶς παπικὲς ἀκρότητες, ἐντυπωσιάζουν. Καὶ ἡ κατοχὴ τῆς Βίβλου, μὲ τὴν προσφύα χρησιμοποίηση τῶν χωρίων τῆς, γερή. Δὲν λείπουν καὶ ἀναφορὲς στὴν πα- τερικὴ Γραμματεία.

Ἡ γλώσσα τῆς μετάφρασης, πιστῆς ἀλλὰ καὶ εὐλύ- γιστης, εἶναι μιὰ μετριοπαθὴς δημοτικὴ. Ἐξασφαλίζει ἔτσι τὴ ζωντάνια, τὴ φρεσκάδα τῆς ἀπόδοσης, σίζον- τας καὶ τὴν εὐπρέπεια.

Συγιστοῦμε τὴν ἀπόκτηση αὐτοῦ τοῦ ὡραίου διβλίου σὲ κάθε καλλιεργημένο Ἑλληνα πιστό, μὲ πρώτους - πρώ- τους τοὺς διακόνους τοῦ ἁμῶνα καὶ τοὺς λοιποὺς θεο- λόγους μας. Ἐντρυφώντας στὶς σελίδες του, θ' ἀποκομί- σουν ὠφέλεια.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκ- κλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίων Πατέρων Ἄνω Χάλυκος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο κανονικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα, ὡς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴ- τησιν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου 1983,

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398)1973 Ν.Δ. καὶ τὸν Ν. 673)1977 «περὶ συστάσεως καὶ ἀνακατανομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργα- νικῶν τινῶν θέσεων».

2. Τὸν ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμὸν τῆς Ἱεράς Συνό- δου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἐφημεριῶν» καὶ

3. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 109)1982 ἀπόφασιν ἡμῶν καὶ προκει- μένου ἵνα προβάωμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ὀργανι- κῆς Διοικητικῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου - Περιβλέπτου τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόν- τα, ὡς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, ἔχοντες ἀπαραίτητως Πτυχίον Θεολογι- κῆς Σχολῆς ἢ Ἀνωτέρας Σχολῆς ἢ Ριζαρείου Σχολῆς ἢ καὶ Μέσων Ἱερατικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου 1983,

† Ὁ Ἰωαννίνων ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκ- κλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Κοιλινδρῷ,

καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1983

† Ὁ Κίτρος ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων Ἱ. Ναῶν, 1) Ἀγ. Ἀθανασίου Περαιτοῦ καὶ 2) Ἀγ. Γεωργίου Γλίνου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Τρικάλαις τῇ 6ῃ Ὀκτωβρίου 1983,

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33, 34, 35-37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Διακονικῆς θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ἀμαλιάδος, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Πύργῳ τῇ 10ῃ Ὀκτωβρίου 1983

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων Ἱ. Ναῶν, 1) Ἀγ. Βασιλείου Βελανιδιάς, 2) Ἀγ. Νικολάου Σπηταλίου, 3) Ἀγ. Μαρίας Γλυφάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι

τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1983,

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων Ἱ. Ναῶν, 1) Ἀγ. 4 Μαρτύρων, πόλεως Ρεθύμνης καὶ 2) Ἀγ. Γεωργίου Καλλιθέας πόλεως Ρεθύμνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 13ῃ Ὀκτωβρίου 1983

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου ΤΙΤΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ὁ Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναὸς τοῦ Ἀγ. Δημητρίου Χαλκίδος προκηρύσσει μειοδοτικὸν διαγωνισμὸν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων ὑπ' ἀριθ. 1081)82 καὶ 135)83 τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐπετράπη ἡ ἐπαφελεστερὰ ἀξιοποίηση τοῦ κληθέντου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Νεοφύτου 40 τοῦ ἀειμνήστου εὐεργέτη Ἀρισταίδου Διοσκουρίδου, διὰ τὴν ἀνάγεσιν νέας οἰκοδομῆς μετὰ τὸ σύστημα τῆς ἀντιπαροχῆς καὶ τοὺς σχετικὸς ὄρους τοῦ κληροδοτήματος καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἐφετείου. Ἐπειδὴ τὸ κτίριον θὰ χρησιμοποιεῖται ἔσασαι ὡς Γραφεῖα τῆς Μητροπόλεως καὶ ὡς κατοικία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρέπει νὰ ἐναρμονισθῇ αἰσθητικῶς καὶ λειτουργικῶς ἡ μορφή καὶ ἡ χρῆσις τῶν ὑπολοίπων ὀριζοντίων ἰδιοκτησιῶν τοῦ ἐργολήτου πρὸς τὴν μορφήν καὶ τὴν λειτουργικότητα τῶν χώρων τῆς ἀντιπαροχῆς.

Ὁ διαγωνισμὸς θὰ διεξαχθῇ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τὴν 10ῃν Ὀκτωβρίου ἡμέραν Δευτέραν καὶ ἀπὸ ὥραν 5-7 μ.μ.

Θὰ ἐπαναληφθῇ τὴν 17ῃν Ὀκτωβρίου τὴν ἰδίαν ὥραν, εἰς περίπτωσιν ποὺ ἀποβῇ ἄπαρτος ὁ πρῶτος.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ πληροφορηθοῦν τοὺς ὄρους τοῦ διαγωνισμοῦ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως κατὰ τὰς ὥρας τοῦ Γραφείου.

Πληροφορίες θὰ δίδονται καὶ ἀπὸ τὰ τηλέφωνα 23.279 καὶ 29.024 (κ. Κηρύκος).

ΔΙΑ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ἀρχιμ. Πολύκαρπος Χρυσικός

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς
τὸν Ἱερομόναχον Φιλήμονα Μανωλιᾶν
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ
Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 10ῃ Νοεμβρίου
1983, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καὶ ὥρᾳ 9ῃ π.μ., ἵνα δικασθῆς κατηγο-
ρούμενος ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, περὶ ὧν καταδει-
κασθῆς ὑπὸ τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου εἰς
καθαίρεσιν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω
ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἄρχιμ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Τὸ Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον

τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Πρὸς

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰλαρίωνα Γεωργίου,

τέως Ἐφημέριον τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε, ὅπως τῇ 24ῃ Νοεμβρίου ἡμέρᾳ Πέμπτῃ
καὶ ὥρᾳ 9ῃ π.μ. ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ
Δικαστηρίου τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ εἰς
τὰ Γραφεῖα Αὐτῆς (ὁδὸς Ἁγίας Φιλοθέης ἀριθ. 19), ἵνα
δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδωμένης σοι κατηγορίας.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι εἰς περίπτωσιν μὴ ἐμφανί-
σεώς σου θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Σεπτεμβρίου 1983

Ὁ Προεδρεύων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Ἀχιλλεῶν ΕΥΘΥΜΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Προσβ. Βασίλειος Βολουδάκης

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανε-
πιστημίου Ἀθηνῶν, Τὰ θετικὰ στοιχεῖα τῆς πολιτι-
στικῆς πλημμυρίδος.

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου,
Ὁ Ἰησοῦς, οἱ Μαθηταὶ του καὶ ἡ κίνησις τῶν Ζη-
λωτῶν.

Χρυσοστόμου (Γερασίου) Ζαφείρη, Μητρο-
πολίτου Περιστερίου, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς
Χάλκης (ἀναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Περὶ τῶν
Ἱερῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Γ. Σταυροπούλου, Πα-
τροκοσμάς, ὁ ἀποστολικὸς προφήτης.

Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση, Βαν-
κούβερ 1983: Μία πρώτη ἀξιολόγησις τῆς Στ' Γενι-
κῆς Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. Ε.

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, Εἰδικοῦ Νομικοῦ Συμβού-
λου, Δικαστικαὶ καὶ διοικητικαὶ δικαιοδοσίαι τῆς Ἱ.
Συνόδου.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 721.0734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασία 6, Ζαγράφου. Τηλ. 7787.078.